

Cygnor Sir Penfro

Adroddiad Ariannol Blynyddol

Gan Gynnwys Datganiad O Gyfrifon

2017-18

26 Gorffennaf 2018

	TUDALEN
1.0 RHAGAIR ESBONIADOL – PERFFORMIAD ARIANNOL CRYNO	2 - 26
2.0 TYSTYSGRIF YR ARCHWILWYR	27
DATGANIAD O GYFRIFON	
3.0 Datganiad Cyfrifoldebau dros y Datganiad Cyfrifon	28 - 29
4.0 Datganiadau Ariannol Creiddiol – Egwyddorion Sylfaenol	30
5.0 Cysyniadau Cyfrifyddu	31
6.0 Branau Beirniadol Wrth Gymhwyso Polisiau Cyfrifyddu ac Amcangyfrif Peryglon	32 - 33
7.0 Datganiadau Ariannol Creiddiol – Cydrannau a Manylion	34 - 41
8.0 Polisiau Cyfrifyddu	42 - 56
9.0 Nodiadau ar y Dadansoddiad Gwariant a Chyllid	57 - 60
10.0 Nodiadau ar y Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr	61 - 75
11.0 Nodiadau ar y Datganiad Symudiad Cronfeydd	76 - 79
12.0 Nodiadau ar y Datganiad y Fantolen	80 - 100
13.0 Y Cyfrif Cyllid Tai	101 - 105
14.0 CYFRIFON ERAILL DAN REOLAETH Y CYNGOR	106

1.0 ADRODDIAD NARATIF

1.1 CYFLWYNIAD

Mae Adroddiad Cyfrifon Cyngor Sir Penfro ar gyfer 2017-18 yn darparu cofnod o berfformiad ariannol y Cyngor a'r sefyllfa am y flwyddyn. Mae'r rhan hon o'r adroddiad ar ffurf newydd ac mae'n anelu at gyfleu diben y Cyngor, sut mae wedi perfformio yn unol â'i strategaeth gyffredinol ac yn erbyn dangosyddion perfformiad dros y flwyddyn, a sut mae wedi dyrannu ei adnoddau yn unol â chanlyniadau a fwriadwyd. Mae'n dangos perfformiad ar y cyd dros y flwyddyn a pha mor dda yw adnoddau'r Cyngor i fynd i'r afael â'r heriau o'i flaen ac i barhau i ddarparu gwasanaethau a chefnogi ei gymuned leol. Mae'n adrodd stori'r Cyngor drwy ddarparu golwg holistaidd, glir wedi'i hadeiladu'n dda ar ei strategaethau, ei lywodraethiant, ei berfformiad a'i ragolwg am y dyfodol.

1.2 TROSOLWG TREFNIADAETH A'R AMGYLCHEDD ALLANOL

1.2.1 Ffeithiau Allweddol am Sir Benfro

Mae Sir Benfro yn un o ardaloedd arbennig Prydain, yn cyfuno rhai o'r golygfeydd arfordirol mwyaf arbennig a threftadaeth ddiwylliannol unigryw. Mae bron tri chwarter y sir o fewn Parc Cenedlaethol Arfordir Sir Benfro - yr unig barc cenedlaethol arfordirol ym Mhrydain, ac mae traethau niferus y sir ymhlith y rhai mwyaf godidog. Mae hyn i gyd yn gwneud y sir yn ardal arbennig o ddeniadol a boddhaol i fyw a gweithio.

Mae poblogaeth breswyl y sir tua 124,000, sy'n cynyddu'n sylweddol iawn drwy fisoedd yr haf oherwydd twristiaeth. Sir wledig ydyw yn bennaf, a'r canolfannau poblogaeth mwyaf yw Hwlfordd (y dref sirol), Dinbych-y-pysgod, Aberdaugleddyf, Penfro a Doc Penfro ac Abergwaun ynghyd â thref fechan Arberth. Mae gan y trefi eu cymeriad a'u nodweddion arbennig eu hunain. Yn y wlad mae nifer o bentrefi deniadol. Yn ogystal â'i harddwch naturiol, mae gan y sir dreftadaeth hanesyddol sylweddol, sy'n cael ei hadlewyrchu'n fwyaf amlwg yn y cestyll ar hyd a lled y wlad, ac yn y gwrthgyferbyniad rhwng diwylliant y de a'r gogledd.

Mae economi Sir Benfro yn cynnwys ei sector twristiaeth ffyniannus, sydd wedi ehangu'n sylweddol yn y blynyddoedd diwethaf. Mae amaethyddiaeth hefyd yn parhau'n nodwedd amlwg yn yr economi wledig. Fel un o'r harbyrau dwfn gorau yn y wlad, mae'r aber yn Aberdaugleddyf yn ganolfan bwysig i'r diwydiant ynni, gyda chyfleusterau ar gyfer puro, storio a dosbarthu olew. Gwelwyd buddsoddiad pellach yno'n ddiweddar gyda chychwyn dau gyfleustra mawr ar gyfer mewnfario nwy hylif, a gorsaf bŵer nwy newydd. Yn ogystal â diwydiant, mae'r aber hefyd yn boblogaidd ar gyfer gweithgareddau hamdden, gan gynnwys cychod yacht a chwaraeon dŵr.

I lawer o bobl mae Sir Benfro'n ddeniadol iawn fel lle i fyw a gweithio; gellid crynhoi eu rhesymau dros hyn, mae'n siŵr, mewn dau air - ansawdd bywyd.

Mae'r Cyngor yn cyflogi tua 5,847 o bobl, ar sail y gyflogres ym mis Rhagfyr 2017, sy'n cynnwys y rheiny'n gweithio mewn ysgolion, sydd 153 yn llai nag ym mis Rhagfyr 2016. Mae'r gost flynyddol o gyflogi'r gweithlu yn dal tua £136m, sy'n 40% o'r gyllideb gyfan.

1.2.2 Proffil Gwleidyddol

Mae Cyngor Sir Penfro yn un o 22 o awdurdodau lleol unedol (h.y. amlbwrpas) a sefydlwyd yn ar ôl ad-drefnu llywodraeth leol yng Nghymru, a daeth i rym ym mis Ebrill 1996. Mae'r Cyngor yn cynnwys 60 o Aelodau etholedig ac mae wedi mabwysiadu'r dull llywodraethu o Arweinydd a Chabinet.

Cyfansoddiad gwleidyddol presennol y Cyngor (ym mis Mawrth 2018) yw 21 Heb Ymlyniad, 14 Grŵp Gwleidyddol Annibynnol (IPG), 11 Ceidwadwr, 7 Llafur, 6 Plaid Cymru ac 1 Cynghorydd Democrat Rhyddfrydol.

O 1996 i 2017 byddai Sir Benfro yn cael ei gweinyddu gan Grŵp Gwleidyddol Annibynnol, yr IPG. Ar ôl yr etholiadau Cyngor Sir ym mis Mai 2017, lluniwyd Cabinet o gyfuniad o Aelodau Llafur, Plaid Cymru, Democrat Rhyddfrydol a Chynghorwyr Heb Ymlyniad dan arweiniad Arweinydd Llafur Heb Ymlyniad.

Gwelir isod y Cabinet a'u portffolios:

- Cyng David Simpson - Arweinydd y Cyngor (Heb Ymlyniad)
 - Cyng Neil Prior – Aelod Cabinet dros Drawsnewid a TGCh (Heb Ymlyniad)
 - Cyng Paul Miller – Aelod Cabinet dros yr Economi, Twristiaeth, Hamdden a Diwylliant (Llafur)
 - Cyng Phil Baker – Aelod dros Gynllunio ac Isadeiledd (Heb Ymlyniad)
 - Cyng Bob Kilmister – Aelod Cabinet dros Gyllid (Democrat Rhyddfrydol)
 - Cyng Cris Tomos – Aelod Cabinet dros yr Amgylchedd a'r Gymraeg (Plaid Cymru)
 - Cyng Tessa Hodgson – Aelod Cabinet dros Wasanaethau Cymdeithasol (Heb Ymlyniad)
 - Cyng Pat Davies – Aelod Cabinet dros Dai a Gwasanaethau Rheoleiddio (Heb Ymlyniad)
 - Cyng David Lloyd – Aelod Cabinet dros Addysg a Dysgu Gydol Oes (Heb Ymlyniad)
- Disgwylir i etholiad nesaf y Cyngor Sir gael ei gynnal ym mis Mai 2022.

1.2.3 Rhaglen ar gyfer y Weinyddiaeth 2018-22

Yn ystod 2017-18 paratôdd y Cabinet newydd ei Raglen ar gyfer y Weinyddiaeth, gan osod allan ei nodau a'i ddyheadau. Mae hwn wedi'i lunio i ddarparu newid cadarnhaol a pharhaol i Sir Benfro, ac mae'r Cabinet wedi ymrwymo i'w adolygu bob blwyddyn.

Mae'r Rhaglen ar gyfer y Weinyddiaeth yn atgyfnerthu Cynllun Corfforaethol 2018-19, a bydd yn ddylanwad allweddol wrth ddatblygu Rhaglen Drawsnewid y Cyngor.

1.2.4 Strwythur Rheoli

Caiff y Cabinet ac Aelodau Etholedig eu cefnogi gan Dîm Rheoli Corfforaethol y Cyngor, dan arweiniad y Prif Weithredwr:

- Ian Westley – Prif Weithredwr – Gwasanaethau Canolog, Cludiant a'r Amgylchedd
- Jon Haswell – Cyfarwyddwr Cyllid
- Steven Jones – Cyfarwyddwr Datblygiad
- Kate Evan-Hughes – Cyfarwyddwr Plant ac Ysgolion
- Jon Griffiths – Cyfarwyddwr Gwasanaethau Cymdeithasol

Mae'r Tîm Rheoli Corfforaethol yn gyfrifol am weithredu Cynllun Corfforaethol (gan gynnwys amcanion Lles) y Cyngor, darparu arweinyddiaeth a chyfeiriad rheolaeth, a sicrhau bod ffocws corfforaethol ym mhob mater a phroblem o reolaeth sylweddol. Mae'r Cyfarwyddwyr yn gweithio gyda'r Prif Weithredwr i alluogi'r Cyngor i gyrraedd ei amcanion drwy broses gydlynol o gynllunio gwell gwasanaethau, rheoli perfformiad a gwella parhaus.

Mae'r portffolio swyddogaethau a gweithgareddau busnes sydd gan bob Cyfarwyddwr, wrth reswm, yn hyblyg er mwyn galluogi'r sefydliad i ymateb yn effeithiol i newid mewnol ac allanol.

Caiff y Prif Weithredwr a'r Cyfarwyddwyr eu cefnogi gan Bennaeth Gwasanaeth sy'n atebol am reolaeth weithredol, perfformiad a chynllunio ymlaen ar gyfer gwasanaethau ar wahân, a elwir ar y cyd yn Adrannau. Bydd arolwg o drefniadau rheolaeth uwch y Cyngor yn cael ei gynnal gan y Prif Weithredwr yn ystod 2018-19.

1.2.5 Cynllun Llesiant Bwrdd Gwasanaethau Cyhoeddus (PSB) Sir Benfro

Sefydlwyd y PSB ym mis Ebrill 2016. Mae ei Gynllun Llesiant a gyhoeddwyd yn ddiweddar yn disodli Cynllun Integredig Sengl Sir Benfro 2013 - 2018, ac mae'n adlewyrchu'r gofynion a'r disgwyliadau sydd wedi'u gosod allan yn Neddf Llesiant Cenedlaethau'r Dyfodol (Cymru) 2015. Mae'r Ddeddf yn mynnu bod pob ardal awdurdod lleol yng Nghymru yn sefydlu PSB ac yn gosod "dyletswydd llesiant" gyfunol ar bob Bwrdd. Golyga hyn drwy weithio gyda'i gilydd - a thrwy weithio'n wahanol - ei bod yn ofynnol i bartneriaid cyhoeddus preifat ac yn y sector gwirfoddol gynhyrchu cynllun sy'n gosod allan sut y byddwn yn gwella llesiant pobl a chymunedau yn Sir Benfro, nawr ac yn y dyfodol. Caiff y cynllun Llesiant ei adolygu bob pum mlynedd.

Mae i'r Cynllun Llesiant ddau Nod Llesiant, y naill a'r llall yn cael ei gefnogi gan ddwy flaenoriaeth sy'n nodi materion allweddol y bobl:

- Nod 1 – Pwy Ydyn Ni – Rydyn ni eisiau helpu ein pobl, ein cymunedau a'n sefydliadau fel y gallwn gefnogi ein gilydd a ni ein hunain.
Blaenoriaeth 1 – Byw a Gweithio
Blaenoriaeth 2 – Cymunedau Galluog
- Nod 2 – Ble Rydyn Ni'n Byw – Rydyn ni eisiau diogelu a gwella ein hasedion naturiol gan wneud y mwyaf o ragolygon economaidd, mynediad ac iechyd i bawb.
Blaenoriaeth 1 – Mynd i'r Afael â Gwledigrwydd
Blaenoriaeth 2 – Diogelu ein Hamgylchedd

Mae'r Cynllun Llesiant wedi ei integreiddio'n llawn, sy'n golygu bod yr wyth prosiect isod yn gweithio tuag ar fodloni pob un o'r pedwar nod ac yn gwneud y gorau o'r cyfraniad i'r saith Amcan Llesiant cenedlaethol a darparu'r Nodau Llesiant:

- Fframwaith Recriwtio a Thrawsnewid Cyflogaeth
- Asesiad Risg Amgylcheddol a Newid yn yr Hinsawdd
- Bod yn Sir Niwtral o ran Carbon
- Gwneud Pethau'n Wahanol
- Dathlu'r Awyr Agored
- Cyfranogiad y Gymuned
- Deall ein Cymunedau
- Ymwneud Ystyrlon gan Gymunedau

1.2.6 Gweledigaeth y Cyngor

Gweledigaeth y Cyngor, a gymeradwywyd gan y Cyngor ym mis Gorffennaf 2016, yw "Gweithio Gyda'n Gilydd i Wella Bywyd yn Sir Benfro".

1.2.7 Arolwg Gwelliant 2016-17

Roedd Arolwg Gwelliant 2016-17, a gwblhawyd yn ystod 2017-18, yn ystyried cyflawni'r pum amcan gwella sy'n dilyn:

- Gwella Ysgolion
- Adfywio Canol Trefi
- Gofal Cymdeithasol Oedolion
- Llywodraethiant
- Ffyrdd Newydd o Weithio

Daeth i'r casgliad, er y gallwn fod yn fodlon i raddau helaeth â'n hamcanion gwella sy'n seiliedig ar wasanaethau, a bod y gwaith rydym wedi ei ddechrau ar wella prosesau llywodraethiant yn symud ymlaen, mae'n amlwg bod arnom angen llawer iawn mwy o gynnydd ar ein hagenda Trawsnewid.

1.2.8 Cynllun Corfforaethol (gan gynnwys Amcanion Llesiant) ar gyfer 2017-18

Roedd Cynllun Corfforaethol 2017-18 yn adeiladu ar y cynnydd da a wnaed yn y pum mlynedd diwethaf. Yn 2016 ni oedd yr ail Gyngor gorau yng Nghymru o ran perfformiad, ac yn y ddwy flynedd ddilynol rydym wedi bod ymhlith y Cyngorau sydd wedi gwella fwyaf yng Nghymru.

Dyma oedd amcanion llesiant y Cyngor ar gyfer 2017-18:

- Codi safonau cyrhaeddiad cyffredinol;
- Cymunedau Iach – Cefnogir hyn gan ddau amcan: cymunedau'n cael eu cynnal gan dai fforddiadwy a phriodol a gwella gofal cymdeithasol;
- Gwneud yr economi yn fwy cynhyrchiol a mynd i'r afael â materion adfywio;
- Gwarchod ein hamgylchedd;
- Cymunedau hunangynhaliol a bywiog.

Yn ogystal â'n hamcanion llesiant, gosodwyd amcan holl-gwmpasol dan y teitl "trawsnewid y ffordd y bydd y Cyngor yn newid ei wasanaethau".

Bydd Cynllun Gwella 2017-18 yn ystyried bodloni'r amcanion llesiant hyn.

1.2.9 Cynllun Corfforaethol (gan gynnwys Amcanion Llesiant) ar gyfer 2018-19

Dylanwadwyd ar y Cynllun Corfforaethol gan Raglen y Cabinet ar gyfer y Weinyddiaeth 2018-22. Yn ystod y pedair blynedd nesaf bydd mwy o bwyslais ar dai (yn enwedig tai fforddiadwy), adfywio (gan gynnwys cronfa fuddsoddi), ein hamgylchedd a gweithio gyda chymunedau i'w helpu i wella llesiant lleol. Byddwn hefyd yn parhau i roi blaenoriaeth i addysg a gofal cymdeithasol.

Mae'r amcanion llesiant yn adlewyrchu'r Rhaglen ar gyfer y Weinyddiaeth yn ogystal â chynllun llesiant Bwrdd Cyhoeddus Sir Benfro.

Dyma yw amcanion llesiant y Cyngor am 2018-19:

- Parhau i wella canlyniadau addysg er mwyn i bob plentyn gyflawni a chyfrannu mwy nag a gredai oedd yn bosibl.
- Parhau i newid y ffordd rydym yn darparu gofal cymdeithasol drwy hyrwyddo atal a ffyrdd iach o fyw er mwyn gwella llesiant.
- Galluogi a hwyluso amrywiaeth o dai fforddiadwy ar y farchnad mewn ardaloedd trefol a gwledig.
- Cymunedau hunangynhaliol, galluog a bywiog.
- Gwarchod ein hamgylchedd
- Cefnogi'r amgylchedd cywir i fusnesau allu tyfu a helpu cyflogaeth sicr a chynaliadwy.

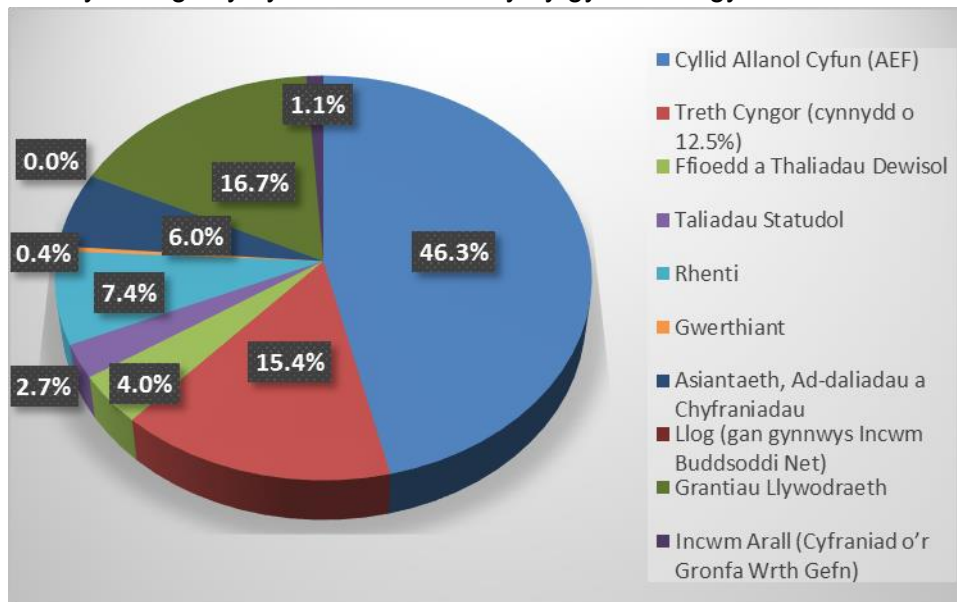
Yn ogystal â'n hamcanion llesiant, rydym wedi gosod amcan holl-gwmpasol dan y teitl "Trawsnewid" sy'n canolbwyntio ar y ffordd y bydd y Cyngor yn newid ei wasanaethau. Hon fydd y drydedd

flwyddyn inni gael amcanion Llesiant yn ymwneud â newid trefniadaeth. Er ein bod yn gwneud rhywfaint o gynnydd yn y maes hwn, mae angen inni gyflymu'r newid.

1.2.10 Ariannu Gwasanaethau

Mae'r Cyngor yn cael ei ariannu o ddwy brif ffynhonnell – Cyllid Allanol Cyfun (AEF) a Threth Cyngor. Dyfernir yr AEF, sy'n cynnwys Grant Cymorth Refeniw (RSG) a Threthi Annomestig Cenedlaethol wedi'i Hail-ddosbarthu, gan Lywodraeth Cymru, ac ar gyfer 2018-19 y swm yw £161.8m. Bydd hyn nawr yn cyfrif am 46.3% o gyfanswm incwm y Cyngor, sydd 0.8% yn uwch nag yn 2017-18. Gyda'r cynnydd o 12.5% mewn Treth Cyngor am 2018-19, bydd Treth Cyngor a geir oddi wrth drigolion yn cyfrannu 15.4% yn ychwanegol, sydd 1.5% yn uwch nag yn 2017-18. Daw'r 38.3% sy'n weddill o ffynonellau megis ariannu penodol gan y Llywodraeth ac o Ewrop, ac incwm o ffioedd a thaliadau.

Mae'r siart isod yn dangos y ffynonellau ariannu yn y gyllideb ar gyfer 2018-19.

1.2.11 Partneriaethau Strategol

Yn dilyn arolwg helaeth gan Swyddogion, mae Partneriaethau Strategol allweddol y Cyngor wedi eu nodi fel hyn:

Corfforaethol

- 'Bwrdd'/Cydbwyllgor Gwasanaethau Cyhoeddus arfaethedig Sir Benfro
- 'Sir Benfro Fwy Diogel' – Partneriaeth Diogelwch Cymunedol
- Cytundeb Caffael

Plant ac Ysgolion

- ERW (Consortiwm Rhanbarthol Addysg)
- Partneriaeth Dysgu a Sgiliau Ranbarthol
- Coleg Sir Benfro

Gofal Cymdeithasol

- Partneriaeth Gofal Gorllewin Cymru
- Bwrdd Partneriaeth Comisiwn Iechyd, Gwasanaethau Cymdeithasol a Llesiant
- Bwrdd Gwarchod Canolbarth a Gorllewin Cymru: Oedolion
- Bwrdd Gwarchod Canolbarth a Gorllewin Cymru: Plant
- Gwasanaeth Mabwysiadu Canolbarth a Gorllewin Cymru
- Grŵp Gofalwyr y Tair Sir

Datblygiad

- 'Bwrdd'/ Cydbwyllgor arfaethedig Bargaen Dinas Bae Abertawe

- Partneriaeth Natur Sir Benfro
- Bwrdd Rhanbarthol Cynllunio Lleol Camddefnyddio Sylweddau

Tai

- Partneriaeth Cofrestr Tai Sir Benfro

1.3 LLYWODRAETHIANT

1.3.1 Cod Llywodraethiant Lleol

Cafodd y Cod Llywodraethiant Lleol (gan gynnwys Fframwaith Moesegol y Cyngor) ei gymeradwyo gan y Cabinet ar 12 Mehefin 2017.

1.3.2 Datganiad Llywodraethiant Blynyddol

Cafodd y Datganiad Llywodraethiant Blynyddol am 2016-17 ei gymeradwyo gan y Cyngor ar 23 Gorffennaf 2017 a chynhwysai dri Mater Llywodraethiant Arwyddocaol (SGI) a deuddeg Blaenoriaeth ar gyfer Gwella (PFI), i gyd yn nodi camau penodol i'w cymryd yn ystod 2017-18:

- Heriau Ariannol (SGI)
- Rhaglen Trawsnewid (SGI)
- Ad-drefnu Llywodraeth Leol (SGI)
- Cynllunio Ariannol Ysgolion Uwchradd (PFI)
- Rhwydweithiau TG Ysgolion Uwchradd (PFI)
- Arfarnu Dewisiadau a Thystiolaeth o Resymeg ar gyfer Gwneud Penderfyniadau (PFI)
- Cynllunio Gweithlu (PFI)
- Atgyfnerthu Trefniadau Rheoli Risg (PFI)
- Rheoli Tenantiaethau Masnachol (PFI)
- Adolygu Effeithlonrwydd Asedau (PFI)
- Trefniadau Llywodraethiant Partneriaeth (PFI)
- Rheoli Data a Pharatoi ar gyfer y Rheoliad Diogelu Data Cyffredinol (GDPR)
- Cefnogaeth i'r Weinyddiaeth/Aelodau newydd (PFI)
- Arolwg ar ôl Gweithredu a Gwersi a Ddysgwyd (PFI)
- Monitro Contractau Corfforaethol (PFI)

Caiff y Datganiad Llywodraethiant Blynyddol am 2017-18 ei ystyried i'w gymeradwyo gan y Pwyllgor Archwilio ar 12 Gorffennaf 2018 a'i gymeradwyo gan y Cyngor ar 26 Gorffennaf 2018.

1.3.3 Pwyllgor Archwilio

Mae'r Pwyllgor Archwilio yn monitro ac yn herio gweithredu'r camau penodol yn ymwneud â'r SGI a'r PFI drwy adroddiad chwarterol, a materion pellach a nodir yn ystod y flwyddyn i dynnu ein sylw atynt drwy ddefnyddio sêr coch a melyngoch.

1.4.1 Rhaglen Drawsnewid 2017-18

Cafodd y Rhaglen Drawsnewid ei datblygu'n wreiddiol yn 2016-17 ar ôl cytuno bod angen i'r Cyngor wneud llai o'r un peth, peidio â darparu rhai gwasanaethau a gwneud pethau'n wahanol. Cydnabwyd nad oedd y dull "toriad cyllideb net flynyddol o %" i nodi gostyngiadau cost/arbedion effeithlonrwydd/trawsnewidiadau gwasanaeth yn fecanwaith effeithiol nac effeithlon mwyach, ac y byddai angen dull mwy soffistigedig er mwyn sicrhau'r gostyngiadau cost/arbedion effeithlonrwydd/trawsnewidiadau gwasanaeth hyn yn y blynyddoedd i ddod.

Roedd y Rhaglen Drawsnewid yn nodi cyfleoedd i drawsnewid y ffordd roedd y Cyngor yn gweithredu ac yn darparu gwasanaethau i'w gwsmeriaid, a hefyd yn nodi cyfleoedd i wireddu gostyngiadau cost/arbedion effeithlonrwydd/trawsnewidiadau gwasanaeth a chynhyrchu mwy o incwm. Roedd yr agenda trawsnewid ar gyfer y Cyngor yn cwmpasu ystyried datganoli, cyd-gynhyrchu a chyd-gynllunio fel rhan o raglen i newid ymddygiad o ddibynnu i gefnogi cymunedau mwy hunan-ddibynol a chynaliadwy. Crëwyd un ar ddeg o ffrydiau gwaith trawsnewid, wedi'u llunio'n fras o gwmpas yr argymhellion gan Price Waterhouse Coopers (PWC).

Crewyd swydd i Bennaeth Trawsnewid ddiwedd 2016 a pharhaodd tan iddo ymadael ddiwedd 2017. Yn ystod ei gyfnod sylweddolwyd bod yr arbedion a'r amserlenni posibl ar gyfer cyflawni a nodwyd gan PWC wedi bod yn rhy uchelgeisiol ac yn gyffredinol yn golygu colli staff. Sylweddolwyd hefyd fod creu swydd Pennaeth Trawsnewid a'r Tîm Trawsnewid bach wedi golygu bod rhai Penaethiaid Gwasanaeth wedi "tynnu eu troed oddi ar y sbardun", gan gredu'n anghywir y byddai'r Tîm Trawsnewid yn sicrhau'r arbedion angenrheidiol i bontio'r bwlch yn ystod cyfnod y Cynllun Ariannol Cyfnod Canolig. Oherwydd hyn, cafodd y Rhaglen Drawsnewid ei hail-ganoli i bwysleisio ei bod yno i ddarparu i'r Cyfarwyddwyr a'r Penaethiaid gwasanaeth yr offer angenrheidiol iddynt gyrraedd eu targedi gostyngiadau cost/arbedion effeithlonrwydd/trawsnewidiadau gwasanaeth, gyda chefnogaeth y Tîm Trawsnewid.

1.4.2 Alinio'r Trosolau Newid – Swyddfa Archwilio Cymru (WAO)

Yn ystod mis Medi 2017 cyhoeddodd WAO ei hadroddiad terfynol "Aligning the Levers of Change – Pembrokeshire County Council", yn seiliedig ar ei throsolwg thematig i weld sut mae'r Cyngor yn mynd i'r afael â heriau presennol ac yn rheoli newid. Roedd ei sylwadau'n ymwneud â'r canlynol::

- Y Weledigaeth ar gyfer y Rhaglen Drawsnewid
- Arweinyddiaeth y Rhaglen Drawsnewid
- Sgiliau a Chapasiti
- Dysgu drwy'r Rhaglen Newid
- Cyfathrebu
- Graddfa a Chyflymdra Newid
- Y Cam Trawsnewid
- Sicrhau Canlyniadau

Gwnaed yr arolwg dilynol o'r Rhaglen Drawsnewid ym mis Mawrth 2018 ond nid yw'r adroddiad wedi ei gyhoeddi hyd yma.

1.4.3 Rhaglen Drawsnewid wedi'i Hail-lunio

Cafodd Trefniadau Llywodraethiant y Rhaglen Drawsnewid a'r Rhaglen Drawsnewid wedi'i Hail-lunio eu cymeradwyo gan y Cabinet ar 16 Ebrill 2018. Ar ôl i'r Pennaeth Trawsnewid ymadael, ac o gofio'r adroddiad WAO a nodwyd, manteisiwyd ar gyflwyno ail-lunio, ail-greu ac ail-ganoli'r rhaglen Drawsnewid bresennol o gwmpas tair thema:

- Trawsnewid Technolegol
- Trawsnewid Perthynas
- Trawsnewid Diwylliannol

Y prif amcanion oedd gosod trefniadau llywodraethiant clir, gwella cyfathrebu a sicrhau bod newid yn digwydd yn gyflym gyda cherrig milltir ac amserlenni wedi'u pennu ymlaen llaw.

Mae gan bob thema Drawsnewid Noddwr Gweithredol ac Arweinydd Thema yn seiliedig ar nifer o ffrydiau gwaith gydag Arweinydd Ffrydiau Gwaith. Gwelir manylion y ffrydiau gwaith isod:

Trawsnewid Technolegol:

- Gweithio Hyblyg
- EDMS a Rheoli Gwybodaeth
- Digidol
- System Rheolaeth Ariannol
- Rheoli Cwsmeriaid

Trawsnewid Diwylliannol:

- Ail-lunio'r Sefydliad*
- Strategol a Chefnogaeth
- Rheoli'r Sefydliad
- Pobl/Ymddygiad/Gweithio Diwastraff
- Cyngor Masnachol
- Twf Incwm/Adfer Costau Llawn
- Rheoli Categorïau
- Patrymau Darparu Gwahanol
- Blaenoriaethu Gwasanaethau
- Ail-beiriannu'r Broses Fusnes

*Bydd angen cwblhau ffrwd waith Ail-lunio'r Sefydliad cyn y gellir gweithredu rhywfaint o'r Thema Trawsnewid Diwylliannol. Caiff ffrwd waith Ail-lunio'r Sefydliad ei dileu fel ffrwd waith ar ôl ei chwblhau.

Trawsnewid Perthynas:

- Cyngor Tref a Chymuned
- Sector Cyhoeddus a Phreifat Ehangach
- Trydydd Sector a Gwirfoddolwyr
- Cydweithio a Rhannu Gwasanaethau
- Mynediad i Wasanaethau (gan gyn. Asedion)
- Cipolwg ar Ymddygiad

1.4.4 Trefniadau Llywodraethiant y Rhaglen Drawsnewid

Mae'r trefniadau llywodraethiant ar gyfer y Rhaglen Drawsnewid, fel y gwelir isod, wedi atgyfnerthu trosolwg, tryloywder, perchnogaeth, cyfathrebu, darparu a chydabod yr holl randdeiliaid:

Uwch Swyddog Cyfrifol: Cyfarwyddwr Cyllid				
Noddwr Gweithredol: Trawsnewid Technolegol Cyfarwyddwr Plant ac Ysgolion	Mewnbwn	Darparu	Allbwn	Noddwr Gweithredol: Trawsnewid Diwylliannol Cyfarwyddwr Gwasanaethau Cymdeithasol
	Pwyllgorau Trosolwg a Chraffu	Cyngor	Rhanddeiliaid	
		↕	Staff	
	Bwrdd Cyfalaf	Cabinet	Cleientiaid	
		↕	Cwsmeriaid	
	Grŵp Rheoli Asedion Strategol	Bwrdd Rhaglen Drawsnewid (Cyngori yn Unig)	Aelodau	
	Grŵp Rheoli Risg Corfforaethol		Cynghorau Tref a Chymuned	
		↕	Pwyllgorau Trosolwg a Chraffu	
	Grŵp Llywio TGCh a Gwybodaeth	Bwrdd Cydlynw Trawsnewid	Pwyllgor Archwilio	
		↕	Grwpiau Ymgynghorol	
	Grwpiau Ymgynghorol	Ffrydiau Gwaith		
	Cyhoedd	Byrddau Prosiectau		
	Grwpiau Aelodau			
	CMT			
Noddwr Gweithredol: Trawsnewid Perthynas Cyfarwyddwr Datblygiad				

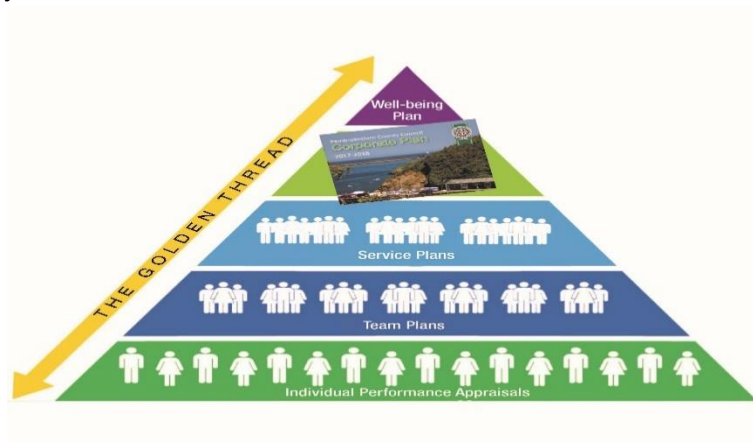
1.4.5 Egwyddorion Patrwm Gweithredu Targed

Ym mis Chwefror 2016 cymeradwyodd y Cyngor yr egwyddorion a fydd yn llywio sut y bydd yn edrych yn y dyfodol, a beth fydd ei berthynas sylfaenol â dinasyddion, cwsmeriaid a phartneriaid. Bydd yr egwyddorion hyn yn sail i'r ffordd y caiff y sefydliad ei drawsnewid:

- **Cwsmeriaid:** Byddwn yn ehangu ystod y gwasanaethau sydd ar gael i gwsmeriaid drwy hunan-wasanaethau ar-lein. Byddwn yn safoni prosesau i'w gwneud yn haws ateb ymholiadau yn y 'swyddfa flaen'. Bydd angen inni symleiddio cofnodion cwsmeriaid.
- **Trefniadaeth:** Byddwn yn parhau i adolygu'r strwythurau presennol a symud i ffwrdd oddi wrth adrannau wedi'u trefnu o gwmpas proffesiynau. Bydd angen inni adennill mwy o gost mwy o wasanaethau. Byddwn hefyd yn mabwysiadu dull llawer mwy hyblyg o ran pwy sy'n darparu gwasanaethau, ac yn gweithio gyda neu drwy sefydliadau eraill cyhoeddus, preifat neu yn y trydydd sector.
- **Pobl:** Bydd mwy o'n gweithwyr yn gweithio mewn dull generig (caiff swyddogaethau presennol eu cyfuno). Byddwn yn cefnogi sefydliad gyda mwy o allu ac yn hwyluso gweithwyr i weithio'n fwy hyblyg ac o wahanol leoliadau.
- **Lleoliad:** Byddwn yn atgyfnerthu'r mannau rydym yn darparu gwasanaethau ohonynt, a Hwlffordd fydd y lleoliad canolog yn cael ei gefnogi gan gyfres o swyddfeydd ategol mewn mannau ar draws Sir Benfro. Byddwn hefyd yn ystyried rhannu llety gyda sefydliadau eraill sy'n bartneriaid.
- **Digidol:** Byddwn yn gwneud ymrwymiad clir i ddefnyddio technolegau sydd ar gael i ddarparu gwasanaethau. Byddwn yn ystyried sefydlu un cofnod cwsmeriaid ar gyfer ein cwsmeriaid er mwyn lleihau dyblygu.
- **Llywodraethiant:** Byddwn yn symleiddio gwneud penderfyniadau ac yn canolbwyntio ar sicrhau canlyniadau. Byddwn yn gwneud swyddogaethau Swyddogion ac Aelodau yn glir ac yn parhau gyda threfniadau craffu a fydd yn cefnogi rhaglen waith y Cabinet yn y dyfodol, er enghraifft, ail-ganolbwyntio craffu ar alw partneriaethau i gyfrif. Byddwn yn annog Aelodau i ganolbwyntio ar gyfrifoldebau strategol ac ar sicrhau'r canlyniadau gorau i bawb yn Sir Benfro.

1.4.6 Fframwaith Rheoli Perfformiad

Mae Fframwaith Rheoli Perfformiad y Cyngor, dyddiedig Rhagfyr 2017, yn galluogi'r holl staff sy'n gweithio i'r Cyngor ddweud sut mae eu gwaith yn cyfrannu at amcanion cyffredinol y sefydliad. Gwnawn hyn drwy greu a chyhoeddi hierarchaeth o gynlluniau wedi'i halinio, gweler isod. Mae cynlluniau'r lefel uchaf yn disgrifio ein hamcanion, yn gosod y cyfeiriad strategol ac yn edrych dros gyfnod hir. I'r gwrthwyneb, caiff cynlluniau adolygu perfformiad swyddogion unigol eu hadolygu bob blwyddyn, ac mewn llawer achos ddwywaith y flwyddyn. Cyfeirir at y cysylltiad rhwng y cynlluniau hyn y aml fel y "Llinyn Aur".

1.5 RISGIAU A CHYFLEOEDD

1.5.1 Strategaeth Rheoli Risg Busnes 2015-17

Cafodd y Strategaeth Rheoli Risg Busnes 2015-17 ei chymeradwyo gan y Pwyllgor Archwilio ym mis Mehefin 2015. Caiff fersiwn ddiwygiedig ei chyflwyno i'r Pwyllgor Archwilio i'w chymeradwyo yn ystod yr haf 2018.

1.5.2 Cofrestr Risg Corfforaethol (Bygythiadau) am 2017-18

Roedd y Gofrestr Risg Corfforaethol (Bygythiadau) am 2017-18 yn nodi'r risgiau hynny a oedd yn peryglu cyflawni Amcanion Llesiant y Cyngor, a chafodd ei chymeradwyo gan y Cabinet ar 10 Gorffennaf 2017. Fel dogfen fyw, caiff ei diwygio a'i diweddaru'n gyson, a chafodd ei hadolygu ddiwethaf yn ffurfiol gan y Pwyllgor Archwilio ar 23 Mawrth 2018. Gwelir isod y risgiau corfforaethol, eu sgôr risg a'u graddfa RAG (coch, melyngoch a gwyrdd) ar ddechrau a diwedd y flwyddyn:

Risg Corfforaethol	1 Ebrill 2017	31 Mawrth 2018
	Sgôr y Risg / RAG	Sgôr y Risg / RAG
Gweledigaeth ac Amcanion Corfforaethol	16	16
Cynllun Ariannol Cyfnod Canolig/Trawsnewid	12	16
Colli Staff Allweddol, Cof Corfforaethol ac Arbenigedd	12	12
Llywodraethiant Gwybodaeth	8	12
Safonau'r Iaith Gymraeg	12	9
Arian Grant	9	9
Cysylltiadau Aelodau Swyddogion	8	8
Gwarchod	8	8
Tanberfformio Cyfnod Allweddol 4	8	8
Galw a Demograffeg	6	8
Gweithio ar y Cyd a Threfniadau Partneriaeth	9	6
Rhaglen Ysgolion 21ain Ganrif a Rheoli Prosiectau (Band A)	8	6
Argymhellion Rheoleiddio	6	6

1.5.3 Risgiau Busnes Cyfnod Hirach

Mae yna nifer o risgiau busnes dros gyfnod hirach (edrych tua'r gorwel) sydd wedi eu nodi:

- Colli Cyflogwyr Sylweddol yn y Sir
- Ad-drefnu Llywodraeth Leol - ym mis Mawrth 2018 cyflwynodd Llywodraeth Cymru (unwaith eto) gynigion a fyddai'n golygu bod Sir Benfro yn mynd ar goll o fewn Cyngor rhanbarthol mwy o faint. Gallai cydgordio Treth Cyngor yn sgil unrhyw gyfuno gydag awdurdod lleol arall fod yn faich ariannol sylweddol i Sir Benfro
- Pa mor Fforddiadwy fyddai Gofynion Benthycu Cyfalaf y Dyfodol
- Diogelwch Cyber
- Brexit
- Israddio Ysbyty Llwynhelyg

Gallai'r risgiau hyn gael eu codi i'r Gofrestr Risgiau Corfforaethol oherwydd newidiadau agosrwydd.

1.5.4 Risgiau Ariannol wrth Osod Cyllideb 2018-19

Amlinellir isod rai o'r risgiau allweddol a ystyriwyd gan y Cyngor wrth osod y gyllideb ar gyfer 2018-19:

- **Amcanion Llesiant** – Mae cryn waith wedi'i wneud yn y blynyddoedd diwethaf i alinio cymeradwyo'r Cynllun Corfforaethol a'r Gyllideb, sef y dylid cymeradwyo amcanion Llesiant y Cyngor cyn cymeradwyo'r gyllideb. Gan nad oedd y Rhaglen ar gyfer y Weinyddiaeth wedi'i chyhoeddi adeg gosod y gyllideb, a chan fod angen i honno ychwanegu at yr amcanion Llesiant ar gyfer 2018-19, cafodd y gyllideb ei pharatoi ar sail drafft yr amcanion Llesiant. Pe bae unrhyw rai heb eu cymeradwyo, neu pe bae rhai wedi eu hychwanegu, roedd perygl na fyddent wedi eu hariannu'n briodol ar gyfer 2018-19.
- **Dyfarniad Cyflog Cenedlaethol** - Roedd yr Undebau wedi gwrthod y dyfarniad cyflog cyfredol, a oedd eisoes £1m yn uwch nag a gyllidwyd ar ei gyfer yn wreiddiol yn 2018-19, a £0.7m yn uwch nag a gyllidwyd ar ei gyfer am 2019-20. Bydd unrhyw godiadau pellach mewn dyfarniadau cyflog yn faich heb ei ariannu ar gyfer 2018-19, ac mae'n debygol o fod yn faich heb ei ariannu am weddill yr MTFP.
- **Lleihau Costau/Effeithlonrwydd/Trawsnewid Gwasanaethau** – mae £4.0m o'r £10.0m o leihau costau/effeithlonrwydd/trawsnewid gwasanaethau sydd eisoes wedi'u nodi ar y raddfa RAG goch, sy'n golygu y bydd eu darparu neu eu cyflawni yn dipyn o her.
- **Incwm/Casglu Treth Cyngor** - Mae dau risg o ran Treth Cyngor, sef yn gyntaf bod Perchnogion Ail Gartrefi yn gadael y drefn Treth Cyngor ac yn newid i NNDR gan amddifadu'r Cyngor o incwm Treth Cyngor. Ac yn ail y risg o beidio â chasglu'r holl Dreth Cyngor sy'n ddyledus yn 2018-19, yn enwedig gyda chodiad o 12.5% yn y Dreth Cyngor a mwy o bobl sy'n talu Treth Cyngor yn newid i 12 rhandaliad misol.
- **Arian Grant** – Nid oedd dyrannu arian grant ar sail Cymru gyfan ac effaith lawn hynny ar Sir Benfro yn hysbys wrth osod y gyllideb, er ein bod yn rhagweld y byddai gostyngiadau sylweddol, e.e. Arian Grant ar gyfer Addysg Ar Ôl 16 yn gostwng £556k ar gyfer 2018-19. Bydd unrhyw ostyngiad mewn arian grant yn arbennig o heriol i'r gwasanaethau hynny sy'n ddibynnol arno, yn enwedig a hwythau eisoes yn gorfod sicrhau gostyngiad o 5% yn eu cyllideb gwariant net ar gyfer 2018-19. Pan fydd hysbysiadau grant yn cyrraedd ychydig cyn dechrau'r flwyddyn ariannol newydd, nid oes llawer o amser i wneud trefniadau gwasanaeth gwahanol, ac mae'n gwneud y gwaith o gynllunio adnoddau ariannol a staff yn her. Mae yna risg sylweddol pan ddaw Llywodraeth Prydain allan o'r Undeb Ewropeaidd (Brexit) y bydd Sir Benfro yn colli nifer sylweddol o gyfleoedd i gael arian grant o Ewrop.
- **Lleihau Gweithlu** - Bydd rhywfaint o leihau niferoedd staff yn gysylltiedig â'r £10.0m o gost lleihau/effeithlonrwydd/trawsnewid gwasanaethau sydd wedi'u nodi, er y rhagwelir mai bach fydd y niferoedd hyn. Ysgolion yw'r maes gwasanaeth sydd fwyaf tebygol o fod mewn perygl. Mae'r codiad o 12.5% yn y Dreth Cyngor yn golygu na ddylid bod unrhyw ofyniad ychwanegol am leihau niferoedd staff yn ystod 2018-19. Byddai'r Cyngor bob amser yn ceisio rheoli unrhyw leihad mewn niferoedd staffio drwy ei brosesau rheoli ac ail-ddefnyddio.
Yn 2017-18 gwelwyd risg sylweddol yn lefel y diswyddiadau angenrheidiol mewn Ysgolion Cynradd ac Uwchradd, a oedd £1m yn fwy na'r gyllideb o £500k i'r diben hwnnw. Ar wahân i'r £500k ar gyfer Ysgolion yn 2018-19, ar hyn o bryd nid oes dim ariannu wedi'i neilltuo ar gyfer colli swyddi, felly mae nifer o ddewisiadau'n cael eu hystyried ar hyn o bryd. Yr ystyriaeth gyntaf yw defnyddio cyfarwydddeb cyfalafu i fanteisio ar y colli swyddi'n deillio o brosiectau trawsnewid y Cyngor sydd wedi'u llunio i leihau costau referniw yn y dyfodol a/neu drawsnewid darparu

gwasanaethau, a defnyddio'r derbyniadau cyfalaf i dalu amdanynt. Mae'r derbyniadau cyfalaf a gynhyrchir gan y Cyngor yn fach iawn, ac os cânt eu defnyddio at y diben hwn ni ellir eu defnyddio i ariannu rhaglen gyfalaf y Cyngor, a hynny yn ei dro yn golygu benthyca darbodus ychwanegol a thoriadau cyllid uwch (refeniw). Un dewis i gynhyrchu derbyniadau cyfalaf ychwanegol yw defnyddio'r HRA i brynu tir i godi tai o Gronfa'r Cyngor. Yr ail ystyriaeth yw defnyddio'r Gronfa Ail-lunio Gwasanaeth Wrth Gefn i dalu am golli swyddi. Ond byddai hynny'n golygu na ellid ei defnyddio wedyn i dalu am Raglen Drawsnewid y Cyngor, a byddai hynny'n cael effaith andwyol ar bontio'r bwch ariannu yn ystod cyfnod yr MTFP.

- **Costau Ariannu Cyfalaf** - Bydd prosiectau cyfalaf megis Ysgolion yr 21ain Ganrif (Band B) a Bargaen Dinas Bae Abertawe yn golygu lefelau sylweddol o fenthycia darbodus gyda phwysau refeniw blynyddol o ryw £1.5m am bob blwyddyn o'r MTFP. Bydd ystyriaeth wedi'i rhoi i'r cwestiwn a ellir fforddio hyn, gyda'r pwysau difrifol a pharhaus ar y gyllideb refeniw.
- **Cynllun Gostwng Treth Cyngor (CTRS)** - Cafodd CTRS ei gyflwyno gan Lywodraeth Cymru yn 2013-14 i ddarparu cymorth ariannol i drigolion sy'n gymwys i allu talu eu Treth Cyngor. Bydd ariannu gan Lywodraeth Cymru o £244m ar draws Cymru yn parhau bob blwyddyn, ond nid yw'n cynyddu. Ar gyfer 2018-19 bydd y Cyngor yn cael £7.077m (2017-18 £6.984m) nad yw'n cynnwys y gwariant o £8.7m a amcangyfrifir, a bydd yn rhaid i'r Cyngor ddarparu ar gyfer unrhyw gynnydd o ganlyniad mewn taliadau budd-dal Treth Cyngor, oherwydd llwyth gwaith trymach gyda hawlwyrr neu lefelau Treth Cyngor uwch.
- **Cynllun Pensiwn Awdurdodau Lleol** - Caiff cyfraniad y cyflogwr ar gyfer y Cyngor ei osod gan Actiwari Cronfa Bensiwn Dyfed bob tair blynedd. Bydd Actiwari'r Gronfa yn rhoi cyngor am gyfraniadau cost y gwasanaeth ac unrhyw ddiffyg taliadau o flynyddoedd blaenorol. Cofnodwyd atebolrwydd pensiwn o £137.1m ar 31 Mawrth 2018 (o'i gymharu â £155.5m ar 31 Mawrth 2017). Roedd cyfran yr atebolrwydd pensiwn yn ymwneud â Sir Benfro yn £136.8m ar 31 Mawrth 2018, a'r gweddill yn ymwneud ag Addysg drwy Weithio Rhanbarthol (ERW). Ni ragwelir bod achos i ofidio ar hyn o bryd, gan fod tybiaethau'r Actiwari a ddefnyddir i gyfrif sefyllfa'r fantolen yn gymhleth, sy'n golygu y gallai'r union daliadau fod yn wahanol. Bydd y sefyllfa'n adfer dros y cyfnod hwy pan fydd y Gronfa'n gallu bodloni ei hymrwymiaadau.
- Mae cyfradd cyfraniad y cyflogwr yn ganran o gyflog pensiwn, ac ar gyfer 2017-18 roedd yn 15.8%. Am 2018-19 bydd hyn yn codi i 16.9%, ac wedyn disgwylir iddo barhau yn 17.0% o 2019-20 i 2020-21. Mae'r codiadau hyn wedi'u cynnwys yn y gyllideb ar gyfer 2018-19 a'r MTFP. Gall fod yn anodd amcangyfrif cost y cyfraniadau cyflogwr am bedair blynedd yr MTFP gan nad yw derbyniadau ar asedion buddsoddi a lefel ariannu'r Gronfa ar y diwedd yn hysbys.
- **Cynllun Pensiwn Athrawon** – Mae'r Cynllun Pensiwn Athrawon y Gynllun Pensiwn Gwasanaethau Cyhoeddus sy'n cael ei reoli gan y llywodraeth ganolog, ac yn wahanol i'r Cynllun Pensiwn Llywodraeth Leol nid yw'n cael ei ariannu. Caiff y cyfraniadau eu gosod gan y Llywodraeth Ganolog. Ni chafodd y cyfraniadau cyflogwr ar gyfer pensiynau athrawon eu cynyddu ar gyfer 2018-19, ond yr amcangyfrif yw codiad o 0.1% i 16.5% o 2019-20 ymlaen.
- **Ardoll Prentisiaeth** - Yn yr Adolygiad Cynhwysfawr o Wariant ym mis Tachwedd 2015 gosodwyd yr Ardoll Prentisiaeth i'w gwneud yn ofynnol i holl gyflogwyr y Deyrnas Gyfunol gyda chyfanswm bil cyflogau dros £3m y flwyddyn i dalu ardoll o 0.5% o gyfanswm eu bil cyflogau. Daeth yr ardoll i rym o fis Ebrill 2017 gan ychwanegu pwysau heb ei ariannu o £0.5m heb ddim budd-daliadau, gan nad yw Llywodraeth Cymru ar hyn o bryd yn ariannu prentisiaethau. Parhaodd y pwysau hwn yn 2018-19 a'r MTFP.

1.5.5 Cyfleoedd

- **Premiwm Treth Cyngor Ail Gartrefi** - Yn ystod 2017-18 cyflwynwyd Premiwm Treth Cyngor Ail Gartrefi o 50% a chynhyrchodd hynny £1.74m ychwanegol mewn incwm Treth Cyngor. Defnyddir 50% i ddarparu tai fforddiadwy, a'r gweddill i ariannu cynllun grant o £950k, sydd newydd ei greu i gymunedau ei ddefnyddio o 2018-19 ymlaen i helpu mynd i'r afael â'r problemau mae cael canran uchel o ail gartrefi mewn cymunedau yn gallu eu creu.
- **Premiwm Eiddo Gwag am Gyfnod Hir**— Ar 19 Hydref 2017 penderfynodd y Cyngor gyflwyno premiwm Eiddo Gwag am Gyfnod Hir o 2018-19.
- **Cronfa Gyfalaf ar gyfer Adfywio** - Er mwyn mynd i'r afael a heriau tymor hir i'r economi leol, mae cronfa gyfalaf o £20m ar gyfer adfywio wedi'i chreu. Er ei bod yn y rhaglen gyfalaf sydd wedi'i chymeradwyo, bydd iddi'r un meini prawf â phob prosiect cyfalaf arall.
- **Bargen Ddinesig Bae Abertawe** - Mae'r Cyngor yn bartner ym Margen Ddinesig Bae Abertawe, "Arfordir y Rhyngwrdd". Mae cynnig y Fargen Ddinesig wedi ei lunio i fynd i'r afael a thanberfformio yn yr economi ranbarthol. Os bydd yn llwyddiannus, gallai'r cynnig olygu bod y Cyngor yn cael benthyciad darbodus ychwanegol dros gyfnod y rhaglen o 15 mlynedd, y cyfalaf yn cael ei adalu gan Lywodraeth Cymru a'r Cyngor yn gyfrifol am y llog. Mae Arweinydd y Cyngor wedi gwneud yn hollol glir y byddai'n disgwyl mai cyrff a fydd yn elwa o'r prosiectau fydd yn gyfrifol am ariannu'r llog, nid y Cyngor.
- **Rhaglen Ysgolion yr 21ain Ganrif (Band A)** - Mae'r Cyngor ran o'r ffordd drwy raglen buddsoddi cyfalaf uchelgeisiol (Band A) sy'n ceisio sicrhau newid trawsnewidiol, gan alluogi disgyblion yn Sir Benfro i gael y cyfleusterau dysgu gorau i gyd. Cafodd buddsoddiad of £149.9m ei gytuno dros dro gyda Llywodraeth Cymru yn ystod y cyfnod 2013-14 i 2018-19 ar gyfer y rhaglen Band A, ond mae hwn wedi ei ostwng nawr i £121.6m i adlewyrchu rhaglen gyfalaf a ystyrir yn bosibl o fewn y terfyn amser. Hyd yn oed ar y lefel is, y rhaglen gyfalaf hon yw'r un fwyaf sylweddol erioed i'r Cyngor ymgymryd â hi. Mae Llywodraeth Cymru wedi ymrwymo i ariannu £60.8m (50%) o'r gwariant sydd wedi'i gymeradwyo, i gychwyn drwy gyfrwng grant cyfalaf ac ar hyn o bryd drwy Fenter Benthycia Llywodraeth Leol (LGBI) drwy'r AEF, lle bydd y Cyngor yn ariannu gwariant cyfalaf gyda benthycia, gyda chefnogaeth Llywodraeth Cymru, yn lle grant cyfalaf.
- **Rhaglen Ysgolion yr 21ain Ganrif (Band B)** - Ar 20 Gorffennaf 2017 cymeradwyodd y Cyngor gyflwyniad Rhaglen Ar-lein Strategol Band B i Lywodraeth Cymru i gychwyn yn 2019-20. Mae'r rhaglen hon yn fuddsoddiad ychwanegol o £106.4m ar draws tri phrosiect allweddol, sy'n parhau'r buddsoddiad strategol tymor hir yn ein seilwaith addysg. Caiff egwyddor cyflwyniad Sir Benfro ei gymeradwyo ar 7 Rhagfyr 2017 gyda chyfradd ymyriad grant wedi'i gosod yn 50% ar gyfer yr ail ran hon o fuddsoddi. Bydd hyn nawr yn amodol ar gymeradwyo achosion busnes prosiect unigol.
- **Cyfrif Refeniw Tai (HRA)** - Mae Cynllun Busnes y Cyfrif Refeniw Tai (HRA) yn ymgorffori'r strategaeth ariannol a'r cynllunio ar gyfer stoc tai'r Cyngor am y 30 mlynedd nesaf. Cafodd Cynllun Busnes 2018-48 ei gyflwyno erbyn diwedd Mawrth 2018, er mwyn i'r Cyngor gael y tua £4.0m o grant Lwfans Gwaith Trwsio Mawr (MRA) ar gyfer 2018-19. Mae'r gwaith o gysoni lefelau rhent yn raddol rhwng awdurdodau lleol a landlordiaid cymdeithasol (rhenti targed) yn parhau, ac mae peidio â chrynhof costau o renti (taliadau gwasanaeth) wedi ei weithredu, ac eithrio cynnal a chadw tiroedd. Mae hyn, ynghyd â thynnu allan o'r system cymhorthdal HRA ym mis Ebrill 2015, wedi sicrhau adnoddau ychwanegol i'r Cyngor i'w alluogi i gynnal Safon Ansawdd Tai Cymru (WHQS), parhau i fuddsoddi yn ei ddarpariaeth gwasanaeth tai a'i gwella, ac o 2018-19 i ddechrau adeiladu tai cyngor.

1.6 DOSBARTHU STRATEGAETHAU AC ADNODDAU

1.6.1 Asesiad Gwariant Safonol (SSA) – 2017-18

Yn Sir Benfro mae'r diffyg mwyaf rhwng ei wariant gwirioneddol a'r hyn mae Llywodraeth Cymru'n rhagweld sydd eisiau arno i ddarparu gwasanaethau, sef ei SSA. Wrth ddosbarthu'r Cyllid Allanol Cyfun (AEF), mae Llywodraeth Cymru'n cymryd yn ganiataol fod Treth Cyngor yn cael ei chasglu ar yr un lefel i bob Awdurdod. Y Dreth Cyngor Band D am 2017-18 ar gyfartaledd oedd £1,162, sef £279 yn fwy na Sir Benfro o £883. Byddai angen i Sir Benfro gynyddu ei Threth Cyngor dros 31% i gyrraedd y gyfradd gyfartalog. Roedd yr amrywiad rhwng yr SSA a'r cyfuniad o AEF a Threth Cyngor yn amrywio o Sir Benfro gyda £14.80m yn llai na SSA i Riondda Cynon Taf gyda £16.42m yn fwy nag SSA, a Chasnewydd oedd yr agosaf at Sir Benfro o £8.25m yn llai nag SSA.

1.6.2 Bwlch Ariannu 2014-15 i 2017-18

Llwyddwyd i gau bwlch ariannu o £52.2m am y cyfnod 2014-15 i 2017-18 gyda chyfuniad o ostyngiadau cost/effeithlonrwydd/trawsnewid gwasanaethau, £9.0m o incwm ychwanegol o godi Treth Cyngor (gan gynnwys newidiadau sail) a chyfraniad o £0.6m o incwm Treth Cyngor Ail Gartrefi (elfen gymunedol)). Oherwydd heriau wrth sicrhau'r gostyngiadau cost/effeithlonrwydd/trawsnewid gwasanaethau yn ystod 2017-18, cynyddwyd y cyfraniad o incwm Treth Cyngor Ail Gartrefi (elfen gymunedol) i £0.87m.

1.6.3 Treth Cyngor – 2017-18

Oherwydd mai Sir Benfro sydd â'r Dreth Cyngor Band D isaf yng Nghymru ers 1996, roedd hi ar ei cholled o £15m yn 2017-18 nag a fuasai pe bae ei Threth Cyngor ar lefel y cyfartaledd ar gyfer Cymru.

1.6.4 Amserlen Cynllunio Corfforaethol ac Ariannol 2018-19

Roedd Adroddiad Asesiad Cydnerthedd Swyddfa Archwilio Cymru ar gyfer y Cyngor, a gyhoeddwyd ym mis Mai 2016, yn argymhell y dylai "atgyfnerthu'r dolenni rhwng cynllunio ariannol a chynllunio corfforaethol". Deallwyd bod yr argymhelliad hwn wedi'i wneud yn bennaf oherwydd bod proses y Cyngor o gynllunio ariannol wedi'i chwblhau cyn ei broses cynllunio corfforaethol, gan achosi perygl na fyddai'r gyllideb wedi'i halinio'n llawn â'r amcanion gwella corfforaethol. Er mwyn mynd i'r afael â'r mater hwn, cyflwynwyd Amserlen Cynllunio Corfforaethol ac Ariannol ar gyfer 2017-18 er mwyn alinio'r prosesau cynllunio corfforaethol ac ariannol, a chymeradwywyd hynny gan y Cabinet ar 4 Gorffennaf 2016.

Drafftwyd yr Amserlen Cynllunio Corfforaethol ac Ariannol ar gyfer 2018-19 gyda chyfraniad gan yr adrannau Cynllunio Corfforaethol a Gwasanaethau Cyllid a Busnes, a dyma oedd y newidiadau allweddol:

- Nodi Amcanion Llesiant y Cynllun Corfforaethol ar gyfer 2018-19 cyn dechrau'r broses fanwl o gynllunio'r gyllideb ar gyfer 2018-19
- Ymgynghori ac ymwneud yn gynnar ym mis Medi/Hydref 2017
- Her ychwanegol oddi wrth y Pwyllgorau Trosolwg a Chraffu
- Adrodd yn gynnar i'r Cyngor Llawn ym mis Rhagfyr 2017 (mis Mawrth fel rheol).

Cafodd yr Amserlen Cynllunio Ariannol ar gyfer 2019-20 ei chymeradwyo gan y Cabinet ar 21 Mai 2018. Caiff yr Amserlen Cynllunio Corfforaethol ei halinio â'r Amserlen Cynllunio Ariannol i sicrhau bod y Cynllun Corfforaethol (gan gynnwys Amcanion Llesiant) yn cael ei gymeradwyo cyn cyllideb 2019-20.

1.7 PERFFORMIAD (ARIANNOL A CHORFFORAETHOL)

1.7.1 Allbwn Refeniw 2017-18

Mae'r sefyllfa ariannol refeniw allbwn yn cadarnhau mai gwariant net y Cyngor ar gyfer 2017-18 oedd **£204.8m**, ar ôl cymryd i ystyriaeth symiau sy'n dod i mewn ac allan o gronfeydd wrth gefn. Mae hyn yn fras yn unol â'r gyllideb wreiddiol. Adferwyd y sefyllfa allbwn P8 arfaethedig oherwydd cymorth grant ychwanegol ar ddiwedd y flwyddyn gan Lywodraeth Cymru, a moratoriwm llwyddiannus ar wariant nad oedd yn hanfodol.

	Gwreiddiol 2017-18 £m	Allbwn P8 Arfaethedig 2017-18 £m	Allbwn 2017-18 £m
Gwariant Gros	334.0	337.7	338.8
Incwm	(129.2)	(134.7)	(140.9)
cyfraniad i / (o) gronfeydd wrth gefn	-	2.5	6.9
Gwariant Net	204.8	205.5	204.8
Ail Gyfraniad Cartref i / (o) Cronfeydd Wrth Gefn	1.4	1.9	1.7
Cyfanswm Cyllido	206.2	207.4	206.5

Roedd cael gwybod yn hwyr am gymorth grant gan Lywodraeth Cymru/Asiantaethau Cyhoeddus yn golygu bod angen amnewid gwariant, a'r gallu i gael arian ychwanegol yn cael ei gario ymlaen i 2018-19 er mwyn cydymffurfio ag amodau grant, gwneud y mwyaf o adnoddau a sicrhau eu bod yn dal i gael eu clustnodi at eu diben penodol. Effaith hyn oedd lleihau costau craidd cyllideb refeniw yn ystod 2017-18.

Mae cyllidebau refeniw Cyfarwyddiaethau wedi cael graddfa RAG am eu sefyllfa allbwn ar ddiwedd y flwyddyn 2017-18:

Graddfa RAG:	Cyrhaeddiad:
Coch	Gorwario'r gyllideb o'i gymharu â'r allbwn arfaethedig
Melyngoch	Cyllideb wedi'i bodloni o'i chymharu â'r allbwn arfaethedig
Gwyrdd	Tanwario'r gyllideb o'i gymharu â'r allbwn arfaethedig

Mae'r tabl isod yn dangos y sefyllfa allbwn o'i chymharu â sefyllfa allbwn arfaethedig Cyfnod 8 ar lefel Cyfarwyddiaeth. Dangosir y sefyllfa allbwn ar ôl cymryd symiau i mewn ac allan o'r Cronfeydd Wrth Gefn ar ddiwedd y flwyddyn.

Cyfrif Cyllid	2016-17	2017-18						CAG Graddfa
		Amcangyfrif		Gwir				
	Gwir Sefyllfa	P8 Gyllideb Gyflwyno	P8 Alledro Rhagamc anedig	Gwariant Crynswth	Incwm	Cyfraniad at/(o) Cronfeydd wrth Gefn	Gwariant Clir	
	£000	£000	£000	£000	£000	£000	£000	
Gwasanaethau Addysg	87,176	85,710	86,898	107,054	(20,556)	1,019	87,517	
Gofal Cymdeithasol - Gwasanaethau Plant	13,165	12,891	12,808	17,389	(4,718)	26	12,697	
Gofal Cymdeithasol - Gwasanaethau Oedolion	45,700	47,853	47,774	71,070	(23,416)	240	47,894	
Cronfa Gyffredinol Tai	826	1,057	1,103	37,145	(36,137)	19	1,027	
Tai'r Cyngor	-	-	-	17,678	(23,112)	5,434	-	
Gwasanaethau Prifffyrdd a Chludiant	7,946	8,138	8,087	20,565	(13,751)	899	7,713	
Diwylliant a Gwasanaethau Cysylltiedig	6,706	6,573	6,834	11,343	(4,923)	212	6,632	
Gwasanaethau Cynllunio	2,058	1,791	1,904	5,438	(3,683)	18	1,773	
Gwasanaethau Amglocheddol	11,178	11,414	11,538	17,920	(7,952)	1,065	11,033	
Gwasanaethau Canolog, Corfforaethol a Democrataidd Eraill	9,272	6,197	5,618	8,478	(2,105)	(771)	5,602	
Cynllun Lleihau Treth Cyngor	3,285	7,390	7,745	7,682	-	-	7,682	
Gwasanaethau Llys	224	270	270	329	(25)	-	304	
Trawsnewid	-	83	3	698	(3)	(695)	-	
Y Dreth Gyngor Cartref (Cymuned)	258	(600)	(950)	-	-	(871)	(871)	
Cynllun Tai Fforddiadwy*		678	950	-	-	871	871	
Cyfraniadau I'r Gymuned*		677	950	-	-	871	871	
Costau Clir Gwasanaethau	187,794	190,122	191,532	322,789	(140,381)	8,337	190,745	
Ardollau	7,021	7,222	7,222				7,222	
Incwm Buddsoddi Net / Costau Codi Cyfalaf	(560)	8,818	8,726				8,537	
Cyfanswm	202,822	206,162	207,480				206,504	
Ariannwyd gan:								
Grant Cynnal Cyllid a Grant Arbennig	(119,578)	(116,466)	(116,466)	-	(116,466)	-	(116,466)	
NNDR	(37,316)	(40,310)	(40,310)	-	(40,310)	-	(40,310)	
Treth y Cyngor	(45,928)	(48,031)	(48,031)	-	(47,986)	-	(47,986)	
Treth Cyngor Premiwm Ail Gartrefi*	-	(1,355)	(1,900)	-	(1,742)	-	(1,742)	
	(202,822)	(206,162)	(206,707)	-	(206,504)	-	(206,504)	

* Dangosir y Dreth Gyngor Ail Gartrefi ar wahân yn y Cyfrifon Rheoli ond wedi'i gyfuno yn y Tablau Datganiad Cyfrifon

Dangosir pob mater a sylw sy'n benodol i wasanaeth yng Nghyllideb y Cyngor Sir [Outturn Monitoring Report](#) fel y cyflwynwyd i'r Cabinet ar 21 Mai 2018.

1.7.2 Lleihau Costau/Effeithlonrwydd/Trawsnewid Gwasanaethau 2017-18

Cytunwyd ar leihad costau/effeithlonrwydd/trawsnewid gwasanaethau o £10.8m (£7.4m + £2.8m codiad treth cyngor + £0.6m cyfraniad cymunedol treth ail gartrefi) gan y Cyngor ar 10 Mawrth 2017 fel rhan o gymeradwyo'r gyllideb referniw am 2017-18. Ychwanegwyd £1.014m (net) o leihad costau/effeithlonrwydd/trawsnewid gwasanaethau o 2016-17 i roi ffigur diwygiedig o £11.8m.

Mae pob lleihad costau/effeithlonrwydd/trawsnewid gwasanaethau wedi cael graddfa RAG am eu cyrhaeddiad:

Graddfa RAG:	Cyrhaeddiad:
Coch	Cyrhaeddwyd <50%
Melyngoch	Cyrhaeddwyd >50% <90%
Gwyrdd	Cyrhaeddwyd >90%

Mae'r tabl isod yn dangos y lleihad costau/effeithlonrwydd/trawsnewid gwasanaethau ar lefel Cyfarwyddiaeth ynghyd â manylion am gyrhaeddiad a'r raddfa RAG ar ddiwedd 2017-18.

Lleihad costau/effeithlonrwydd/trawsnewid gwasanaethau gan Gyfarwyddiaethau:	Cynlluniwyd £000's	Cyrhaeddwyd £000's	Gwahaniaeth £000's
Gwasanaethau Addysg	2,175	1,580	595
Gofal Cymdeithasol – Plant	364	364	0
Gofal Cymdeithasol – Oedolion	3,139	1,622	1,517
Cronfa Gyffredinol Tai	156	101	55
Prifffyrdd a Gwasanaethau Cludiant	650	646	4
Diwylliant a Gwasanaethau Cysylltiedig	383	159	224
Gwasanaethau Cynllunio a Datblygiad	285	139	146
Gwasanaethau Amgylcheddol	514	293	221
Gwasanaethau Canolog, Corfforaethol a Democrataidd Eraill	640	491	149
Trawsnewid *	100	0	-
Is-gyfanswm Lleihau costau/effeithlonrwydd/trawsnewid gwasanaethau 2017-18	8,406	5,395	2,911
Incwm Ychwanegol Treth Cyngor	2,781	2,781	
Treth Cyngor Ail Gartrefi	600	871	
Cyfanswm 2017-18	11,787	9,047	

Ar y cyfan gwnaed cynnydd da yn ystod y flwyddyn i gyrraedd targedau lleihau a chyrhaeddwyd 64%. Bydd y £2.911m o leihad costau/effeithlonrwydd/trawsnewid gwasanaethau na chyrhaeddwyd yn 2017-18 yn cael ei gario ymlaen i 2018-19.

*Nid yw hyn yn cynnwys y £0.1m am Drawsnewid y tybir iddo gael ei fodloni o arbedion o fewn Cyfarwyddiaethau/Gwasanaethau unigol.

1.7.3 Tai Cyngor (Cyfrif Refeniw Tai)

Yn y tabl isod gwelir y sefyllfa allbwn derfynol ar gyfer 2017-18.

Y Cyfrif Cyllid Tai	2016-17 Gwir Sefyllfa	2017-18		
		Amcangyfrif Gwreiddiol	Amcangyfrif Diwygiedig	Gwir Sefyllfa
	£000	£000	£000	£000
Incwm				
Rhenti - Anheddau	(20,564)	(21,300)	(21,551)	(21,571)
Arall	(1,410)	(1,398)	(1,405)	(1,541)
Cyfanswm Incwm	(21,974)	(22,698)	(22,956)	(23,112)
Gwariant				
Rheoli a Chynnal	11,563	12,373	12,369	11,815
Neilltuo Arian i Gronfeydd Cyfalaf	4,281	3,959	4,221	5,158
Costau Codi Cyfalaf	5,882	5,916	5,916	5,593
Arall	248	450	450	546
Cyfanswm y Gost	21,974	22,698	22,956	23,112

Mae gweddill gweithio'r Cyfrif Refeniw Tai yn dal heb newid ar £752,000.

Cynyddwyd rhenti 2.5% (CPI 1.0% a 1.5%) a £1.00 yr wythnos am 2017-18, yn amodol ar fod lefelau rhenti'n is na'r rhent targed.

Caiff y Cynllun Busnes (BP) HRA 30 mlynedd ei ddiwygio bob blwyddyn a'i gyflwyno i Lywodraeth Cymru i gefnogi'r cynnig am Grant Lwfans Gwaith Trwsio Mawr (MRA). Mae angen hwn i gadw Safon Ansawdd Tai Cymru (a gyrhaeddwyd ym mis Mawrth 2013) ac i wneud gwelliannau pellach. Priodolir y BP ar barhau i gael y Grant MRA, polisi rhent ac amrywiol feini prawf cynllunio eraill (nifer y tai cyngor a werthir, caffael ac amrywiol ffactorau economaidd eraill).

Mae costau a buddiannau ariannol gadael y system cymhorthdal HRA wedi eu hadlewyrchu yn y BP ynghyd â'r ffrydiau refeniw ychwanegol a ddaw o dynnu taliadau gwasanaeth allan o gronfeydd a pharhau i newid i lefelau rhenti targed sydd wedi'u gosod gan Lywodraeth Cymru yn Neddf Tai (Cymru) 2014.

Ar ôl caniatáu ar gyfer codiadau rhent oherwydd chwyddiant, codwyd hyd at £1.00 yr wythnos yn ychwanegol ar denantiaid oedd â'u rhent yn is na lefelau rhenti targed. Er bod hyn yn cynhyrchu incwm ychwanegol i'r Awdurdod, mae iddo'r potensial o gael effaith sylweddol ar Denantiaid a'u gallu i dalu eu rhent. Bydd y sefyllfa hon yn parhau yn y tymor canolig oherwydd y nifer fawr o dai sy'n is na'r rhenti targed a'r amser y disgwylir i bob eiddo allu cyrraedd y lefelau rhenti targed.

Roedd ôl-ddyledion rhent gan denantiaid presennol ar ddiwedd 2017-18 yn £0.64m, sef £0.01m yn is nag ar ddiwedd 2016-17, sy'n dangos bod cyfraddau casglu rhent wedi gwella. Nid yw effeithiau diwygio Budd-daliadau Lles a ragwelwyd wedi dod i'r amlwg oherwydd oedi wrth gyflwyno Buddion Cyffredinol yn Sir Benfro. Fodd bynnag, pan gaiff y Budd Cyffredinol ei weithredu'n llawn, ynghyd â'r cynnydd parhaus mewn lefelau rhent wrth drawsnewid i lefelau rhent targed Llywodraeth Cymru, rhagwelir y bydd hyn yn y pen draw yn effeithio ar allu tenantiaid i dalu, ac mae hyn yn cael ei fonitro'n fanwl.

Ar ôl ymgynghori â Thenantiaid ac Aelodau, dechreuodd y broses o ddatgronni o fis Ebrill 2015. Ar ôl cyflwyno taliadau gwasanaethau yn raddol, rydym wedi datgronni pob maes angenrheidiol, a thaliadau cynnal a chadw tir yn cael eu hepgor o'r broses yn Sir Benfro ar ôl dadansoddiad manwl o gost/mantais gwneud hynny. Mae tybiaethau o ffrydiau incwm taliadau gwasanaeth wedi eu cynnwys o fewn y BP a gyflwynir at ddibenion MRA.

1.7.4 Alldro Cyfalaf 2017-18

Gwariant cyfalaf gwirioneddol y Cyngor am 2017-18 oedd £74.725m o'i gymharu ag alldro a ddisgwyliid o £78.855m, fel y gwelir yn y tabl isod. Mae pob elfen yn y rhaglen gyfalaf, ar lefel Cyfarwyddiaeth a lefel prosiectau unigol, wedi cael graddfa RAG ar sail meini prawf manwl nad ydynt wedi'u cynnwys yn yr adroddiad hwn.

	2017-18		CAG	2018-19
	Rhaglen Gymeradwy Ddiweddaraf £000	Gwir Wariant £000		Amcangyfrif Gwreiddiol £000
Gwariant				
Addysg (gan gynnwys Rhaglen Ysgolion yr 21ain Ganrif)	51,264	50,648		24,264
Gofal Cymdeithasol	435	403		50
Priffyrdd a Chludiant	7,220	6,615		7,196
Tai - HRA	9,267	8,760		13,391
Tai - Cronfa Gyffredinol	2,376	2,071		1,494
Diwylliant a Gwasanaethau Cysylltiedig	2,737	2,405		3,535
Cynllunio a Datblygu	2,870	1,769		7,417
Bargen Ddinesig	-	-		1,000
Amgylcheddol	1,376	1,221		8,378
Corfforaethol	1,310	833		4,222
Gwariant Llawn	78,855	74,725		70,947
Cyllido				
Grantiau Cyfalaf a Chyfraniadau	24,234	26,923		29,103
Derbyniadau Cyfalaf a Chronfa Gyfalaf	14,533	10,715		11,201
Cronfeydd a Glustnodwyd	3,412	1,013		5,912
Benthyca	36,676	36,074		24,731
Cyfanswm Cyllido	78,855	74,725		70,947

Cymeradwywyd y rhaglen buddsoddi cyfalaf am 2018-19 a'r rhaglen ddangosol am 2019-20 eu cymeradwyo gan y Cyngor ar 8 Mawrth 2018 am symiau o £71m a £90.9m yn y drefn honno. Bydd pob prosiect cyfalaf yn cael ei adolygu i asesu ei gostau presennol a'i gynnydd, a chaiff y rhaglen a gymeradwywyd ei diwygio i adlewyrchu'r newidiadau sy'n dilyn:

- Lle nad yw prosiectau yn 2017-18 wedi eu cwblhau erbyn 31 Mawrth, gall yr adnodd gael ei gario ymlaen i 2018-19;
- Cymeradwyo a diwygio tybiaethau grant cyfalaf a wnaed yn ystod cylch y gyllideb;
- Newid cyfnod a newid proffil y gwariant ar rai prosiectau;
- Dileu prosiectau nad oes eu hangen mwyach; a
- Chynnwys prosiectau newydd sydd â blaenoriaeth uchel.

1.7.5 Casglu Refeniw 2017-18

Gwelir isod y ffigurau casglu refeniw terfynol hyd at 31 Mawrth 2018 ynghyd â ffigurau cymharol am 2016-17. Mae pob casgliad refeniw mewn arian parod wedi cael graddfa RAG am berfformiad:

Graddfa RAG:	Perfformiad:
Coch	Gwaeth na'r disgwyl
Melyngoch	Fel y disgwylid
Gwyrdd	Gwell na'r disgwyl

1.7.6 Treth Cyngor

Roedd yr arian parod a gasglwyd hyd at 31 Mawrth 2018 yn £55.73m yn erbyn dyled i'w chasglu o £56.70m. Mae hyn yn raddfa gasglu flynyddol o 98.29%, a oedd yn uwch na'r raddfa gasglu o 97.88% yn 2016-17. Rhagwelir y bydd y raddfa gasglu yn parhau'n un o'r rhai gorau yng Nghymru am y chweched blwyddyn yn olynol.

1.7.7 Treth Cyngor Ail Gartrefi

2017-18 oedd blwyddyn gyntaf y Premiwm Treth Cyngor Ail Gartrefi. Ar ddechrau'r flwyddyn, rhagwelwyd y byddai £1.36m yn cael ei gasglu, a diwygiwyd hyn i £1.9m yn ystod y flwyddyn. Yr arian parod a oedd wedi'i gasglu hyd at 31 Mawrth 2018 oedd £1.74m.

1.7.8 Trethi Busnes (NNDR)

Roedd yr arian parod a gasglwyd hyd at 31 Mawrth 2018 yn £50.63m yn erbyn dyled i'w chasglu o £51.24m. Mae hyn yn raddfa gasglu flynyddol o 98.81% a oedd ychydig yn uwch na'r raddfa gasglu yn 2016-17 o 98.66%.

Mawrth	2017-18				2016-17
	Swm Dyledus £m	Swm a Gasglwyd £m	%	Graddfa RAG a	%
Treth Cyngor	56.70	55.73	98.29	Gwyrdd	97.88
NNDR	51.24	50.63	98.81	Gwyrdd	98.66

1.7.9 Rhenti Tai

Roedd ôl-ddyledion rhent tenantiaid presennol hyd at 31 Mawrth 2018 yn £642,389, o'u cymharu â £652,346 ar 31 Mawrth 2017.

Ôl-ddyledion Rhent	2017-18 £	Graddfa RAG	2016-17 £
Mawrth	642,389	Gwyrdd	652,346

Caiff pob achos gydag ôl-ddyledion rhent eu monitro bob wythnos ac maent yn agored i achosion o adfeddiannu sy'n briodol i lefel yr ôl-ddyledion. Bydd hyn yn parhau. Mae camau ychwanegol wedi'u cymryd i sicrhau taliad uniongyrchol cychwynnol ar gyfer achosion newydd o Gredyd Cyffredinol. Bydd hyn wedi cyfrif yn rhannol am sefydlogi'r duedd yn y cynnydd graddol a nodwyd eisoes.

1.7.10 Cronfeydd Wrth Gefn wedi'u Clustnodi 2017-18

Yn y tabl isod gwelir crynodeb o'r cronfeydd wrth gefn y gall y Cyngor eu defnyddio:

CRONFEYDD A GLUSTNODWYD	Swm Agoriadol 31 Mawrth 2017 £000	Symudiad Clir yn y Flwyddyn £000	Gweddill 31 Mawrth 2018 £000
Gweddillion Gweithredol - Cronfa Gyffredinol	(7,000)	-	(7,000)
Gweddillion Gweithredol - HRA	(752)	-	(752)
Cronfeydd a Glustnodwyd	(43,473)	3,648	(39,825)
Gweddillion CYU Ysgolion	(1,288)	(494)	(1,782)
Arall Cysylltiedig ag Ysgolion (gan gynnwys PFI)	(3,438)	122	(3,316)
Cronfa Derbyniadau Cyfalaf	(2,055)	(2,832)	(4,887)
CYFANSWM CRONFEYDD YSGOLION A CHYSYLLTIEDIG	(58,006)	444	(57,562)

O ganlyniad i arian grant ychwanegol gan Lywodraeth Cymru yn ystod chwarter olaf y flwyddyn ariannol 2017-18, a lle'r oedd amodau grant yn caniatáu amnewid gwariant yn 2017-18, mae adnoddau ychwanegol yn cael eu cario ymlaen i 2018-19 mewn cronfeydd wrth gefn sydd wedi'u clustnodi. Caiff yr adnoddau ychwanegol canlynol eu trosglwyddo o gronfeydd wrth gefn i fodloni'r amodau grant o ddarparu arian ychwanegol yn 2018-19, i gyfrif refeniw'r gwasanaeth perthnasol yn ystod chwarter cyntaf blwyddyn ariannol 2018-19. Ni fydd hyn yn effeithio ar y gwariant net.

- £127,000 – Grant Strategaeth Cludiant (LTSG)
- £300,000 - Arian cynnal a chadw priffyrdd i adlewyrchu gwerth y gwaith na wnaed y llynedd oherwydd y gwaith ychwanegol gan yr Awdurdod Priffyrdd a oedd yn lleihau'r capasiti.

Cafodd y Strategaeth ar gyfer Dal a Defnyddio cronfeydd wrth gefn ei chytuno gan y Cyngor ar 10 Mawrth 2016 ac mae i'w gweld ar ein gwefan drwy'r ddolen hon [link](#).

1.7.11 Dangosyddion Rheolaeth y Trysorlys 2017-18

Cafodd Strategaeth Rheolaeth a Strategaeth Buddsoddi y Trysorlys ar gyfer 2017-18 eu cymeradwyo gan y Cyngor ar 2 Mawrth 2017. Dylai Dangosyddion Rheolaeth y Trysorlys bob amser gael graddfa RAG o Wyrdd - "cydymffurfio â therfynau a dangosyddion wedi'u cytuno". Yn ystod 2017-18 yr oedd cydymffurfio llawn â phob graddfa RAG yn Wyrdd, yn ddieithriad.

Roedd trafodion benthycu o fewn terfynau wedi'u cymeradwyo, a'r holl fuddsoddiadau'n bodloni'r meini prawf ar gyfer teilyngu credyd ar y dyddiad adneuo yn ystod y flwyddyn yn diweddu ar 31 Mawrth 2018.

- Gostyngodd benthycu allanol o £202.15m i £200.63m
- Roedd y portfolio benthycu ar gyfartaledd yn £59m gydag incwm buddsoddi o £0.32m
- Cyfanswm y buddsoddiadau ar 31 Mawrth 2018 oedd £34.65m

Mae'r tabl isod yn dangos y Gofyniad Ariannu Cyfalaf o'i gymharu â Dyled Allanol.

	Gweddill Arfaethedig 31/03/2018 £m	Gwir 31/03/2018 £m
Gofyniad Ariannu Cyfalaf		
Cronfa Gyffredinol	158.7	158.1
HRA	77.3	77.2
Cyfanswm Gofyniad Ariannu Cyfalaf	236.0	235.3
Dyled Allanol		
Benthycu Gros	200.6	200.6
Atebolrwydd Arall Cyfnod Hir	6.9	6.7
Cyfanswm Dyled Allanol Gros	207.5	207.3

Bydd HRA MRP yn symud i 2% gan leihau'r gweddill o 2018-19 yn unol â'r Gronfa Gyffredinol.

1.7.12 Data Perfformiad Cenedlaethol a Lleol 2017-18

Caiff mesuriadau perfformiad cenedlaethol a lleol eu monitro gan y Tîm Rheolaeth Gorfforaethol, y Cabinet a'r Pwyllgor Trosolwg Corfforaethol a Chraffu bob chwarter neu bob blwyddyn, a chymerir camau cywiro i fynd i'r afael â meysydd sy'n perfformio'n wael. Mae'r rhain yn creu "swît" o fesuriadau

perfformiad sy'n cael eu monitro i sicrhau cynnal perfformiad, ac unrhyw broblemau'n cael eu nodi a'u cywiro. Mae pob mesur perfformiad wedi cael graddfa RAG am ei berfformiad cyfredol:

Graddfa RAG:	Perfformiad:
Coch	Gwaeth na'r disgwyl (Chwartel is)
Melyngoch	Fel y disgwyd (Chwartel canol)
Gwyrdd	Cyrhaeddwyd y targed neu ragori arno (Chwartel uchaf)

Isod mae crynodeb o Berfformiad diwedd y flwyddyn:

Nod Llesiant	Cyfanswm Mesuriadau	Mesuriadau am bob graddfa RAG	Graddfa RAG
Cymru ffyniannus	4 (Bob chwarter)) 38 (Bob blwyddyn)	14 14 11 3	Gwyrdd Melyngoch Coch NA
Cymru wydn	5 (Q) 0 (Y)	0 2 0 3	Gwyrdd Melyngoch Coch NA
Cymru iachach	13 (Q) 15 (Y)	3 1 2 22	Gwyrdd Melyngoch Coch NA
Cymru fwy cyfartal	3 (Q) 1 (Y)	3 1 0 0	Gwyrdd Melyngoch Coch NA
Cymru o gymunedau cydlynol	4 (Q) 6 (Y)	3 3 4 0	Gwyrdd Melyngoch Coch NA
Cymru o ddiwylliant bywiog ac iaith Gymraeg ffyniannus	0 (Q) 6 (Y)	3 1 1 1	Gwyrdd Melyngoch Coch NA
Cymru sy'n gyfrifol ar draws y byd	0 (Q) 2 (Y)	1 1 0 0	Gwyrdd Melyngoch Coch NA
Cyfanswm	97	27 23 18 29	Gwyrdd Melyngoch Coch NA

Fel yn yr adroddiad i'r Cabinet ar 21 Mai 2017 fel rhan o'r Adroddiad Alldro [Appendix G](#).

1.8 RHAGOLWG

1.8.1 Bwlch Ariannu a Ragwelir 2018-19

Cafodd y tybiaethau cynllunio ymlaen yng Nghynllun Ariannol Cyfnod Canolig (MTFP) 2017-18 i 2020-21, a gymeradwywyd gan y Cyngor ar 10 Mawrth 2017, eu disodli gan gynnydd sylweddol yn y pwysau gweithlu, tâl, chwyddiant, contractiol, demograffeg a deddfwriaethol, a chyfrifoldebau newydd. Lliniarwyd hyn yn rhannol gan AEF ar gyfer 2018-19 a oedd yn well nag a ragwelwyd, a hynny'n gynnydd o 0.3% (0.460m) wrth ei gymhwysu ar gyfer trosglwyddiadau i mewn i'r setliad a newidiadau yn y sail Treth Cyngor, gan olygu bwlch ariannu a ragwelwyd o £16.4m ar gyfer 2018-19.

1.8.2 Bwlch Ariannu a Ragwelir 2018-19 i 2021-22

Mae MTFP 2018-19 i 2021-22, a gymeradwywyd gan y Cyngor ar 8 Mawrth 2018, yn rhoi manylion am fwlch ariannu a ragwelir o £56.6m ar sail gostgyniadau mewn AEF o 2.0% am 2019-20 ac yna ostyngiadau o 2.5% y flwyddyn (y sefyllfa waethaf sy'n bosibl) a bwlch ariannu a ragwelir o £52.7m ar sail gostyngiadau mewn AEF o 1.5% y flwyddyn (y sefyllfa fwyaf tebygol) a bwlch ariannu a ragwelir o £48.7m ar sail gostyngiadau mewn AEF o 1.0% am 2019-20 ac yna ostyngiadau o 0.5% y flwyddyn (y sefyllfa orau sy'n bosibl).

Gan ein bod yn rhagweld y bydd y pwysau contractiol, demograffig a deddfwriaethol mewn Gofal Cymdeithasol i Oedolion yn parhau drwy bedair blynedd y MTFP 2018-19 i 2021-22, bydd yr arian sydd ar gael i holl wasanaethau eraill y Cyngor yn lleihau. Pe bae hyn yn parhau dros y cyfnod hir, byddem yn cyrraedd man lle byddai'r Cyngor yn gallu fforddio ariannu Gofal Cymdeithasol ac Ysgolion (Addysg) yn unig.

1.8.3 Bwlch Ariannu a Ragwelir 2018-19 i 2021-22 (y Sefyllfa Fwyaf Tebygol)

Pwysau	17-18 £m	18-19 £m	19-20 £m	20-21 £m	21-22 £m	Cyfanswm £m
Symudiad mewn Cyllid Allanol Cyfun (AEF)*	0.1	(5.0)	2.4	2.4	2.4	2.2
Trosglwyddiadau i'r AEF	0.1	4.0	0.0	0.0	0.0	4.0
Gweithlu a Thâl	3.1	4.1	2.0	1.1	1.7	8.9
Chwyddiant	5.6	2.7	1.2	1.2	0.5	5.6
Contractau		2.3	2.3	1.8	2.1	8.5
Demograffeg		2.7	1.6	1.5	1.3	7.1
Arall		(0.4)	0.3	0.6	0.0	0.5
Llithriad mewn Lleihau Costau ers y flwyddyn flaenorol	0.0	1.3	0.0	0.0	0.0	1.3
Cyllideb Ysgolion Unigol (ISB)	1.4	3.0	1.9	1.6	1.1	7.6
Costau Ariannu Cyfalaf	0.4	1.5	1.7	1.5	1.5	6.2
Gwasanaethau Tân ac Achub Canolbarth a Gorllewin Cymru	0.0	0.2	0.2	0.2	0.2	0.8
Bwlch Ariannu a Ragwelir	10.7	16.4	13.6	11.9	10.8	52.7

*-1.5% ar gyfer 2019-20 i 2021-22

1.8.4 Treth Cyngor – 2018-19

Yr unig unig ffordd y gall y Cyngor symud tuag at lefel gyfartalog o Dreth Cyngor a cheisio cynnal a diogelu gwasanaethau lleol yw drwy ei godi fwy na 5% y flwyddyn. Byddai angen codiadau Treth Cyngor o tua 10% am bob blwyddyn o'r MTFP i gyrraedd y lefel gyfartalog, ac mae hyn yn cymryd yn ganiataol na fyddai Cyngorau eraill yn gwneud yr un fath. Bydd y codiad mewn Treth Cyngor o 12.5% ar gyfer 2018-19, a gymeradwywyd gan y Cyngor ar 8 Mawrth 2018, yn cynhyrchu £5.7m nychwanegol, ac roedd yn gam cadarnhaol at ddarparu'r incwm ychwanegol sy'n ofynnol i gynnal a diogelu gwasanaethau lleol a symud y Cyngor tuag at y lefel gyfartalog ar gyfer Cymru. Bydd y codiad o 12.5% yn y Dreth Cyngor ar gyfer 2018-19 yn golygu mai Sir Benfro o hyd fydd â'r Dreth Cyngor isaf yng Nghymru.

1.8.5 Treth Cyngor – 2019-20 i 2021-22

Mae MTFP 2018-19 i 2021-22 yn cymryd yn ganiataol godiad Treth Cyngor o 10% ar gyfer 2019-20, 7.5% ar gyfer 2020-21 a 5.0% ar gyfer 2021-22, er mai'r Cyngor sy'n penderfynu'r union godiad mewn Treth Cyngor bob blwyddyn.

1.8.6 Asesiad Gwariant Safonol (SSA) ar gyfer 2018-19

SSA terfynol Llywodraeth Cymru 2018-19 ar gyfer Sir Benfro oedd £226.403m. Golygodd y cynnydd o 12.5% mewn Treth Cyngor fod gan y Cyngor gyllideb gwariant net o £215.539m ar gyfer 2018-19, £10.864m yn llai na SSA, er yn welliant ar yr £14.80m yn llai nag SSA ar gyfer 2017-18.

1.8.7 Lleihau Costau/Effeithlonrwydd/Trawsnewid Gwasanaethau 2018-19

Bydd y Cyngor yn ceisio pontio rhywfaint o'r bwloch ariannu o £16.4 a ragwelir ar gyfer 2018-19 a'r bwloch ariannu o £52.7m a ragwelir ar gyfer yr MTFP 2018-19 i 2021-22 drwy ei gwneud yn ofynnol i bob Cyfarwyddwr a Phennaeth Gwasanaeth sicrhau arbedion o 5% y flwyddyn yn ei gyllideb gwariant net y gellir ei reoli ac wrth ddarparu ei Raglen Drawsnewid. Yr her ar unwaith yw sicrhau bod cynlluniau cadarn ar waith i ddarparu'r lleihau costau/effeithlonrwydd/trawsnewid gwasanaethau arfaethedig ar gyfer 2018-19.

O'r £10.0m o leihau costau/effeithlonrwydd/trawsnewid gwasanaethau arfaethedig sydd wedi'u nodi ar gyfer 2018-19, mae gan fwy na £4.0m (40%) raddfa RAG goch, sy'n golygu y bydd eu darparu neu eu cyrraedd yn heriol, ac mae gan £2.8m raddfa RAG melyngoch a £3.2m RAG raddfa werdd. At ddibenion yr MTFP ac er mwyn bod yn ddoeth, tybiwyd na fydd y lleihau costau/effeithlonrwydd/trawsnewid gwasanaethau a gynlluniwyd yn digwydd yn ystod 2019-20 i 2021-22.

1.8.8 Pontio Bwlch Ariannu 2018-19 i 2021-22

Mae'r tabl sy'n dilyn yn dangos sut bydd y bwloch ariannu 2018-19 i 2021-22 a ragwelir yn cael ei bontio, ac mae'n tybied y canlynol:

- Cynnydd mewn Treth Cyngor o 12.5% ar gyfer 2018-19, 10.0% ar gyfer 2019-20, 7.5% ar gyfer 2020-21 a 5% ar gyfer 2021-22
- Dim ond 75% o'r lleihau costau/effeithlonrwydd/trawsnewid gwasanaethau a gynlluniwyd a fydd yn digwydd yn ystod 2019-20 i 2021-22.

Wynebu'r Her Ariannol	MTFP 2018-19 i 2020-21					
	17-18 £m	18-19 £m	19-20 £m	20-21 £m	21-22 £m	Cyfanswm £m
Bwlch Ariannu a Ragwelir	10.7	16.4	13.6	11.9	10.8	52.7
Treth Cyngor (Gan dybied dim cynnydd yn sail y Dreth Cyngor)	2.7	5.7	5.4	4.4	3.2	18.7
Un cyfraniad unigol o'r Dreth Cyngor Ail Gartrefi (Cymunedol)*	0.6	-	-	-	-	0.0
Tybied Rhaglen Lleihau Costau/Effeithlonrwydd/Trawsnewid Gwasanaethau a Nodwyd – 100% yn Bosibl 2018-19 a 75% yn Bosibl 2019-20 i 2021-22	7.4	10.0	8.6	8.4	8.2	35.2
		10.0	6.5	6.3	6.2	29.0
Un Cyfraniad Unigol o'r Gronfa Wrth Gefn	-	0.7	-	-	-	0.7
Cyfanswm	10.7	16.4	11.9	10.7	9.4	48.4
(Gwarged)/Diffyg	-	-	1.7	1.2	1.4	4.3

*Cynyddodd i £0.9m yn ystod 2017-18

Ar sail tybiaethau a wnaed ar gyfer y bwlch ariannu a ragwelir, codiadau Treth Cyngor a llwyddo i leihau costau/effeithlonrwydd/trawsnewid gwasanaethau arfaethedig yn ystod cyfod yr MTFP, mae diffyg o £4.3m wedi'i nodi ar hyn o bryd. Fodd bynnag, mae nifer o risgiau/cyfleoedd a allai newid y ffigur hwn, fel yr amlinellir yn yr MTFP.

1.8.9 Defnyddio Cronfeydd Wrth Gefn Wedi'u Clustnodi

Caiff defnyddio cronfeydd wrth gefn wedi'u clustnodi ei rheoli gan y Strategaeth ar gyfer Dal a Defnyddio Cronfeydd Wrth Gefn, fel y cymeradwywyd gan y Cyngor ar 10 Mawrth 2016. Er y caiff £0.7m o'r cronfeydd wrth gefn eu clustnodi i bontio'r bwlch ariannu ar gyfer 2018-19, un taliad unigol yw hwn ac ni ragwelir defnyddio unrhyw gronfeydd wrth gefn sydd wedi'u clustnodi i bontio'r bwlch ariannu yn ystod yr MTFP.

1.8.10 Gweddill Gweithio Cronfa'r Cyngor

Mae Gweddill Gweithio Cronfa'r Cyngor o £7.0m, sy'n cael ei chynnal i leddfu effaith achosion argyfwng, ateb effaith llif arian anwastad a digwyddiadau annisgwyl, wedi'i osod ar lefel ddoeth, ac nid argymhellir ei ddefnyddio i bontio'r bwlch ariannu.

1.9 SAIL PARATOI A CHYFLWYNO

Mae unrhyw faterion a all effeithio ar allu'r Cyngor i ddarparu ei Gynlluniau Corfforaethol (gan gynnwys amcanion Llesiant) dros y cyfnod byr, canolig a hir, wedi eu nodi yng nghorff yr Adroddiad Naratif hwn.

1.10 DIGWYDDIADAU AR ÔL PARATOI'R FANTOLEN

Bydd unrhyw ddigwyddiadau rhwng 30 Mai 2018 a 26 Gorffennaf 2018, sef y dyddiad y caiff y Datganiad Cyfrifon ei awdurdodi i'w gyhoeddi gan y Cyfarwyddwr Cyllid, eu cyflwyno i'r Cyngor llawn a'u cymeradwyo ganddo. Ar 26 Gorffennaf 2018 un digwyddiad felly yn unig oedd.

Os bydd arnoch angen unrhyw wybodaeth ychwanegol am ein Datganiad Cyfrifon, byddwch cystal â chysylltu â'r Cyfarwyddwr Cyllid, Cyngor Sir Penfro, Neuadd y Sir, Hwlfordd SA61 1TP. Bydd ein Datganiad Cyfrifon ar gael hefyd ar safle mewnwyd y Cyngor.

Jonathan Haswell FCCA
Cyfarwyddwr Cyllid

Mae Archwilydd Cyffredinol Cymru wedi ardystio ac adrodd ar y cyfrifon hyn yn y ffurf y cawsant eu drafftio'n wreiddiol. Cyfieithiad o'r fersiwn Saesneg gwreiddiol yw'r fersiwn hwn. Cyngor Sir Penfro sydd yn gyfrifol am gywirdeb y cyfieithiad, nid yr Archwilydd Cyffredinol.

Anthony J Barrett
For and on behalf of the Auditor General for Wales
24 Cathedral Road
Cardiff
CF11 9LJ
30 Gorffennaf 2018

3.0 DATGANIAD O GYFRIFON

3.1 DATGANIAD O GYFRIFOLDEBAU

Cyfrifoldebau'r Cyngor

Mae gofyn i'r Cyngor wneud y canlynol:

- Gwneud trefniadau ar gyfer gweinyddu ei faterion ariannol yn briodol a sicrhau bod gan un o'i swyddogion gyfrifoldeb dros weinyddu'r materion hynny. Yn yr Awdurdod hwn, y cyfryw swyddog yw'r Cyfarwyddwr Cyllid.
- Rheoli ei faterion i sicrhau defnyddio adnoddau'n ddarbodus, effeithlon ac effeithiol a gwarchod ei asedau.
- Cymeradwyo'r Datganiad Cyfrifon.

Cyfrifoldebau'r Cyfarwyddwr Cyllid

Y Cyfarwyddwr Cyllid sy'n gyfrifol am baratoi datganiad cyfrifon yr awdurdod yn unol ag arferion priodol ar sail Cod Ymarfer CIPFA/LASAC ar gyfer Cadw Cyfrifon Awdurdodau Lleol yn y Deyrnas Unedig (y Cod).

Wrth baratoi'r Datganiad Cyfrifon hwn, mae'r Prif Swyddog Cyllid wedi gwneud y canlynol:

- dewis polisïau cyfrifyddu addas ac yna'u cymhwyso'n gyson;
- barnu a gwneud amcangyfrifon oedd yn rhesymol a doeth;
- cydymffurfio â Cod yr awdurdod lleol.

Mae'r Cyfarwyddwr Cyllid hefyd wedi gwneud y canlynol:

- cadw cyfrifon priodol oedd yn gyfoes;
- cymryd camau rhesymol er mwyn atal a datgelu twyll ac anghysondebau eraill.

TYSTYSGRIF Y CYFARWYDDWR CYLLID

Mae Datganiad Cyfrifon Cyngor Sir Penfro am y flwyddyn hyd at 31 Mawrth 2018 yn Adrannau 4-14, a chaiff ei gynhyrchu yn unol â gofynion Rheoliadau Cyfrifon ac Archwilio (Cymru) 2014 (Diwygio). Mae'r Rheoliadau'n pennu cynnwys y Datganiad Cyfrifon ac ar y cynnwys yn unig y caiff barn yr Archwiliad ei mynegi.

Tystiaf fod y cyfrifon yn cyflwyno darlun cywir a theg o sefyllfa ariannol Cyngor Sir Penfro fel yr oedd pethau ar 31 Mawrth 2018 a'i incwm a gwariant am y flwyddyn hyd at 31 Mawrth 2018 ac atodaf fy llofnod i'r Datganiad yn unol â Rheoliad 10(1).

J HASWELL FCCA
Cyfarwyddwr Cyllid

Dyddiad: 26 Gorffennaf 2018

HYSBYSU A CHYMERADWYO

Bydd y cyfrifon hyn, a gyhoeddwyd yn wreiddiol ar 30 Mai 2018, yn cael eu cyflwyno i'r Cyngor Llawn eu cymeradwyo'n dilyn gorffen yr Archwiliad Blynnyddol ar 26 Gorffennaf 2018. Mae tystysgrif yr archwiliad i'w gweld yn adran 2.0.

Aden A. Briann

Cadeirydd y Cyngor

Dyddiad: 26 Gorffennaf 2018

4.0 DATGANIADAU ARIANNOL CRAIDD - EGWYDDORION SYLFAENOL

Caiff y safonau cyfrifyddu, cysyniadau, barnau beirniadol a pheryglon cynhenid, a pholisïau cyfrifyddu a ddefnyddiwyd wrth baratoi'r Datganiadau Ariannol craidd eu cyflwyno yn Adran 8.0.

4.1 SAFONAU CYFLWYNO ADRODDIADAU ARIANNOL

Cymhwyswyd y Safonau Adroddiadau Ariannol ac Eraill Rhyngwladol a gyhoeddwyd yn ôl gofynion y Cod Ymarfer ar gyfer Cadw Cyfrifon Awdurdodau Lleol.

Mae'r Cod Ymarfer yn gofyn bod yr Awdurdod yn dadlennu gwybodaeth berthnasol i effaith newid cyfrifyddol fydd yn ofynnol oherwydd safon newydd a gyhoeddwyd ond na fabwysiadwyd eto gan y Cod ar gyfer y flwyddyn ariannol berthnasol. Mae tri newid allweddol i reolau cyfrifyddu a fydd yn effeithio ar yr awdurdod dros y tair blynedd nesaf:

- Bydd IFRS9 Offerynnau Ariannol, effeithiol 2018-19, yn disodli IAS39 ac yn cynnwys agwedd newydd ar sail egwyddorion ar gyfer dosbarthu a mesur asedau ariannol. Mae hefyd yn cyflwyno methodoleg amhariad newydd ar gyfer asedau ariannol yn seiliedig ar golledion disgwylledig yn hytrach na cholledion a achoswyd. Bydd hyn yn arwain at gydnabyddiaeth gynharach a mwy amserol o golledion credyd disgwylledig. Mae'r holl ofynion cyfrifyddu ar gyfer rhwymedigaethau ariannol bron i gyd yn cael eu cario ymlaen heb eu newid o IAS39. Disgwylir i'r goblygiadau colli credyd disgwylledig ar gyfer yr asedau ariannol hynny na chaiff eu trin fel Gwerth Teg fod yn fach iawn ar gyfer y mwyafrif o'r buddsoddiadau trysorlys gan fod y Cyngor yn mabwysiadu trefniadau ansawdd credyd caeth yn unol â Chod Ymarfer Rheoli Trysorlys CIPFA. Yn ychwanegol at y buddsoddiadau trysorlys o dydd i ddydd, mae gan y Cyngor gytundeb benthyciad rhagorol hefyd gydag un trydydd parti am werth o £ 269k. Ymgwymerodd y Cyngor â diwydrwydd dyladwy ar ansawdd credyd y trydydd parti cyn y dyfarniad benthyciad ac nid oes unrhyw arwydd o amhariad neu ddiffyg credyd ar yr adeg y cwblhawyd y cyfrifon hyn.
- Mae referniw IFRS 15 o gontractau â chwsmeriaid, effeithiol 2018-19, yn cyflwyno model pum cam seiliedig ar egwyddorion ar gyfer cydnabod referniw sy'n deillio o gontractau gyda chwsmeriaid. Mae'n seiliedig ar egwyddor graidd sy'n gofyn am gydnabyddiaeth referniw i ddangos trosglwyddiad nwyddau neu wasanaethau a addewid i'r cwsmer mewn swm sy'n adlewyrchu'r ystyriaeth y mae'r corff yn disgwyl ei hawlio, yn gyfnewid am y nwyddau neu'r gwasanaethau hynny. Bydd hefyd angen datgeliadau mwy helaeth nag sydd eu hangen ar hyn o bryd.
- Bydd prydlesau IFRS 16, effeithiol 2019-20, yn disodli'r prydlesi cyfredol safon IAS 17. Y newid allweddol yw ei fod yn bennaf yn dileu'r gwahaniaeth rhwng prydlesi gweithredu a chyllid ar gyfer lesseiswyr trwy gyflwyno model cyfrifo prydlesai sengl sy'n ei gwneud yn ofynnol i brydlesai adnabod asedau a rhwymedigaethau ar gyfer pob prydles gyda thymor o fwy na 12 mis, oni bai fod yr ased sylfaenol o werth isel. Bydd yn arwain at gydnabod yr holl brydlesi ar y fantolen fel ased yn seiliedig ar egwyddor 'hawl i ddefnyddio' gydag atebolrwydd cyfatebol ar gyfer rhenti yn y dyfodol. Mae hwn yn newid sylweddol yn y cyfrifydd prydlesai.

Paratowyd y Datganiad Cyfrifon yn Adrannau 4-14 i gydymffurfio â Chod Ymarfer ar gyfer Cadw Cyfrifon Awdurdodau Lleol 2017-18.

5.0 CYSYNIADAU CYFRIFYDDU

Defnyddiwyd y cysyniadau cyfrifyddu treiddiol canlynol wrth baratoi'r Datganiadau Cyfrifyddu Craidd:

- Sail cronïadau
- Busnes hyfyw

Mae nodweddion ansoddol gwybodaeth ariannol ddefnyddiol yn dal i gael eu defnyddio:

- Perthnasedd
- Cymaroldeb
- Gwiriadwyedd
- Amseroldeb
- Eglurder
- Perthnasedd
- Cynrychiolaeth Ffyddlon
 - Cyflawnder
 - Amhleidioldeb
 - Rhydd o wallau
- Uchafiaeth gofynion deddfwriaethol

6.0 BARNAU BEIRNIADOL WRTH GYMHWYSO POLISIÂU CYFRIFYDDU AC AMCANGYFRIF PERYGLON

Wrth gymhwyso'r polisïau cyfrifyddu yn nodyn 8.0 mae'r Cyngor wedi gwneud penderfyniadau ynghylch y trafodion cymhleth a'r rhai sy'n cynnwys ansicrwydd yn y blynyddoedd a ddaw.

- Er bod llawer o ansicrwydd ynghylch faint o gymorth ariannol a gaiff llywodraeth leol yn y dyfodol, nid oes digon o dystiolaeth i ddod i gasgliad y gall hyn amharu ar unrhyw rai o asedau'r Cyngor o ganlyniad.
- Dan rai amgylchiadau bu angen amcangyfrif y taliadau a wnaed yn y cyfrifon trwy ddefnyddio profiad hanesyddol, tueddiadau presennol ac ati. Fe all yr union ganlyniadau fod yn wahanol i'r hyn a dybiwyd ac effeithio, o ganlyniad, ar y taliadau a wneir yng nghyfrifon blynyddoedd a ddaw.
- Mae ymrwymiad y Cyngor i Raglen Band A Ysgolion yr 21ain ganrif a'r gofyniad i gael hyd i gyllid cyfatebol o £60.8m yn y cyfnod 2013-14 i 2018-19 yn aros yn fater allweddol. Mae'r Cyngor hefyd wedi cyflwyno rhaglen ysgolion Band B o £106.4m ar 31 Gorffennaf 2017 ac fe'i cymeradwywyd mewn egwyddor ar 7 Rhagfyr 2017. Byddai'r posibilrwydd posibl i ddod o hyd i arian cyfatebol ychwanegol o £53.2m o fis Ebrill 2019 yn fater pellach.
- Llofnodwyd Trefniant Dinas-ranbarth Bae Abertawe yn cynnwys Cyngor Sir Penfro, Cyngor Sir Gâr, Castell-nedd Port Talbot Cyngor Sir a Chyngor Dinas Abertawe gan Brif Weinidog y DU ar 20 Mawrth 2017. Mae'n golygu gwario £1.3bn o fuddsoddiad preifat a chyhoeddus dros 15 mlynedd. Ni chadarnhawyd union gyfraniad Cyngor Sir Penfro eto, ac mae'n gofyn am gadarnhad llawn y Cyngor.
- Arweiniodd Cyfarfod Blynyddol y Cyngor ar 25 Mai 2017 at benodi Arweinydd a Chabinet newydd. Mae'r Cabinet bellach wedi cyhoeddi rhaglen ar gyfer gweinyddu a fydd yn dylanwadu ar y strategaethau MTFP a gosod cyllideb ar gyfer yr awdurdod yn y dyfodol.
- Bydd £532k o dderbyniadau menter ar y cyd sy'n cael eu dal gan Gyngor Sir Penfro, a glustnodwyd yn flaenorol i ddatblygu Ceir De, yn destun trafodaethau parhaus â Llywodraeth Cymru ynglŷn â datblygu'r safle yn y dyfodol ac efallai y bydd angen ei ad-dalu.
- Crëwyd cronfa gyfalaf gwerth £20m ar gyfer adfywio. Tra yn y rhaglen gyfalaf a gymeradwyir, bydd yn destun yr un meini prawf fforddiadwyedd â'r holl brosiectau
- Mae Llywodraeth Cymru wedi cyhoeddi y bydd tollau Pont Cleddau yn dod i ben o 2019-20, ond nid ydynt eto wedi cadarnhau'r mecanwaith i wneud iawn am y Cyngor a chadw'r bont yn gweithredu

Mae'r prif feysydd peryglon i'w gweld yn y tabl canlynol:

Materion perthnasol i eitemau yn y casgliad cyfrifon cyfredol:		
Eitem	Perygl	Effaith Bosibl
Ymrwymadau Cytundebol	Meintoliad anghywir a sialens gyfreithiol	Tâl ychwanegol ar drethdalwyr yn y dyfodol
Darpariaethau	Meintoliad anghywir	Tâl ychwanegol ar drethdalwyr yn y dyfodol
Ysgolion yr 21ain Ganrif	Tybiaethau costau anghywir Cynnydd mewn cyfraddau llog uwchlaw cyfraddau LGBT	Costau cytundebol uwch Taliad dyled uwch gan gostio mwy i drethdalwr

Materion perthnasol i eitemau yn y casgliad cyfrifon cyfredol:		
Eitem	Perygl	Effaith Bosibl
Asedau Di-gyfredol	Bywyd Defnyddiol	Tâl dibrisiad anghywir
Atebolrwydd Pensiwn	Tybiaethau actiwaraid yn anghywir	Mwy o gyfraniadau Cyflogwr yn y dyfodol / tâl ychwanegol i drethdalwr yn y dyfodol
Ad-drefnu rhenti tai	Tybiaethau cynllun busnes anghywir	Costio mwy i denantiaid yn y dyfodol
Mesur Diwygio Lles	Tybiaethau anghywir	Costau gwasanaeth uwch
Newidiadau demograffig	Tybiaethau anghywir	Costau gwasanaeth a chytundebol uwch
Cymorth Grant / BREXIT	Colli grantiau Llywodraeth Cymru ac Ewrop	Darparu llai o wasanaeth
Llywodraethu	Penderfyniad heb ei wneud neu heb ei wneud mewn pryd	Gorwario / tanwario'r gyllideb a cholli cymorth grant
Gweddnewid / Cyflenwi Gwasanaethau'n Wahanol	Ffyrdd newydd o weithio heb ddod â'r arbediadau ariannol a dybiwyd	Gorwario / tanwario'r gyllideb Trefniadau cyfrifyddu ar wahân
Materion a allai effeithio ar y cyfrifon yn y dyfodol:		
Eitem	Perygl	Effaith Bosibl
Deddf Llesiant Cenedlaethau'r Dyfodol	Heb ystyried y ddeddf wrth wneud penderfyniadau	Cost camau unioni
Dinas-ranbarth Bae Abertawe	Pwysau ychwanegol yn MTFP	Gofyniad cyllideb / gorwario
Ad-drefnu Ysgolion / Ysgolion yr 21ain Ganrif (Band B)	Methu darparu'r gwasanaeth o fewn cyllidebau presennol Tybiaethau costau anghywir	Gorwario cyllidebol Costau cytundebol uwch
Cymorth Grant / BREXIT	Colli grantiau Llywodraeth Cymru ac Ewrop	Darparu llai o wasanaeth

7.0 DATGANIADAU ARIANNOL CRAIDD – CYDRANNAU A MANYLION

Y datganiadau ariannol craidd, a baratowyd gan ddefnyddio Safonau Rhyngwladol Cyflwyno Adroddiadau Ariannol, (IFRS) yw'r canlynol:

- Y Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr – sy'n dangos y gost gyfrifyddol yn y flwyddyn o ddarparu gwasanaethau yn unol ag arferion cyfrifyddu sy'n gyffredinol dderbyniol (sail IFRS) yn hytrach na'r gost a gyllidwyd mewn gwirionedd o drethiant. Caiff y cysoniad â'r sefyllfa drethiant, fel sy'n cael ei gynrychioli gan y gwir gyllid ar gael i'r Cyngor, ei ddangos yn y Dadansoddiad Gwariant a Chyllid.
- Y Datganiad Symudiad Cronfeydd – sy'n dangos y symudiad yn y gwahanol gronfeydd sydd gan yr awdurdod, wedi'u dadansoddi rhwng cronfeydd defnyddiadwy a chronfeydd andefnyddiadwy sy'n cael eu dal at ddibenion cyfrifyddu ariannol.
- Y Fantolen – sy'n dangos y sefyllfa ariannol ar 31 Mawrth o ran gwerth asedau a dyledion cydnabyddedig gan y Cyngor a'r cronfeydd sydd gan y Cyngor.
- Y Datganiad Llif Arian – sy'n crynhoi mewnlifoedd ac all-lifoedd arian a chywerthoedd arian parod gydag eraill yn deillio o drafodion cyllid a chyfalaf.

Nodiadau Esboniadol a Datganiadau Ariannol Atodol

Y rhain yw:

- Y Dadansoddiad Gwariant a Chyllid.
- Nodiadau ar y datganiadau ariannol craidd.
- Cyfrifon eraill sy'n cael eu paratoi neu reoli gan y Cyngor.
- Datganiad Incwm a Gwariant y Cyfrif Cyllid Tai, Symudiad ar Ddatganiad y Cyfrif Cyllid Tai a nodiadau esboniadol sy'n crynhoi'r trafodion cysylltiedig â Thai'r Cyngor.

Cyfrifon Grŵp

Pan fo hynny'n briodol, rhaid paratoi cyfrifon grŵp i adlewyrchu cyfanswm cost darparu gwasanaethau trwy gynnwys gwariant, incwm ac asedau a rhwymedigaethau priodol cyrff "atodol" y mae gan y Cyngor fudd a dylanwad perthnasol ynddynt.

Ers 2014-15, ymgorfforwyd incwm a gwariant crynswth Pwll Dinbych-y-pysgod a'r gwerthoedd asedau sefydlog yn Natganiad Cyfrifon y Cyngor yn unol â'r newidiadau i'r Cod.

Mae rhagor o fanylion am drefniadau'r Cyngor ar y cyd yn cael eu cyflwyno yn nodiadau 10.8.4.4.

7.1 DADANSODDIAD GWARIANT A CHYLLID

Dengys y datganiad hwn y cysoniad rhwng sut gaiff gwariant blynyddol ei ddefnyddio a'i gyllido o adnoddau (grantiau'r llywodraeth, rhenti, treth y cyngor a threthi busnes) gan awdurdodau lleol fel yr hysbyswyd i'r rheolwyr mewn cymhariaeth â'r adnoddau hynny a ddefnyddiwyd neu a enillwyd gan awdurdodau, yn unol ag arferion cyfrifyddu sy'n gyffredinol dderbyniol (sail IFRS). Mae hefyd yn dangos sut gaiff y gwariant hwn ei neilltuo at ddibenion penderfynu rhwng gwasanaethau'r Cyngor. Caiff incwm a gwariant a gyfrifwyd dan arferion cyfrifyddu sy'n gyffredinol dderbyniol eu cyflwyno'n llawnach yn y Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr.

2016-17				2017-18		
Gwariant Clir Taladwy i'r Gronfa Gyffredinol a Gweddill HRA £'000	Addasiadau rhwng y Sail Gyllido a Chyfrifyddu (Nodyn 9.1) £'000	Gwariant Clir yn y Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfa wr £'000		Gwariant Clir Taladwy i'r Gronfa Gyffredinol a Gweddill HRA £'000	Addasiadau rhwng y Sail Gyllido a Chyfrifyddu (Nodyn 9.1) £'000	Gwariant Clir yn y Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfa wr £'000
87,176	6,811	93,987	Gwasanaethau Addysg	87,517	7,392	94,909
13,165	430	13,595	Gwasanaethau Plant	12,697	1,150	13,847
45,700	1,689	47,389	Gwasanaethau Oedolion	47,894	1,729	49,623
826	304	1,130	Gwasanaethau Tai	1,027	737	1,764
-	(521)	(521)	Tai'r Cyngor	-	1,289	1,289
7,946	8,417	16,363	Gwasanaethau Prifffyrdd a Chludiant	7,713	5,237	12,950
6,706	4,352	11,058	Diwylliant a Gwasanaethau Cysylltiedig	6,632	2,663	9,295
2,058	4,275	6,333	Gwasanaethau Cynllunio	1,773	4,169	5,942
11,178	1,442	12,620	Gwasanaethau Amgylcheddol	11,033	1,308	12,341
5,498	2,765	8,263	Gwasanaethau Canolog, Corfforaethol a Democrataidd Eraill	5,602	2,774	8,376
7,317	-	7,317	Cynllun Lleihau Treth Cyngor	7,682	-	7,682
224	3	227	Gwasanaethau Llys	304	8	312
-	243	243	Trawsnewid	-	783	783
-	-	-	Y Dreth Gyngor Cartref (Cymuned)	(871)	871	-
			Cynllun Tai Fforddiadwy*	871	(871)	-
			Cyfraniadau I'r Gymuned*	871	(871)	-
187,794	30,210	218,004	Costau Clir Gwasanaethau (gan gynnwys HRA) / Diffyg ar Weithrediadau Parhaol	190,745	28,368	219,113
7,021	11,995	19,016	Gwariant Gweithredu Arall	7,222	13,097	20,319
8,007	6,102	14,109	Cyllido a Buddsoddiad Incwm a Gwariant	8,537	5,954	14,491
(202,822)	(33,844)	(236,666)	Incwm trethiant a grantiau amhenodol	(206,504)	(38,133)	(244,637)
-	14,463	14,463	Gwarged neu Ddiffyg	-	9,286	9,286
		(7,752)	Cronfa Gyffredinol Agoriadol a Gweddill HRA	(7,752)		
		-	Ilai / ynghyd â Gwarged neu (Ddiffyg) yn y Gronfa Gyffredinol a Gweddill HRA yn y flwyddyn	-		
		(7,752)	Cronfa Gyffredinol Derfynol a Gweddill HRA ar 31 Mawrth**	(7,752)		

* Dangosir y Dreth Gyngor Ail Gartrefi ar wahân yn y Cyfrifon Rheoli ond wedi'i gyfuno yn y Tablau Datganiad Cyfrifon

**Ar gyfer rhaniad o'r cydbwysedd hwn rhwng y Gronfa Gyffredinol a'r HRA gweler nodyn 7.3 Symudiad yn y Datganiad Cronfeydd Wrth Gefn

7.2 DATGANIAD INCWM A GWARIANT CYNHWYSFAWR

Dengys y datganiad hwn y gost economaidd o ddarparu gwasanaethau yn y flwyddyn yn unol ag arferion cyfrifyddu sy'n gyffredinol dderbyniol, yn hytrach na'r swm i'w gyllido o drethiant. Bydd awdurdodau'n codi trethi yn unol â rheoliadau; gall hyn fod yn wahanol i'r gost gyfrifyddol. Caiff y sefyllfa drethiant ei dangos yn y Datganiad Symudiad Cronfeydd isod.

Mae modd crynhoi'r Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr fel a ganlyn:

7.2.1.1 Gwarged / Diffyg ar Weithrediadau Parhaol – sy'n dadansoddi yn ôl grwpiau gwasanaethau, yr incwm a gwariant arferol ar eitemau fel talu cyflogeion, costau cynnal gwasanaethau, taliadau cyfalaf, grantiau penodol i wasanaeth, rhenti, ffioedd a thaliadau.

Yn unol â gofynion y Cod, mae incwm a gwariant gweithredu gwasanaethau'n cynnwys y canlynol. Nid yw'r rhain yn ffurfio rhan o'r amcangyfrifon at ddibenion codi treth, heb beri unrhyw gost glir uniongyrchol i'r trethdalwr yn y flwyddyn, ond sy'n ofynnol i fesur cost economaidd sylfaenol gwasanaethau yn unrhyw flwyddyn:

- derbyniadau dan 10k yn deillio o werthu asedau. Caiff swm o £18k ei gynnwys yn incwm Craidd Corfforaethol a Democrataidd a neilltuwyd i Gronfa Derbyniadau Cyfalaf yn unol â pholisïau cyfrifyddu
- miscellaneous receipts not related to disposal of assets. Caiff swm o £40k ei gynnwys yn incwm Craidd Corfforaethol a Democrataidd a neilltuwyd i Gronfa Derbyniadau Cyfalaf yn unol â pholisïau cyfrifyddu
- caiff y costau "tybiannol" canlynol eu cynnwys hefyd sy'n cael eu "gwyrdroi allan" yn y Datganiad Symudiad Cronfeydd:
 - gwariant cyllidol a gyllidwyd o gyfalaf trwy statud a grantiau
 - costau dibrisiad ac amhariad asedau sefydlog
 - costau pensiynau gwasanaeth presennol
 - buddiannau cyflogeion cronedig

7.2.2 Gwariant Gweithredu Arall ac Incwm a Gwariant Cyllido a Buddsoddi – sy'n ychwanegu'r canlynol at y Gwarged / Diffyg mewn Gweithrediadau Parhaol:

- archebiannau ac ardollau
- gweithgareddau asiantaeth
- llog a dderbyniwyd ar fuddsoddiadau allanol a llog a dalwyd ar fenthyciadau allanol
- cost gostwng premiymau a gostyngiadau cysylltiedig ag ad-drefnu'r portffolio benthyciadau
- Yn ogystal, mae'r Cod yn gofyn bod y costau canlynol, nad oes cyllideb ar eu cyfer naill ai am eu bod yn dybiannol neu nad ydynt yn peri unrhyw gost glir uniongyrchol i'r trethdalwr yn y flwyddyn, yn cael eu hychwanegu hefyd:
 - cost glir llogau pensiynau
 - enillion neu golledion ar wared asedau a chostau gwerthiannau.

7.2.3 Trethiant a Grantiau Amhenodol – sy'n dangos yr incwm a ddaw o drethiant cyffredinol ar ffurf cymorth cyllid ac incwm grantiau amhenodol eraill, trethi annomestig cenedlaethol a threth y cyngor. Caiff grant cyfalaf cyffredinol a chyfraniadau at ddibenion cyfalafol eu cydnabod fel incwm cyllidol dan y Cod.

7.2.4 Incwm a Gwariant Cynhwysfawr Arall – sy'n dangos y gwarged neu ddiffyg yn deillio ailbrisio asedau sefydlog ac ariannol ac ailfesur asedau a rhwymedigaethau pensiynau.

7.2.5 Eitemau Eithriadol - Nid oedd unrhyw eitemau incwm neu wariant eithriadol yn 2017-18.

DATGANIAD INCWM A GWARIANT CYNHWYSFAWR	Nodyn	2016-17			2017-18		
		Cyfanswm Cost Crynswth £000	Incwm £000	Cyfanswm Cost / Gwariant Clir £000	Cyfanswm Cost Crynswth £000	Incwm £000	Cyfanswm Cost / Gwariant Clir £000
Gwasanaethau Addysg		117,246	(23,259)	93,987	118,326	(23,417)	94,909
Gofal Cymdeithasol -		17,982	(4,387)	13,595	18,565	(4,718)	13,847
Gofal Cymdeithasol -		68,564	(21,175)	47,389	73,129	(23,506)	49,623
Gwasanaethau Tai		38,604	(37,474)	1,130	38,911	(37,147)	1,764
Tai'r Cyngor		21,380	(21,901)	(521)	24,400	(23,111)	1,289
Gwasanaethau Prifffyrdd a		27,941	(11,578)	16,363	26,921	(13,971)	12,950
Gwasanaethau Diwylliannol a		15,971	(4,913)	11,058	14,220	(4,925)	9,295
Chysylltiedig		10,603	(4,270)	6,333	10,273	(4,331)	5,942
Gwasanaethau Cynllunio		20,366	(7,746)	12,620	20,795	(8,454)	12,341
Gwasanaethau Amgylcheddol		10,734	(2,471)	8,263	11,499	(3,123)	8,376
Gwasanaethau Canolog, Corfforaethol a Democrataidd							
Eraill		7,317	-	7,317	7,682	-	7,682
Cynllun Lleihau Treth Cyngor		251	(24)	227	337	(25)	312
Gwasanaethau Llys*		243	-	243	786	(3)	783
Trawsnewid							
(Gwarged) / Diffyg ar Weithrediadau Parhaol		357,202	(139,198)	218,004	365,844	(146,731)	219,113
Gwariant Gweithredu Arall							
Archebiannau ac Ardollau	10.2			19,411			20,909
Enillion a Chollledion o Wared Asedau Anghyfredol				(395)			(590)
Incwm a Gwariant Cyllido a Buddsoddi							
Llog Taladwy				11,140			11,101
Llog ac Incwm o Fuddsoddiad				(632)			(313)
Llog Pensiynau Clir	10.5.1			3,601			3,703
Trethiant ac Incwm Grantiau Amhenodol							
Grant Cynnal Cyllid (gan gynnwys Grant Arbennig)	10.1.1			(119,578)			(116,466)
Cyfran Cronfa NNDR				(37,316)			(40,310)
Trethdalwyr Lleol	10.1.3			(58,318)			(61,172)
Treth Cyngor Premiwm Ail Gartrefi				-			(2,243)
Grantiau a Chyfraniadau Cyfalaf Cyffredinol	10.1.5			(21,454)			(24,446)
(Gwarged) neu Ddiffyg ar Ddarparu Gwasanaethau				14,463			9,286
Incwm a Gwariant Cynhwysfawr Arall							
(Gwarged) / Diffyg ar ailbriso asedau anghyfredol	12.13.3			(2,277)			(2,989)
Ailfesur Rhwymedigaethau ac Asedau Pensiynau	12.13.7			40,855			(34,340)
Cyfanswm Incwm a Gwariant Cynhwysfawr Arall				38,578			(37,329)
CYFANSWM INCWM A GWARIANT CYNHWYSFAWR				53,041			(28,043)

*ailddatganwyd

7.3 DATGANIAD SYMUDIAD MEWN CRONFEYDD

Dengys y Datganiad hwn y symudiad yng ngwahanol gronfeydd y Cyngor yn ystod y flwyddyn, wedi'u dadansoddi rhwng cronfeydd defnyddiadwy (y rhai y mae modd eu defnyddio i dalu am wariant neu leihau trethiant lleol) a chronfeydd annefnyddiadwy eraill. Mae'r cronfeydd annefnyddiadwy'n cynnwys cronfeydd sy'n dal enillion heb eu sylweddu a cholledion sydd ond yn cael eu sylweddu pan gaiff asedau eu gwerthu a chronfeydd sy'n dal gwahaniaethau cyfrifyddu sydd eu hangen i gysoni'r gwahaniaethau rhwng cyflwyno adroddiadau ar sail gyfrifyddu IFRS a'r sail gyllido statudol.

Mae'r (Gwarged) / Diffyg ar ddarparu gwasanaethau'n adlewyrchu cost economaidd darparu gwasanaethau'r Cyngor, gyda rhagor o fanylion ohonynt yn y Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr ar y dudalen ganlynol. Mae hyn yn wahanol i'r "sefyllfa drethiant" (symiau sy'n cael eu penderfynu wrth bennu treth y cyngor a rhenti tai) a godir ar Weddill y Gronfa Gyffredinol a'r Cyfrif Cyllid Tai sy'n cael ei ddangos gan y Cynnydd / Gostyngiad Clir cyn llinell y rosglwyddiadau i Gronfeydd a Glustnodwyd

Gwirioneddol 2017-2018	Gweddill Gweithredol y Gronfa Gyffredinol	Adnoddau'r Gronfa Gyffredinol a Glustnodwyd	Gweddill Gweithredol HRA	Adnoddau HRA a Glustnodwyd	Adnoddau Derbyniodau Cyfalaf a Grantiau	Cyfanswm Cronfeydd Defnyddiadwy	Cronfeydd Annefnyddiadwy	Cyfanswm Cronfeydd
	£000	£000	£000	£000	£000	£000	£000	£000
Gweddill ar 1 Ebrill 2017	(7,000)	(39,952)	(752)	(8,247)	(2,055)	(58,006)	(317,339)	(375,345)
Addasiadau i'r Swm Agoriadol yn y Flwyddyn *	-	-	-	-	-	-	(2)	(2)
Ailddatganiad o'r Gweddill	(7,000)	(39,952)	(752)	(8,247)	(2,055)	(58,006)	(317,341)	(375,347)
(Gwarged) / Diffyg wrth Ddarparu Gwasanaethau	7,795	-	1,491	-	-	9,286	-	9,286
Incwm a Gwariant Cynhwysfawr Arall	-	-	-	-	-	-	(37,329)	(37,329)
Cyfanswm Incwm a Gwariant Cynhwysfawr (gwelwch 7.2.4)	7,795	-	1,491	-	-	9,286	(37,329)	(28,043)
Addasiadau Rhwng Sail Gyfrifyddu a Sail Gyllido Dan Reoliad (gwelwch 11.1)	(3,821)	-	(2,286)	-	(2,832)	(8,939)	8,939	-
(Cynnydd) a Gostyngiad Clir cyn Trosglwyddo (i) / o Gronfeydd	3,974	-	(795)	-	(2,832)	347	(28,390)	(28,043)
Trosglwyddiadau (i) / o Gronfeydd	(3,974)	3,823	795	(547)	-	97	(97)	-
(Cynnydd) / Gostyngiad yn y Flwyddyn	-	3,823	-	(547)	(2,832)	444	(28,487)	(28,043)
Gweddill ar 31 Mawrth 2018 (gwelwch 11.2.1 & 11.2.2)	(7,000)	(36,129)	(752)	(8,794)	(4,887)	(57,562)	(345,828)	(403,390)

* Gweler nodyn 12.13.2 CAA am esboniad o'r ailddatganiad

Gwirioneddol 2016-17	Gweddill Gweithredol y Gronfa Gyffredinol	Adnoddau'r Gronfa Gyffredinol a Glustnodwyd	Gweddill Gweithredol HRA	Adnoddau HRA a Glustnodwyd	Adnoddau Derbyniodau Cyfalaf a Grantiau	Cyfanswm Cronfeydd Defnyddiadwy	Cronfeydd Annefnyddiadwy	Cyfanswm Cronfeydd
	£000	£000	£000	£000	£000	£000	£000	£000
Gweddill ar 1 Ebrill 2016	(7,000)	(62,612)	(752)	(6,565)	(4,673)	(81,602)	(346,286)	(427,888)
Addasiadau i'r Swm Agoriadol yn y Flwyddyn *	-	-	-	-	-	-	(498)	(498)
Ailddatganiad o'r Gweddill	(7,000)	(62,612)	(752)	(6,565)	(4,673)	(81,602)	(346,784)	(428,386)
(Gwarged) / Diffyg wrth Ddarparu Gwasanaethau	14,571	-	(108)	-	-	14,463	-	14,463
Incwm a Gwariant Cynhwysfawr Arall	-	-	-	-	-	-	38,578	38,578
Cyfanswm Incwm a Gwariant Cynhwysfawr (gwelwch 7.2.4)	14,571	-	(108)	-	-	14,463	38,578	53,041
Addasiadau Rhwng Sail Gyfrifyddu a Sail Gyllido Dan Reoliad (gwelwch 11.1)	8,202	-	(1,785)	-	2,618	9,035	(9,035)	-
(Cynnydd) a Gostyngiad Clir cyn Trosglwyddo (i) / o Gronfeydd	22,773	-	(1,893)	-	2,618	23,498	29,543	53,041
Trosglwyddiadau (i) / o Gronfeydd	(22,773)	22,660	1,893	(1,682)	-	98	(98)	-
(Cynnydd) / Gostyngiad yn y Flwyddyn	-	22,660	-	(1,682)	2,618	23,596	29,445	53,041
Gweddill ar 31 Mawrth 2017 (gwelwch 11.2.1 & 11.2.2)	(7,000)	(39,952)	(752)	(8,247)	(2,055)	(58,006)	(317,339)	(375,345)

* Gweler nodyn 12.13.2 CAA am esboniad o'r ailddatganiad

7.4 Y FANTOLEN

Dengys y Datganiad hwn gwerth asedau a rhwymedigaethau cydnabyddedig y Cyngor ar ddyddiad y Fantolen. Mae'r asedau clir (asedau llai rhwymedigaethau) yn cyfateb i'r canlynol:

- Cronfeydd defnyddiadwy sy'n cynnwys y gweddillion gweithredol a chronfeydd a glustnodwyd.
- Cronfeydd anefnyddiadwy sy'n cynnwys cronfeydd yn dal enillion a cholledion heb eu sylwedd, lle byddai symiau'n dod ar gael i ddarparu gwasanaethau ond os caiff asedau eu gwerthu; a chronfeydd yn hwyluso'r addasiadau gofynnol rhwng y sail gyfrifyddu sy'n cael ei defnyddio wrth baratoi'r Datganiad Cyfrifon a'r sail gyllido statudol dan reoliad sy'n cael ei defnyddio i bennu treth y cyngor a rhenti tai.

Y FANTOLEN FEL YR OEDD AR 31 MAWRTH	Nodyn	2016-17		2017-18	
		£000	£000	£000	£000
ASEDAU ANGHYFREDOL:					
Eiddo, Cyfarpar ac Offer	12				
Eiddo Tai'r Cyngor		202,127		199,110	
Tir ac Adeiladau Eraill		310,236		313,439	
Isadeiledd		115,185		117,567	
Cerbydau / Cyfarpar / Offer		8,735		8,010	
Asedau Treftadaeth	12.1.1.6	606		535	
Asedau Cymunedol		1,341		991	
Asedau'n Cael eu Hadeiladu		31,634		71,042	
Asedau Dros Ben		7,154		6,837	
Asedau Sefydlog			677,018		717,531
Asedau Anniriaethol	12.1.3		153		96
Dyledwyr Hirdymor	12.6.1		2,182		3,126
CYFANSWM ASEDAU HIRDYMOR			679,353		720,753
ASEDAU CYFREDOL:					
Buddsoddiadau Byrdymor	12.5	68,979		32,772	
Rhestri Eiddo a Gwaith ar y Gweill	12.4	1,225		1,152	
Dyledwyr Byrdymor a Rhagdaliadau	12.6.1	23,421		32,241	
Arian a Chywerthoedd Arian	12.7	3,527		4,057	
Asedau Mewn Llaw i'w Gwerthu	12.8	-		103	
Cyfanswm Asedau Cyfredol			97,152		70,325
CYFANSWM ASEDAU			776,505		791,078
RHWYMEDIGAETHAU CYFREDOL:					
Benthycu Byrdymor Arall	12.6.2	(2,760)		(4,126)	
Credydwyr Byrdymor	12.6.2	(22,994)		(28,497)	
Derbyniadau Grantiau Cyllid o Flaen Llaw	12.6.2	(729)		(770)	
Derbyniadau Grantiau Cyfalaf o Flaen Llaw	12.6.2	(8,442)		(7,753)	
Darpariaethau	12.9.1	(952)		(1,440)	
Cyfanswm Rhwymedigaethau Cyfredol			(35,877)		(42,586)
CYFANSWM ASEDAU LLAI DYLEDION CYFREDOL			740,628		748,492
Benthycu Hirdymor	12.10.1	(201,333)		(199,664)	
Rhwymedigaethau Gohiriedig	12.11	(8,552)		(8,641)	
Rhwymedigaeth Glir y Gronfa Bensiynau	12.13.7	(155,398)		(136,797)	
CYFANSWM RHWYMEDIGAETHAU HIRDYMOR			(365,283)		(345,102)
ASEDAU CLIR			375,345		403,390
Cronfeydd Defnyddiadwy					
- Gweddill Gweithredol y Gronfa Gyffredinol	11.2.1		(7,000)		(7,000)
- Gweddill Gweithredol HRA	11.2.1		(752)		(752)
- Cronfeydd a Glustnodwyd a Derbyniadau Cyfalaf	11.2.1 & 11.2.2		(50,254)		(49,810)
Cronfeydd Anefnyddiadwy	12.13		(317,339)		(345,828)
CYFANSWM CRONFEYDD			(375,345)		(403,390)

7.5 DATGANIAD LLIF ARIAN

Dengys y Datganiad Llif Arian y newidiadau mewn arian parod a chywerthoedd arian parod yn ystod cyfnod yr adroddiad, gan ddangos sut mae'r Cyngor yn cynhyrchu ac yn defnyddio arian parod a chywerthoedd arian parod trwy ddosbarthu llifau arian yn weithgareddau gweithredu, buddsoddi a chyllido.

Mae maint y llifau arian clir sy'n deillio o weithgareddau gweithredu clir yn ddangosydd allweddol o'r graddau y caiff gweithrediadau eu cyllido drwy drethiant ac incwm grant neu drwy dderbynwyr gwasanaethau a ddarparwyd gan yr Awdurdod.

Mae gweithgareddau buddsoddi'n cynrychioli i ba raddau y deilliodd llifau arian o adnoddau y bwriadwyd iddynt gyfrannu at gyflenwi gwasanaethau'r Cyngor yn y dyfodol.

Mae llifau arian sy'n deillio o weithgareddau cyllido'n ddefnyddiol ar gyfer rhagweld hawliadau ar lifau arian y dyfodol gan ddarparwyr cyfalaf i'r Cyngor.

Mae'r nodiadau ar y Llif Arian isod:

Symudiad Gweddillion Arian Parod	Fel yr oedd ar 31 Mawrth		Symudiad yn y Flwyddyn £000
	2017 £000	2018 £000	
Arian yn y Banc / (Dyledus)	-	-	-
Cywerth Arian Parod	762	1,918	1,156
Arian yn y Banc / Mewn Llaw	2,765	2,139	(626)
	3,527	4,057	530

Mae'r llifau arian ar gyfer gweithgareddau gweithredu'n cynnwys yr eitemau canlynol:	2016-17 £000	2017-18 £000
Llog a Dalwyd	11,123	9,887
Llog a Dderbyniwyd	(796)	(414)

DATGANIAD LLIF ARIAN	2016-17		2017-18	
	£000	£000	£000	£000
Cysoni Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr â Llif Arian Cyllid Clir				
(Gwarged) / Diffyg Clir ar ddarparu gwasanaethau Addasiadau i'r gwarged neu ddiffyg clir ar ddarparu gwasanaethau am symudiadau heblaw arian		14,463		9,286
Dibrisiad	(21,156)		(19,211)	
Amhariad a phrisiadau gostyngol	(14,523)		(11,987)	
Symudiad yng ngwerth eiddo buddsoddi ar y farchnad	-		-	
Addasiadau i'r gronfa bensiwn	(8,591)		(15,739)	
Addasiadau eraill i offerynnau ariannol heblaw arian	(40)		(32)	
Cyfraniadau at ddarpariaethau	264		(488)	
Swm cario o asedau anghyfredol a werthwyd	(2,570)		(2,672)	
Symudiad arall heblaw arian	(1)		-	
Symudiadau mewn dyledwyr cyllid, credydwyr, stociau ac ati	7,533	(39,084)	2,510	(47,619)
Addasiad ar gyfer eitemau sydd yn y gwarged neu ddiffyg clir ar ddarparu gwasanaethau sy'n weithgareddau buddsoddi a chyllido				
Derbyniadau o werthu eiddo, peiriannau ac offer, eiddo buddsoddi ac asedau anniriaethol	3,062		3,336	
Grantiau Cyfalaf	21,454		24,446	
Premiwm a dalwyd ar adbrynu dyled	-	24,516	-	27,782
Llif Arian Clir o Weithgareddau Gweithredu	-	(105)	-	(10,551)
GWEITHGAREDDAU BUDDSODDI				
Prynu eiddo, cyfarpar ac offer, eiddo buddsoddi ac asedau anniriaethol	52,016		69,547	
Prynu buddsoddiadau byrdymor a hirdymor	305,403		394,115	
Taliadau eraill am weithgareddau buddsoddi	-		-	
Derbyniadau o werthu eiddo, cyfarpar ac offer, eiddo buddsoddi ac asedau anniriaethol	(3,062)		(3,336)	
Derbyniadau o fuddsoddiadau byrdymor a hirdymor	(322,816)		(430,236)	
Grantiau cyfalaf a dderbyniwyd	(26,749)		(21,834)	
Derbyniadau arian cyfalaf arall	-		-	
Llif Arian Clir o Weithgareddau Buddsoddi	-	4,792	-	8,256
GWEITHGAREDDAU CYLLIDO				
Derbyniadau arian o fenthycia byrdymor a hirdymor	(5,400)		(3,000)	
Derbyniadau eraill o weithgareddau cyllido	-		-	
Taliadau arian parod ar gyfer lleihau'r rhwymedigaethau dyledus cysylltiedig â phrydlesi cyllidol a chontractau PFI ar y Fantolen	261		256	
Ad-daliadau benthyca byrdymor a hirdymor	1,512		4,509	
Taliadau eraill am geithgareddau cyllido	-		-	
Llif arian clir o weithgareddau cyllido		(3,627)	-	1,765
(CYNNYDD) / GOSTYNGIAD CLIR MEWN ARIAN PAROD A CHYWERTHOEDD ARIAN PAROD		1,060		(530)
Arian parod a chywertioedd arian parod ar ddechrau'r cyfnod hysbusu	4,587		3,527	
Arian parod a chywertioedd arian parod ar ddiwedd y cyfnod hysbysu	3,527		4,057	
CYNNYDD / (GOSTYNGIAD) MEWN ARIAN PAROD A CHYWERTHOEDD ARIAN PAROD		(1,060)		530

8.0 POLISIÂU CYFRIFYDDU

Adolygwyd y polisiau cyfrifyddu sy'n cael eu defnyddio i baratoi'r Datganiadau Cyfrifyddu Craidd a'r Nodiadau Esboniadol a Datganiadau Ariannol Atodol sy'n dilyn trwy ddefnyddio Cod Ymarfer ar gyfer Cadw Cyfrifon Awdurdodau Lleol 2017-18.

8.1 EGWYDDORION CYFFREDINOL

Amcan y polisiau cyfrifyddu a fabwysiadwyd fydd sicrhau bod y Datganiad Cyfrifon yn rhoi darlun "cywir a theg" o sefyllfa ariannol y Cyngor.

Bydd y cyfrifon yn cael eu paratoi'n unol â'r Cod Ymarfer diweddaraf ar gyfer Cadw Cyfrifon Awdurdodau Lleol, a gyhoeddwyd gan y Sefydliad Siartredig Cyllid Cyhoeddus a Chyfrifyddiaeth (CIPFA), (y Cod) a chadw at y Safonau ac Arferion Cyflwyno Adroddiadau Ariannol perthnasol, os na fydd yn dweud yn wahanol.

Bydd ffigurau'n cael eu cynnwys yn y Datganiadau Ariannol gan ddefnyddio'r confensiwn costau a bennwyd yn y safon gyfrifyddu briodol.

Bydd y polisiau cyfrifyddu'n cael eu hadolygu yn ôl y gofyn o rai'r flwyddyn flaenorol i adlewyrchu newidiadau yng ngofyniad cyflwyno adroddiadau gydag unrhyw newidiadau o'r fath yn cael eu datgelu.

8.2 INCWM A GWARIANT

8.2.1 Costau a Buddiannau Cyflogaion

Bydd cyflogau'n cael eu codi ar gyfer y cyfnodau y maent yn berthnasol iddynt ac, os bydd angen, bydd amcangyfrifon o groniadau'n cael eu gwneud gan ddefnyddio cyfnodau cyflog blaenorol fel sail. Bydd addasiad yn cael ei wneud yn y Cyfrif Incwm a Gwariant Cynhwysfawr i gyfrif hawl absenoldeb cronedig.

8.2.2 Cyflenwadau a Gwasanaethau ac ati

Mae'r Cyngor yn gweithredu trefn o groniadau a thaliadau cyfnewidiedig. Bydd credydwyd yn cael eu cronni erbyn diwedd cyfnod penodedig o'r flwyddyn ddilynol a thrwy gynnwys amcangyfrifon ar gyfer eitemau arwyddocaol sy'n dal heb eu talu bryd hynny ar sail dyfynbrisiau neu gostau'r gorffennol. Mae eithriad i'r egwyddor hon yn berthnasol i drydan a thaliadau cyfnodol tebyg sy'n cael eu codi ar ddyddiad darlleniad mesurydd yn hytrach na chael eu dosrannu rhwng blynnyddoedd ariannol. Bydd y polisi hwn yn cael ei gymhwyso'n gyson bob blwyddyn ac, felly, nid yw'n cael effaith sylweddol ar gyfrifon unrhyw flwyddyn.

8.2.3 Gwasanaethau Cymorth

Yn gyffredinol bydd y seiliau canlynol yn cael eu defnyddio i godi ar gyfrifon cyllid gwasanaethau:

- Bydd costau gwasanaethau cymorth yn cael eu codi ar wasanaethau ar sail amcangyfrif o'r amser a dreuliwyd neu'r sail fwyaf priodol.
- Bydd costau cysylltiedig â swyddfeydd yn cael eu dyrannu ar sail meddiannu.
- Bydd costau eraill yn cael eu dyrannu ar sail gwariant cyfredol crynswth os nad oes unrhyw sail fwy gwrthrychol ar gael.
- Bydd y dyraniad costau i wasanaethau'n cael ei adolygu'n unig pan fu ad-drefnu sylweddol ar ddarparu gwasanaethau.

8.2.4 Archebiannau ac Ardollau

Bydd holl archebiannau ac ardollau'n ffurfio rhan o Warged / Diffyg y Cyngor ar ddarparu Gwasanaethau ac yn cael eu hysbysu yn y Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr.

8.2.5 Incwm

Bydd holl incwm sy'n ddyledus i'r Cyngor yn cael ei gyfrif amdano ar y dyddiad penodedig a'i gydnabod yn ôl gwerth teg. Bydd incwm Treth y Cyngor yn cael ei ddwyn i gyfrif ar sail cofnodion yn y Rhestr Brisio.

Cyfran yr Awdurdod o Gronfa Trethi Annomestig Cenedlaethol (NNDR) sy'n cael ei hysbysu yn y Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr yw'r hyn sy'n cael ei hysbysu gan Lywodraeth Cymru. Ni fydd NNDR sy'n cael ei gasglu ar ran Llywodraeth Cymru'n ffurfio rhan o incwm y Cyngor a dyledwyr a chredydwy'r cysylltiedig ar y Fantolen. Caiff holl gofnodion cysylltiedig eu cyfuno i gyfrif cronfa NNDR.

8.2.6 Llog Taladwy

Bydd llog ar fenthycan cael ei gronni a chyfrif amdano yn y Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr yn y flwyddyn briodol pan fo'r effaith economaidd yn cael ei hadlewyrchu yn y cyfrifon heblaw i'r graddau y mae'n cael ei gyfalafu dan bolisi cyfrifyddu 8.16.

Bydd unrhyw addasiad cyfradd log effeithiol sy'n cael ei wneud o ran benthyciadau'r farchnad (gwelwch bolisi cyfrifyddu 8.10.2) yn cael ei godi ar y Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr ond, heb fod yn gost briodol ar Gronfa'r Cyngor, bydd yn cael ei wyrddroi yn y Datganiad Symudiad Cronfeydd i'r Cyfrif Addasu Offerynnau Ariannol

8.2.7 Llog Derbyniadwy

Bydd yr egwyddorion canlynol yn berthnasol i log derbyniadwy:

Bydd llog a dderbyniwyd ar arian dros ben a fuddsoddwyd yn allanol yn cael ei gredydu i'r Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr ac oddi yno bydd arian yn cael ei neilltuo i'r canolynol:

- Y Cyfrif Cyllid Tai yn unol â'r gyfradd a bennwyd yn y rheoliadau
- Gweddillion Cronfa Ddirprwyedig Ysgolion yn unol â Chynllun y Cyngor ar gyfer Rheoli Ysgolion yn Leol
- Adnoddau wrth gefn a glustnodwyd os yw'n cael ei dybio'n briodol.

8.2.8 Dyledwyr Cyffredinol

Bydd dyledwyr yn cael eu cydnabod ar y Fantolen a'u mesur yn ôl gwerth teg y swm derbyniadwy pan fo derbyniadau wedi cael eu cydnabod. Ym mwyafrif yr achosion, gwerth teg fydd y gwerth ariannol ond, yn achos dyledwyr hirdymor, bydd y gwerth yn cael ei ddisgowntio yn ôl y gyfradd briodol i adlewyrchu gwerth teg. Bydd yr addasiad yn cael ei wneud yn y Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr ond, heb fod yn gost briodol ar Gronfa'r Cyngor, bydd yn cael ei wyrddroi yn y Datganiad Symudiad Cronfeydd i'r Cyfrif Addasu Offerynnau Ariannol.

Lle mae referniw wedi'i gydnabod ond nad yw arian wedi'i dderbyn, cofnodir dyledwr am y swm perthnasol yn y Fantolen. Lle na ellir setlo dyledion, ysgrifennir cydbwysedd dyledwyr a chodir tâl am referniw ar gyfer yr incwm na allai gael ei gasglu.

8.2.9 Credydwy'r Cyffredinol

Bydd credydwy'r yn cael eu cydnabod ar y Fantolen a'u mesur yn ôl gwerth teg y swm taladwy pan gafodd nwyddau eu cyflenwi neu wasanaethau eu rhoi. Ym mwyafrif yr achosion, gwerth teg fydd y gwerth ariannol ond, yn achos credydwy'r hirdymor, bydd y gwerth yn cael ei ddisgowntio yn ôl y

gyfradd briodol i adlewyrchu gwerth teg. Bydd yr addasiad yn cael ei wneud yn y Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr ond, heb fod yn gost briodol ar Gronfa'r Cyngor, bydd yn cael ei wyrddroi yn y Datganiad Symudiad Cronfeydd i'r Cyfrif Addasu Offerynnau Ariannol.

8.3 GWEITHREDIADAU CAFFAELEDIG A DARFODEDIG

Bydd incwm a gwariant mewn cysylltiad â gweithrediadau caffaeledig a darfodedig perthnasol yn cael eu dangos ar wahân ar wyneb y Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr. Bydd unrhyw rwymedigaethau'n cael eu henwi mewn nodiadau ar y Fantolen.

8.4 ARIAN PAROD A CHYWERTHOEDD ARIAN PAROD

Yn cael eu cynrychioli gan gronfeydd sy'n cael eu dal ar gyfer ymrwymadau arian parod byrdymor yn hytrach na'u buddsoddi at ddibenion eraill, ac sy'n hawdd eu newid i symiau hysbys o arian parod. Bydd faint o arian parod a chywerthoedd arian parod sy'n cael eu diffinio felly'n cael eu pennu trwy gyfeirio at y rhagolygon llif arian dyddiol.

8.5 BUSNES HYFYW, EITHRIADOL, EITEMAU ANGHYFFREDIN, ADDASIADAU'R FLWYDDYN CYNT

Bydd y Datganiadau Ariannol yn cael eu paratoi ar sail busnes hyfyw oni bai fod bwriad gan y llywodraeth na fydd y gwasanaethau'n cael eu darparu mwyach.

Eitemau anghyffredin - Ni fydd unrhyw eitemau incwm neu wariant yn cael eu trin fel anghyffredin. Felly, bydd holl eitemau'n cael lle ar un o linellau penodedig y Gwarged neu Ddiffyg ar Ddarparu Gwasanaethau neu'r Incwm a Gwariant Cynhwysfawr Arall.

Eitemau eithriadol – pan fo eitemau incwm a gwariant yn berthnasol, bydd eu natur a'u maint yn cael ei ddatgelu ar wahân, naill ai ar wyneb y Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr neu yn y nodiadau ar y cyfrifon.

Oni bai y cymeradwywyd fel arall gan y Cod, bydd addasiadau cyfnod blaenorol perthnasol yn peri ailddatgan ffigurau'r flwyddyn cynt a datgelu'r effaith.

8.6 DIGWYDDIADAU AR ÔL CYFNOD YR ADRODDIAD

Os yw'n berthnasol ar ddyddiad y Fantolen, bydd digwyddiadau perthnasol ar ôl diwedd cyfnod yr adroddiad yn newid y Datganiad Cyfrifon. Bydd digwyddiadau eraill yn cael eu datgelu gydag amcangyfrif o'r effaith ariannol debygol. O'i newid ar ôl ei gyhoeddi cyn cwblhau archwiliad, bydd y swyddog ariannol cyfrifol yn ailardystio bod y Datganiad Cyfrifon diwygiedig yn disodli'r un a gyhoeddwyd o'r blaen. Bydd perthnasedd yn cael ei ddiffinio fel y swm a amcangyfrifwyd gan Swyddfa Archwilio Cymru yn unrhyw flwyddyn, sef 1% o wariant crynswth ac eitemau sy'n cael eu hystyried o natur sensitif.

8.7 COSTAU AR GYLLID AM ASEDau ANGHYFREDOL

8.7.1 Enillion wrth Ailbrisio

At ddibenion cyfrifo enillion a cholledion, y gost hanesyddol fydd gwerth presennol asedau unigol ar 31ain Mawrth 2007. Ym mwyafrif yr achosion bydd enillion wrth ailbrisio'n cael eu credydu i'r Gronfa Ailbrisio heblaw pan fo amhariad blaenorol wedi cael ei godi ar y Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr. Dan yr amgylchiadau hyn bydd y cynnydd yn cael ei gredydu i'r Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr a'i gymhwyso i weddill y golled gysylltiedig a gofnodwyd yn y Cyfrif Addasu Cyfalaf. Bydd unrhyw gynnydd sy'n weddill heb ei gymhwyso'n cael ei gredydu i'r Gronfa Ailbrisio.

8.7.2 Colledion Ailbrisio ac Amhariad

Caiff asedau eu hasesu bob blwyddyn am arwyddion o amhariad ac, os oes arwyddion a'r gwahaniaeth mewn gwerth cario'n berthnasol, caiff colled amhariad ei chydabod (yn unol â'r paragraff isod).

Caiff colledion sy'n deillio o ailbrisiadau ac amhariadau nad oes modd eu llyncu gan enillion ailbrisio cronedig eu codi ar wasanaethau. Heb fod yn gost briodol ar Gronfa'r Cyngor bydd hyn yn cael ei wyrddroi yn y Datganiad Symudiad Cronfeydd i'r Cyfrif Addasu Cyfalaf.

8.7.3 Dibrisiad

Ac eithrio Eiddo Buddsoddi ac Asedau Treftadaeth sydd â bywydau amhenodol, ac Asedau'n Cael eu Hadeiladu nad ydynt mewn defnydd gweithredol, bydd dibrisiad ar holl asedau anghyfredol gyda bywyd defnyddiol cyfyngedig a, phan fo hynny'n berthnasol, bydd cydrannau ar wahân o'r ased yn cael eu nodi at ddibenion dibrisiad.

Bydd gwerth disgowntiedig clir Tai'r Cyngor yn cael ei ddosrannu rhwng tir ac adeiladau cyn cyfrifo dibrisiad.

Bydd y dull llinell syth yn cael ei ddefnyddio i amcangyfrif dibrisiad sydd i'w godi o'r dyddiad pan ddaw'r ased ar gael i'r gwasanaeth priodol i'w ddefnyddio yn y Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr. Heb fod yn gost briodol ar Gronfa'r Cyngor bydd hyn yn cael ei wyrddroi yn y Datganiad Symudiad Cronfeydd i'r Cyfrif Addasu Cyfalaf.

8.8 BUDDIANNAU CYFLOGEION

8.8.1 Buddiannau yn Ystod Cyflogaeth

Bydd costau cydnabyddiaeth arferol yn cael eu codi fel traul yn y cyfnod y maent yn berthnasol iddo. Bydd cronriad diwedd y flwyddyn yn cael ei wneud yn y Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr o unrhyw gostau perthnasol yn deillio o hawl i wyliau heb eu cymryd. Fodd bynnag, heb fod yn daliad at ddibenion trethu, bydd yn cael ei wyrddroi allan yn y Datganiad Symudiad Cronfeydd.

8.8.2 Buddiannau Terfyniad

Bydd buddiannau terfyniad yn cael eu codi yn y Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr pan fo'r Cyngor yn ymroddi'n amlwg i derfynu cyflogaeth.

8.8.3 Cost Pensiynau

8.8.3.1 Cronfa Bensiynau Dyfed – Bydd y polisiâu cyfrifyddu perthnasol i'r Gronfa'n cael eu pennu gan yr Awdurdod Gweinyddu, Cyngor Sir Gâr, sy'n cadw cyfrifon y Gronfa ac yn trefnu darparu gwybodaeth actiwaraid i'r awdurdodau cyfrannog.

Fel awdurdod cyflogi, bydd Cyngor Sir Penfro'n cynnwys costau cyfredol gwasanaethu pensiynau fel y cyfrifwyd gan actiwari'r Gronfa yng nghost gwasanaethau yn unol â gofynion Safon Adroddiadau Ariannol IAS19 oherwydd bod hyn yn cael ei gyfrif fel cynllun buddiant diffiniedig.

Bydd y taliadau hyn yn cael eu gwyrddroi allan yn y Datganiad Symudiad Cronfeydd a chynnwys y gwir gyfraniadau a dalwyd i'r Gronfa er mwyn sicrhau bod y gost gywir yn cael ei chodi ar drethdalwyr y cyngor. Bydd costau pensiynau'n cael eu cynnwys yn y Cyfrif Cyllid Tai i adlewyrchu gofynion IAS19 mor bell ag y bo modd penderfynu'n ddibynadwy.

Bydd asedau a dyledion yn ymwneud â'r Cyngor yn cael eu datgelu ar y Fantolen.

8.8.3.2 Cynllun Pensiynau Athrawon – Yn achos athrawon, mae pensiynau "heb gronfa" a chânt eu talu o gyfraniadau blynyddol ac, felly, ni fydd unrhyw gyfrifoldeb dros fuddiannau'r dyfodol yn cael ei gydnabod ym Mantolen y Cyngor. Mae'r cynllun yn cael ei gyfrif amdano fel cynllun cyfraniadau diffiniedig a chaiff cyfraniadau taladwy'r Cyngor eu codi ar y Datganiad Incwm a Gwariant Cyfunol.

8.9 STOCIAU A GWAITH AR Y GWEILL

Bydd stociau yn storfeydd y Cyngor yn cael eu prisio fel yr isaf o gost a gwerth gwiredadwy net.

Bydd gwaith ar y gweill, gyda'r Cyngor fel contractwr, yn cael ei brisio yn ôl gwerth teg swm y contract sy'n dderbyniadwy.

8.10 FINANCIAL INSTRUMENTS

8.10.1 Ymrwymadau Ariannol

8.10.1.1 Cydnabod a Mesur

Bydd benthycia'n cael ei gydnabod pan gaiff yr arian parod ei dderbyn oddi wrth y rhoddwr benthycy a bydd yn cael ei fesur i ddechrau yn ôl gwerth teg, sef amcangyfrif o gost adbrynu'r ddyled.

Yn gyffredinol, bydd portffolio dyledion y Cyngor yn cael ei ddosbarthu a'i gofnodi ar y Fantolen fel ymrwymiad ariannol yn cael ei ddal am y gost wedi'i hamorteiddio. Yn ymarferol mae hyn yn golygu y bydd y ddyled a gododd y Cyngor o'r Bwrdd Benthyciadau Gwaith Cyhoeddus yn cael ei chofnodi fel y prifswm ad-daladwy ynghyd â'r llog cronedig ar ddyddiad y Fantolen. O ran benthyciadau'r farchnad bydd y gwerth wedi'i amorteiddio'n cael ei amcangyfrif trwy addasu y gwerth aeddfedu i gyfrif llog cronedig ynghyd ag addasiad (addasiad cyfradd log effeithiol) i lyfnu effaith unrhyw daliadau llog neu breimiwm grisiog sy'n ddyledus dros fywyd y benthyciadau. Bydd yr addasiad yn cael ei wneud drwy'r Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr a, heb fod wedi'i gyllido o adnoddau cyllid, bydd y swm yn cael ei wyrdroi yn y Datganiad Symudiad Cronfeydd i'r Cyfrif Addasu Offerynnau Ariannol. Yn achos benthyciadau Opsiynau Rhoddwyr a Chymerwyr Benthycy (LOBO) bydd yn cael ei gymryd yn ganiataol y bydd y benthyciad yn parhau am eu cyfnod cytundebol llawn wrth gyfrifo'r addasiad, oni bai y cafwyd rhybudd gan y rhoddwr benthycy y bydd y benthyciad yn cael ei alw'n ôl yn gynharach.

Bydd y portffolio dyledion, wedi'i fesur yn ôl gwerth teg, yn cael ei hysbysu mewn nodyn ar y Fantolen yn dangos y symudiadau yn ystod y flwyddyn.

Bydd unrhyw fenthyciadau di-log neu fenthyciadau a gymrwyd islaw cyfraddau'r farchnad yn cael eu hysbysu yn unol â pholisi cyrifyddu 8.10.2.

8.10.1.2 Datgydnabod, Enillion a Cholledion Adbrynu Cynnar

Pan gaiff benthyciad ei adbrynu a/neu ei ddisodli / addasu'n sylweddol, bydd yr ymrwymiad yn cael ei drin fel pe bai wedi'i ddiddymu a'r benthyciad yn cael ei ddileu o'r Fantolen. Bydd unrhyw enillion a cholledion wrth ad-dalu neu dalu benthyciadau'n ôl yn gynnar yn cael eu credydu a'u debydu i'r Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr ym mlwyddyn yr adbrynu / setliad.

Fodd bynnag, mae rheoliadau'n caniatáu gwasgaru'r effaith ar Weddill y Gronfa Gyffredinol dros flynyddoedd a ddaw. Bydd y cynnydd / golled yn cael ei wasgaru dros y cyfnodau a bennwyd yn y rheoliadau. Bydd cysoni rhwng symiau a godwyd ar y Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr a'r taliad clir sy'n ofynnol yn ôl rheoliad yn erbyn Gweddill y Gronfa Gyffredinol yn cael ei reoli trwy drosglwyddiad i neu o'r Cyfrif Addasu Offerynnau Ariannol yn y Datganiad Symudiad Cronfeydd.

Pan fo ad-daliad wedi digwydd fel rhan o ad-drefnu'r portffolio benthyciadau sy'n golygu newid neu gyfnewid offerynnau presennol nad yw'n sylweddol, bydd y premiwm neu ostyngiad yn cael ei dynnu o neu ychwanegu at gost y benthyciad newydd neu addasedig wedi'i hamorteiddio a bydd

y trosglwyddiad i'r Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr yn cael ei wasgaru dros fywyd y benthyciad a newidiwyd trwy addasiad i'r gyfradd log effeithiol.

Diffiniad wedi'i addasu'n sylweddol fydd pan fo gwerth presennol llif arian clir (gan gynnwys premiymau a gostyngiadau) y trefniant newydd o leiaf 10% yn wahanol i werth presennol disgowntiedig gweddill y llifau arian dan y trefniant gwreiddiol.

Bydd addasiadau priodol yn deillio o adennill dyledion yn cael eu gwneud i Ddatganiadau'r Cyfrif Cyllid Tai yn unol â'r penderfyniad statudol perthnasol.

8.10.2 Benthyciadau Meddal

8.10.2.1 Benthyciadau

Pan fo'r Cyngor yn rhoi benthyciadau sy'n ddi-log neu islaw cyfraddau'r farchnad, bydd y benthyciad yn cael ei gofnodi i ddechrau yn ôl gwerth teg yn y cyfrifon trwy ddisgowntio derbyniadau arian parod y dyfodol yn ôl cyfradd gyfredol y farchnad a chodi'r gwahaniaeth rhwng yr arian a fenthycwyd a'i werth yn y farchnad (colli llog) ar y Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr.

Bydd llog y farchnad sy'n ddyledus ymhob blwyddyn yn cael ei gyfrifo ar y gweddill disgowntiedig gan ddefnyddio cyfradd y farchnad a'i gredydu i'r Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr.

Bydd cynnydd yn y llog a llog y farchnad, neu'r gwahaniaeth rhwng llog y farchnad a chytundebol, heb fod yn gostau priodol ar Gronfa'r Cyngor, yn cael eu gwyrddroi yn y Datganiad Symudiad Cronfeydd i'r Cyfrif Addasu Offerynnau Ariannol.

8.10.2.2 Cymryd benthyc

Pan fo'r Cyngor yn cymryd benthyc arian yn ddi-log neu islaw cyfraddau'r farchnad, bydd y benthyciad yn cael ei gofnodi i ddechrau yn ôl gwerth teg yn y cyfrifon trwy ddisgowntio'r ad-daliadau arian parod yn y dyfodol yn ôl cyfradd gyfredol y farchnad a chredydu'r gwahaniaeth rhwng y benthyciad a'i werth yn y farchnad (ennill llog) i'r Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr.

Bydd llog y farchnad sy'n ddyledus ymhob blwyddyn yn cael ei gyfrifo ar y gweddill disgowntiedig gan ddefnyddio cyfradd y farchnad a'i godi ar y Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr.

Bydd y disgownt a llog y farchnad, neu'r gwahaniaeth rhwng llog y farchnad a chytundebol, heb fod yn gostau priodol ar Gronfa'r Cyngor, yn cael eu gwyrddroi yn y Datganiad Symudiad Cronfeydd i'r Cyfrif Addasu Offerynnau Ariannol.

8.10.3 Buddsoddiadau

8.10.3.1 Cydnabod a Mesur

Bydd buddsoddiad yn cael ei gydnabod pan fo gan bwy bynnag sydd i dderbyn yr arian parod hawl gytundebol i'r ased a bydd yn cael ei fesur i ddechrau yn ôl gwerth teg, sef amcangyfrif o'r swm derbyniadwy pe bai'r buddsoddiad yn cael ei sylweddu. Bydd y portffolio buddsoddiadau, yn cael ei fesur yn ôl gwerth teg, yn cael ei hysbysu mewn nodyn ar y Fantolen yn dangos y symudiadau yn ystod y flwyddyn.

Yn gyffredinol bydd portffolio buddsoddiadau'r Cyngor yn cael ei ddosbarthu fel benthyciadau a symiau sy'n dderbyniadwy yn ôl eu cost wedi'i hamorteiddio. Yn ymarferol mae hyn yn golygu y bydd y buddsoddiadau sydd gan y Cyngor gydag eraill cymeradwy yn cael eu hysbysu yn ôl gwerth wedi'i amorteiddio trwy addasu'r prifsymiau a fuddsoddwyd i ganiatáu cyfartalu'r ddychweleb dros fywyd y buddsoddiad. Bydd yr addasiad yn cael ei wneud drwy'r Datganiad Symudiad Cronfeydd i'r Cyfrif Addasu Offerynnau Ariannol.

Bydd unrhyw fuddsoddiadau ar gael i'w gwerthu'n cael eu hysbysu yn ôl gwerth teg yn unol ag IFRS13.

8.10.3.2 Datgydnabod, Enillion a Cholledion

Pan fo buddsoddiad yn cael ei sylweddu bydd yr ased yn cael ei ddileu o'r Fantolen. Nid yw'r mathau o fuddsoddiad sy'n gymeradwy i'r Cyngor yn caniatáu unrhyw gynnydd neu golled ar y

farchnad. Os digwydd colled yn deillio o fethiant gwrthbarti, bydd darpariaeth yn cael ei gwneud yn y Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr fel mae rheoliad yn caniatáu.

8.10.4 Sail Taliadau ar gyfer Ad-dalu Dyledion

Bydd y lleiafswm (MRP) sy'n cael ei farnu'n ddoeth yn cael ei godi ar y Datganiadau Incwm a Gwariant Cynhwysfawr ar gyfer Cronfa'r Cyngor a'r HRA yn unol â chanllawiau statudol ac ar sail y Polisi Blynnyddol Isafswm Darpariaeth Refeniw i'w gymeradwyo gan y Cyngor.

8.10.5 Contractau Gwarantu Benthyciadau Ariannol

8.10.5.1 Cydnabod

Bydd gwarantau perthynol i allu rhywun arall i ad-dalu dyled yn cael eu cydnabod yn ôl gwerth teg trwy godi ar y Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr a sefydlu Cronfa Atebolrwydd Ariannol.

8.10.5.2 Mesur

Os na chaiff premiwm ei godi ar bwy bynnag sy'n ceisio'r warant, bydd y swm yn cael ei amcangyfrif trwy ystyried tebygolrwydd galw ar y warant. Caiff unrhyw swm sy'n cael ei warantu ei ailasesu a/neu ei amorteiddio bob blwyddyn i adlewyrchu amgylchiadau sy'n newid.

8.11 DYLEDION GOHIRIEDIG

Bydd dyledion sydd, trwy drefniant, yn daladwy rywbyrd yn y dyfodol trwy swm blynnyddol dros gyfnod yn cael eu dangos ar wahân a'u dosbarthu fel dyledion hirdymor ar y Fantolen.

8.12 TROSI ARIAN TRAMOR

Pan fo'r Awdurdod wedi cyfranogi mewn trafodiad a nodwyd mewn arian tramor, caiff y trafodiad ei drosi i sterling ar y gyfradd gyfnewid sy'n berthnasol ar y dyddiad yr oedd y trafodiad yn effeithiol. Pan fo symiau mewn arian tramor yn aros yn daladwy ar ddiwedd y flwyddyn, cânt eu haildrosi ar y gyfradd gyfnewid ar 31 Mawrth. Caiff enillion neu golledion canlyniadol eu cydnabod ar linell Incwm a Gwariant Cyllido a Buddsoddi yn y Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr.

8.13 GRANTIAU'R LLYWODRAETH A CHYFRANIADAU ERAILL

8.13.1 Cyffredinol

Bydd grantiau'r llywodraeth a chyfraniadau eraill yn cael eu cyfrif amdanynt ar sail croniadau, ar ôl cydymffurfio ag amodau eu derbyn a phan fo sicrwydd rhesymol y bydd y grant neu gyfraniad yn cael ei dderbyn.

8.13.2 Grantiau a Chyfraniadau Cyllid

Pan fo grant neu gyfraniad cyllid wedi'i dderbyn, ac amodau'n disgwyl sylw ar ddyddiad y Fantolen, bydd y grant neu gyfraniad yn cael ei gydnabod fel derbyniad o flaen llaw. Pan fo amodau'r grant yn cael eu cyflawni bydd yn cael ei gydnabod yn y Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr fel incwm a'i gyfateb yn y cyfrifon cyllid gwasanaethau gyda'r gwariant y mae'n berthnasol iddo. Bydd grantiau a chyfraniadau cyffredinol, e.e. Grant Cynnal Cyllid, ailddosbarthiad NNDR yn cael eu datgelu fel un neu fwy o eitemau ar wyneb y Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr.

8.13.3 Grantiau a Chyfraniadau at Ddibenion Cyfalafol

Pan fo grant neu gyfraniad cyfalaf wedi'i dderbyn, ac amodau'n disgwyl sylw ar ddyddiad y Fantolen, bydd y grant neu gyfraniad yn cael ei gydnabod fel rhan o'r Derbyniadau Grantiau Cyfalaf o Flaen Llaw. Pan fo'r amodau wedi cael eu cyflawni, bydd y grant neu gyfraniad yn cael ei drosglwyddo o'r Derbyniadau Grantiau Cyfalaf o Flaen Llaw a'i gydnabod fel incwm yn y Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr fel incwm grantiau amhenodol.

Nid yw grantiau a chyfraniadau sy'n cyllido gwariant cyfalaf ac Asedau Rhoddedig a gredydwyd i'r Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr yn incwm priodol i'r Gronfa Gyffredinol neu'r Cyfrif Cyllid Tai a bydd cyfrif am y symiau hyn fel a ganlyn:

- Os gwnaed y gwariant sydd i'w gyllido o'r grant neu gyfraniad hwnnw erbyn dyddiad y Fantolen, bydd y grant neu gyfraniad yn cael ei drosglwyddo o'r Gronfa Gyffredinol (neu'r Cyfrif Cyllid Tai) i'r Cyfrif Addasu Cyfalaf, gan adlewyrchu cymhwyso adnoddau cyfalaf i gyllido gwariant. Bydd y trosglwyddiad hwn yn cael ei hysbysu yn y Datganiad Symudiad Cronfeydd.
- Pan na wnaed y gwariant sydd i'w gyllido o'r grant neu gyfraniad hwnnw erbyn dyddiad y Fantolen, bydd y grant neu gyfraniad yn cael ei drosglwyddo i'r Cyfrif Grantiau Cyfalaf Anghymwysedig (yn adran cronfeydd defnyddiadwy'r Fantolen), gan adlewyrchu ei statws fel adnodd cyfalafol ar gael i gyllido gwariant. Bydd y trosglwyddiad hwn yn cael ei hysbysu yn y Datganiad Symudiad Cronfeydd. Rywbryd yn y dyfodol, pan fydd y gwariant yn digwydd, bydd y grant neu gyfraniad (neu ran ohono) yn cael ei drosglwyddo o'r Cyfrif Grantiau Cyfalaf Anghymwysedig i'r Cyfrif Addasu Cyfalaf, gan adlewyrchu cymhwyso adnoddau cyfalaf i gyllido gwariant. Bydd y trosglwyddiad hwn yn cael ei hysbysu yn y Datganiad Symudiad Cronfeydd.

8.13.4 Ad-dalu

Bydd unrhyw ad-daliad yn cael ei gymhwyso'n gyntaf i unrhyw dderbyniad neu gyfraniad a gafwyd o flaen llaw. I'r graddau y mae'r ad-daliad yn fwy nag unrhyw dderbyniad o'r fath o flaen llaw, neu os nad oes unrhyw dderbyniad o flaen llaw'n bodoli, bydd yr ad-daliad yn cael ei gydnabod yn y Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr fel traul. Bydd ad-daliad grant cyfalaf yn cael ei drosglwyddo o'r Gronfa Gyffredinol (neu'r Cyfrif Cyllid Tai) i'r Cyfrif Addasu Cyfalaf. Bydd y trosglwyddiad hwn yn cael ei hysbysu yn y Datganiad Symudiad Cronfeydd.

8.14 ASEDAU ANGHYFREDOL

8.14.1 Cydnabyddiaeth

Bydd holl wariant ar gaffael, creu neu wella asedau anghyfredol yn cael ei gyfalafu yn y cyfrifon ond bod yr ased anghyfredol yn dod â buddiannau economaidd i'r Awdurdod yn y dyfodol a'r gwasanaethu sy'n cael eu darparu ganddo'n para am gyfnod o fwy na blwyddyn a bod modd ei fesur yn ddibynadwy. Bydd y costau hyn yn cynnwys gwariant dilynol sy'n gwella, disodli (rhan neu'r cyfan) neu wasanaethau'r ased.

Bydd cost gwaith atgyweirio a chynnal arferol sydd heb fod yn adeileddol cysylltiedig â gweithredu'r asedau sefydlog yn cael ei godi'n uniongyrchol ar gyfrifon cyllid gwasanaethau.

- Rhaid cyfrif am gydrannau tir ac adeiladau asedau anghyfredol ar wahân. Bydd asedau'n cael eu cydnabod ar sail cydrannau pan fo:
- cydran unigol yn berthnasol i gost a/neu weithredu'r ased hwnnw a bod amcangyfrif o fywyd defnyddiol y gydran honno'n sylweddol wahanol i gydrannau eraill yr ased.

Pan gaiff cydrannau eu disodli neu adfer, bydd y symiau cario presennol ar y Fantolen yn cael eu hanghydnabod cyn cydnabod y gydran newydd.

8.14.2 Dosbarthiad

Eiddo, Peiriannau ac Offer – yn cwmpasu holl asedau gyda sylwedd diriaethol (asedau diriaethol) sy'n cael eu dal i'w defnyddio wrth gynhyrchu neu gyflenwi nwyddau a gwasanaethau, ar rent i eraill, neu at ddibenion gweinyddol, a disgwyl eu defnyddio yn ystod mwy nag un cyfnod.

Eiddo Buddsoddi – yn cael ei ddal yn unig i ennill rhenti neu at ddibenion cynnydd cyfalaf neu'r ddau, i gael ei ddosbarthu fel Eiddo Buddsoddi.

Asedau Treftadaeth – yn cael eu dal a'u cynnal yn bennaf am eu cyfraniad at wybodaeth a diwylliant, a'u cadw mewn ymddiried ar ran cenedlaethau a ddaw.

Asedau Rhoddedig – i gael eu cynnwys yn y dosbarth asedau priodol ar sail defnydd.

8.14.3 Prasio Dechreuol

Gwerthoedd Asedau Anghyfredol – i gael eu cydnabod i ddechrau am y gost gan gydnabod holl wariant ar sail croniadau sydd i'w briodoli'n uniongyrchol i ddod â'r ased i'w ddefnydd arfaethedig (RIBA cyfnod 3 ymlaen fel arfer).

Asedau Rhoddedig neu Asedau a Gyfnewidiwyd am Gydnabyddiaeth Heblaw Arian. Pan nad oes unrhyw amodau cysylltiedig â'r ased yn aros i'w cyflawni, bydd gwerth teg yr ased yn cael ei gydnabod ar y Fantolen ac yn y Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr, yr olaf yn cael ei drosglwyddo i'r Cyfrif Addasu Cyfalaf trwy'r Datganiad Symudiad Cronfeydd. Pan fo amodau ar ased rhoddedig, bydd yr ased yn cael ei gydnabod ar y Fantolen ac yn y Cyfrif Asedau Rhoddedig hyd nes caiff yr amodau eu cyflawni.

Asedau Treftadaeth – i gael eu prasio am y gost neu werth, trwy ddull priodol, os oes un ar gael.

8.14.4 Prasio Dilynol

Bydd mesur ar ôl cydnabyddiaeth ar y sail a argymhellwyd gan CIPFA ac yn unol â'r Egwyddorion Datganiadau Prasio Asedau a Nodiadau Esboniadol a gyhoeddwyd gan Sefydliad Brenhinol y Syrfewyr Siartredig (RICS):

- Bydd gwerth presennol Eiddo'n cael ei gynnwys ar y Fantolen, i'w ddiffinio fel yr isaf o werth gwiredadwy net yn ei ddefnydd presennol neu, yn absenoldeb marchnad weithredol oherwydd natur arbenigol yr ased, y gost amnewid ddibrisiedig.
- Bydd cost hanesyddol Peiriannau ac Offer yn cael ei gario am fel dirprwy dros werth presennol.
- Bydd gwerth presennol Tai'r Cyngor yn cael ei gynnwys ar y Fantolen yn eu defnydd presennol fel tai cymdeithasol sydd i'w ddeillio trwy ostwng gwerth y farchnad yn ôl ffactor sy'n adlewyrchu'r gwahaniaeth rhwng rhenti masnachol a chymdeithasol.
- Bydd gwerth teg Eiddo Buddsoddi'n cael ei gynnwys ar y Fantolen, i'w ddiffinio fel faint fyddai'n cael ei dalu am yr ased yn ei ddefnydd uchaf a gorau llai cost ei werthu yn unol â gofynion IFRS13. Bydd asedau'n cael eu hailbrisio i werth teg cyn cael eu hailddosbarthu'n Eiddo Buddsoddi neu Asedau Mewn Llaw i'w Gwerthu.
- Bydd gwerth teg asedau dros ben yn cael ei gynnwys ar y fantolen, i'w ddiffinio fel faint fyddai'n cael ei dalu am yr ased yn ei ddefnydd uchaf a gorau llai cost ei werthu yn unol â gofynion IFRS13.
- Bydd cost hanesyddol glir o ddibrisiad pan fo hynny'n briodol isadeiledd, asedau cymunedol, ac asedau'n cael eu hadeiladu at ddefnydd gweithredol, yn cael ei chynnwys ar y Fantolen.
- Bydd gwerth presennol unrhyw asedau a gafwyd am gydnabyddiaeth heblaw arian yn cael ei gynnwys ar y Fantolen.
- Yn gyffredinol bydd Asedau Treftadaeth yn cael eu prasio am eu cost hanesyddol neu drwy ddefnyddio'u gwerth a yswiriwyd fel dirprwy dros werth presennol.
- Ni fydd ailbrisio'n digwydd ar adeg gwared.

Bydd prasio'n digwydd o fewn cyfnod o 5 mlynedd dreigl gyda newidiadau mewn gwerthoedd yn cael eu gwneud yn y flwyddyn pan fyddant yn digwydd, a 31^{ain} Mawrth fel y dyddiad gweithredol. Bydd newidiadau sylweddol ym mhatrwm treuliant economaidd sy'n digwydd i unrhyw ased sylweddol neu grŵp o asedau yn unrhyw flwyddyn yn cael eu cydnabod yn y flwyddyn honno.

Bydd yr asedau'n cael eu prasio gan brisiwr penodedig y Cyngor a fydd â chymwysterau priodol.

8.14.5 Bywyd Asedau

Bydd gweddill bywyd defnyddiol asedau, wedi'i amcangyfrif ar sail cydrannau os yw hynny'n briodol, yn adlewyrchu cyfnod gweddill defnydd disgwylidig yr ased i'r Awdurdod a bydd yn cael ei benderfynu trwy ystyried y defnydd disgwylidig, traul ffisegol, oed, anarferiant, math o adeiledd, cyflwr, atgyweiriad a gwelliant, a chyfyngiadau cyfreithiol neu debyg ar ddefnyddio'r ased (e.e. terfyn prydles).

Bydd amcangyfrifon o weddill bywydau defnyddiol yn cael ei wneud bob blwyddyn, os yw hynny'n briodol, a phob tro y caiff yr ased ei ailbrisio.

8.14.6 Mân Wariant

Bydd gwariant mwy na £10,000 neu wariant ar asedau gyda bywyd defnyddiol uwchlaw 12 mis yn cael ei gyfalafu.

8.15 ASED AU ANNIRIAETHOL

Yn gyffredinol, bydd gwariant ar bethau anniriaethol a brynwyd yn allanol ac asedau anniriaethol a ddatblygwyd yn fewnol yn cael eu codi ym mlwyddyn ei wario dan bennawd y gwasanaeth perthnasol yn y Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr. Fodd bynnag, yn achos asedau a ddatblygwyd yn fewnol, os oes tystiolaeth bod marchnad barod yn bodoli ac, yn y ddwy enghraifft, bod modd sicrhau amcangyfrif o fywyd defnyddiol cyfyngedig, bydd gwerth presennol yr ased yn cael ei hysbysu ac mae modd ei ddileu dros gyfnod sy'n gyson â threuliant buddiannau economaidd; bydd priodoldeb y cyfnod amorteiddio'n cael ei adolygu bob blwyddyn.

8.15.1 Ymchwil a Datblygiad

Bydd gwariant ar ymchwil a datblygiad yn cael ei ystyried fel rhan o weithrediadau sy'n parhau a'i ddileu fel arfer pan fydd yn digwydd.

8.16 CYFALAFU COSTAU BENTHYCA

Mae modd cyfalafu costau benthyca sydd i'w priodoli'n uniongyrchol i gaffael, adeiladu a chomisiynu ased sy'n cymryd mwy na 12 mis i fod yn barod ar gyfer ei ddefnydd arfaethedig. Heblaw benthyca a glustnodwyd yn benodol ar gyfer prosiect, bydd y costau benthyca perthnasol yn cael eu penderfynu trwy gyfrifo cyfradd gyfalafu, sef cyfartaledd pwysol y costau benthyca cysylltiedig sydd heb eu talu am y cyfnod dan sylw.

Bydd unrhyw gostau benthyca sy'n cael eu cyfalafu yn unrhyw flwyddyn yn cael eu datgelu ar wahân.

8.17 CYLLIDO GWARIANT CYLLIDOL O GYFALAF TRWY STATUD

Bydd taliadau sydd dan ddeddfwriaeth yn cael eu cyllido o adnoddau cyfalaf ond heb greu unrhyw asedau sefydlog yn cael eu codi ar y gwasanaeth priodol yn y Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr. Oherwydd nad yw'n cael ei gyllido o adnoddau cyllid, bydd y swm yn cael ei wyrdroi yn y Datganiad Symudiad Cronfeydd gyda swm cyfartal yn cael ei godi ar y Cyfrif Addasu Cyfalaf.

8.18 ASED AU MEWN LLAW I'W GWERTHU

Bydd asedau sy'n cyrraedd pob un o'r meini prawf canlynol yn cael eu dangos fel asedau cyfredol ar y Fantolen:

Mae'r ased (neu grŵp gwared) ar gael i'w werthu ar unwaith yn ei gyflwr presennol yn amodol ar delerau sy'n arferol ac arferedig ar gyfer gwerthu asedau (neu grwpiau gwared) o'r fath.

Mae'r gwerthiant yn debygol dros ben; yr haen reoli briodol yn ymrwymo i gynllun i werthu'r ased (neu grŵp gwared) a rhaglen weithredol i leoli prynwr a chwblhau'r cynllun wedi'i ddechrau.

Mae'r ased (neu grŵp gwared) cael ei farchnata'n weithredol i'w werthu am bris sy'n rhesymol mewn perthynas â'i werth teg.

Mae disgwyl i'r gwerthiant gael ei gydnabod fel gwerthiant cyflawn cyn pen blwyddyn o ddyddiad ei ddosbarthu a'r camau gofynnol i gwblhau'r cynllun yn dangos ei bod yn annhebygol y bydd newidiadau sylweddol yn cael eu gwneud i'r cynllun neu y bydd y cynllun yn cael ei dynnu'n ôl.

Os nad yw'r meini prawf uchod yn cael eu cyrraedd bydd yr ased yn dal i gael ei gyfrif yn y categori asedau anghyfredol priodol.

8.19 GWARED ASEDAU

Bydd enillion gwaredu a'r gwerth cario'n cael eu cofnodi yn y Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr ond, heb fod yn gost briodol ar Gronfa'r Cyngor, bydd yn cael ei wyrdroi i'r Gronfa Derbyniadau Cyfalaf a'r Cyfrif Addasu Cyfalaf yn ôl eu trefn. Bydd unrhyw weddill ar y Gronfa Ailbrisio o ran yr ased a waredwyd yn cael ei ddileu'n uniongyrchol i'r Cyfrif Addasu Cyfalaf.

Yn achos Asedau Rhoddedig, bydd unrhyw weddill ar y Cyfrif Asedau Rhoddedig yn cael ei gydnabod fel diffyg neu warged yn y Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr fel Gwariant Gweithredu Arall. Heb fod yn cael ei gyllido o adnoddau cyllid neu incwm cyllid bydd y swm yn cael ei wyrdroi yn y Datganiad Symudiad Cronfeydd gyda swm cyfartal yn cael ei godi ar y Cyfrif Addasu Cyfalaf.

Bydd y derbyniadau o wared asedau Tai'r Cyngor yn cael ei roi o'r neilltu fel darpariaeth ar gyfer ad-dalu dyledion HRA yn y Cyfrif Addasu Cyfalaf. Bydd arian a dderbyniwyd o werthu tai cyngor yn cael ei ddefnyddio ar gyfer swyddogaethau'r Cyfrif Cyllid Tai yn unig.

Bydd llog a enillwyd ar fuddsoddi derbyniadau cyfalaf mewn llaw yn cael ei gredydu i Gronfa'r Cyngor.

Nid oes modd trin derbyniadau dan £10,000 a derbyniadau amrywiol heb fod yn perthyn i werthu asedau fel eitemau cyfalaf a byddant yn cael eu credydu i'r Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr a'u neilltuo i'r Gronfa Derbyniadau Cyfalaf yn y Datganiad Symudiad Cronfeydd.

8.20 PRYDLESI A THREFNIADAU PRYDLESOL

8.20.1 Cydnabod a Dosbarthu

Bydd prydlesi a threfniadau ariannol tebyg yn cael eu dosbarthu naill ai fel prydlesi cyllidol neu brydlesi gweithredol. Diffiniwyd prydlesi cyllidol fel trefniadau lle bydd holl beryglon a gwobrau sy'n cyd-fynd â pherchenogaeth yn trosglwyddo'n sylweddol i'r prydlesai ond bod teitl yn gallu trosglwyddo maes o law neu beidio. Bydd prydlesi gweithredol yn cael eu diffinio fel holl drefniadau prydlesol eraill. Wrth ystyried prydlesi eiddo, bydd tir ac adeiladau'n cael eu hystyried ar wahân at

ddibenion dosbarthu, gyda thir sydd â bywyd bythol yn cael ei gydnabod yn gyffredinol fel prydles weithredol.

8.20.2 Caffaeliadau (y Cyngor fel prydlesai)

Prydlesi Cyllidol – fydd yn cael eu cofnodi ar y Fantolen fel asedau a dyledion cyfartal yn y categori priodol yn ôl gwerth teg yr eiddo neu, os yw'n is, gwerth presennol y lleiafswm taliadau prydles – y

gyfradd ddisgowntio berthnasol yw'r un ymhlyg yn y brydles. Ar ôl hynny mae asedau'n agored i ailbrisio a dibrisio yn unol â Pholisi Cyfrifyddu [8.14](#).

Bydd y ddyled gyfalafol sydd heb ei thalu'n cael ei lleihau yn ôl elfen gyfalaf y tâl rhentu. Bydd swm cyfartal â'r ad-daliad cyfalaf blynyddol yn cael ei gynnwys yn yr isafswm darpariaeth refeniw sy'n cael ei neilltuo o'r cyfrif cyllid bob blwyddyn.

Bydd y taliad cyllid yn cael ei godi ar gyfrif cyllid y gwasanaeth ar sail gyson dros gyfnod y brydles.

Prydlesi Gweithredol – bydd cyfan y rhent taladwy dan brydlesi gweithredol yn cael ei godi ar gyfrif cyllid y gwasanaeth priodol ar sail llinell syth dros gyfnod y brydles.

8.20.3 Gwarediadau (y Cyngor fel prydleswr)

Prydlesi Cyllidol – bydd asedau sy'n cael eu gwared dan brydlesi cyllidol yn cael eu dileu o'r Fantolen a chydabod swm ar y Fantolen fel dyled dderbyniadwy sy'n adlewyrchu'r buddsoddiad clir yn y brydles yn ôl diffiniad y safon gyfrifyddu briodol.

Bydd elfen gyfalaf unrhyw rent dyladwy dan brydles gyllidol yn cael ei gyfrif fel derbyniad cyfalaf, y dyledwr a'r ddyled gyfartal yn cael eu lleihau'r un faint. Bydd yr elfen gyllid yn cael ei thrin fel incwm cyllid.

Prydlesi Gweithredol – bydd asedau ar rent dan brydlesi gweithredol yn cael eu dangos yn y categori priodol ar y Fantolen a'u dibrisio yn unol â pholisi cyfrifyddu arferol.

Bydd incwm dyledus dan brydlesi gweithredol yn cael eu trin fel incwm cyllid a'i gydnabod ar sail llinell syth dros gyfnod y brydles.

8.20.4 Trefniadau Gwerthu a Phrydlesu'n Ôl

Os caiff ased ei werthu a'i brydlesu'n ôl bydd y polisi canlynol yn berthnasol:

Os dosbarthwyd y trefniant prydlesu'n ôl fel prydles gyllidol, nid oes modd ystyried y trafodiad fel gwarediad gwirioneddol, a bydd unrhyw dderbynion gwerthiant sydd uwchlaw swm cario'r ased yn cael eu hamorteiddio dros gyfnod y brydles ar y sail bod y prydleswr yn darparu cyllid i'r Cyngor.

Os dosbarthwyd y trefniant prydlesu'n ôl fel prydles weithredol, a'r ddau drafodiad yn ôl gwerth teg, bydd unrhyw dderbynion gwerthiant uwchlaw ased a brisiwyd yn ôl gwerth teg yn cael ei gydnabod fel incwm ym mlwyddyn y gwarediad. Os yw'r pris gwerthu uwchlaw gwerth teg, bydd unrhyw dderbynion gwerthiant uwchlaw swm cario'r ased yn cael eu hamorteiddio dros gyfnod y brydles. Os yw'r pris gwerthu islaw gwerth teg, bydd unrhyw golled yn cael ei chydabod ar unwaith.

8.20.5 Trefniadau'n Cynnwys Prydles

Bydd trefniadau, heblaw'r rhai a wnaed yn benodol dan drefniadau Menter Cyllid Preifat neu Bartneriaeth Cyhoeddus Preifat, sy'n trawsgludo hawl i ddefnyddio ased yn cael eu hasesu i weld a ydynt yn cynnwys trefniant prydlesu cynhenid gyferbyn â meini prawf yr ased sydd angen ei ddefnyddio i gyflawni telerau'r trefniant a bod y trefniant yn trawsgludo'r hawl i ddefnyddio'r ased hwnnw. Os mai'r farn yw bod trefniant yn cynnwys prydles, yna bydd y polisiau uchod ar brydlesu'n berthnasol.

8.21 CYNLLUNIAU MENTER CYLLID PREIFAT

O ran y cynllun PFI yr aethpwyd iddo yn ystod 2000-01, pan gaiff ei ystyried bod yr asedau dan reolaeth y Cyngor, byddant yn cael eu cydnabod ar y Fantolen dan y categori asedau priodol a'u hamharu a'u dibrisio yn unol â pholisi 8.14 uchod. Bydd dyled gyfalafol gysylltiedig yn cael ei chydabod ar yr un pryd a'i lleihau yn ôl elfen gyfalaf y taliad i weithredwr y PFI. Bydd y swm hwn yn cael ei ddefnyddio fel dirprwy dros ddibrisio'r ased a bydd swm cyfartal yn cael ei gynnwys yn yr isafswm darpariaeth refeniw a neilltuwyd o gyfrif cyllid y gwasanaeth bob blwyddyn.

Bydd yr elfen gyllid sy'n ddyledus i'r gweithredwr yn cael ei deillio o'r gyfradd log ymhlyg yn y contract ac, ynghyd â thaliadau eraill sy'n daladwy i'r gweithredwr, bydd yn cael ei chodi ar adran gwasanaeth priodol y Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr.

Bydd unrhyw daliadau adnewyddu ar ddiwedd bywyd y mae modd eu nodi'n ddibynadwy yn y contract yn cael eu cydnabod fel rhagdaliad ar y Fantolen hyd nes bydd gwariant gan y gweithredwr. Bydd addasiad rhwng gwir gost a thaliad yn cael ei wneud yn y Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr.

Bydd unrhyw gontractau yn y dyfodol yn cael eu hasesu yng ngoleuni'r safonau ac arferion cyfrifyddu perthnasol i benderfynu a oes angen i'r Cyngor gydnabod ased a dyled gyfalafol yn ei gyfrifon neu beidio.

8.22 CYFRIFON GRŴP

Bob blwyddyn bydd y Cyngor yn adolygu ei fuddiannau a dylanwad ymhob math o endid gan gynnwys, ond heb fod wedi ei gyfyngu i, awdurdodau lleol eraill a chyrff statudol tebyg, Cronfeydd Ymddiried er lles pawb, cwmnïau, Cydbwyllgorau a threfniadau eraill ar y cyd. Pan fo hynny'n briodol, bydd cyfrifon grŵp yn cael eu paratoi'n unol â'r safonau cyfrifyddu perthnasol.

8.23 GWEITHREDIADAU AR Y CYD

Gweithrediadau ar y cyd yw trefniadau lle mae gan y partïon sy'n rheoli'r trefniant ar y cyd hawliau i'r asedau a thros y rhwymedigaethau cysylltiedig â'r trefniant. Mae'r gweithgareddau sy'n cael eu gwneud gan yr Awdurdod ar y cyd â gweithredwyr eraill yn cynnwys defnyddio asedau ac adnoddau'r gweithredwyr ar y cyd hynny. Mewn cysylltiad â'i fudd mewn gweithrediad ar y cyd, mae'r Awdurdod fel gweithredwr ar y cyd yn cydnabod y canlynol:

- Ei asedau, gan gynnwys ei gyfran o unrhyw asedau sy'n cael eu dal ar y cyd
- Ei rwymedigaethau, gan gynnwys ei gyfran o unrhyw rwymedigaethau ar y cyd
- Ei dderbyniadau o werthu ei gyfran o'r hyn sy'n deillio o'r gweithrediad ar y cyd
- Ei gyfran o'r derbyniadau o werthu'r hyn sy'n deillio trwy'r gweithrediad ar y cyd
- Ei dreuliau, gan gynnwys ei gyfran o unrhyw dreuliau ar y cyd.

8.24 PARTÏON PERTHYNOL

Bydd y datgeliadau canlynol yn cael eu gwneud o ran trafodion busnes perthnasol gyda phartïon perthynol na ddatgelwyd yn unman arall yn y Datganiad Cyfrifon:

Natur y berthynas a'r dylanwad gan neu ar y Cyngor

Croniad y trafodion yn ystod y flwyddyn yn dangos symiau taladwy a derbyniadwy ar wahân Gweddillion sy'n ddyledus ar 31ain Mawrth.

8.25 PENADUR AC ASIANT

Pan fo'r Cyngor yn gweithredu fel asiant, ni fydd unrhyw drafodion yn ymddangos yn ei Ddatganiadau Ariannol oni bai fod y Cyngor yn casglu a dosbarthu arian parod ar ran y penadur, pan fydd y trafodion ariannol priodol yn cael eu hadlewyrchu ar y Fantolen

8.26 GWEDDILLION A CHRONFEYDD GWEITHREDOL

8.26.1 Dosbarthiad

Bydd cronfeydd yn cael eu dosbarthu fel defnyddiadwy, trwy fod ar gael i gynnal gwariant yn y dyfodol, neu andefnyddiadwy, sef y rhai sydd eu hangen at ddibenion cyfrifyddu ariannol.

8.26.2 Cronfeydd Defnyddiadwy

Cronfa'r Cyngor fydd gweddill ac adnoddau wrth gefn y Gronfa Gyffredinol, gweddill ac adnoddau wrth gefn y Cyfrif Cyllid Tai, derbyniadau cyfalaf defnyddiadwy, grantiau a chyfraniadau defnyddiadwy a gweddillion RhYLI (Ysgolion).

Bydd gweddillion gweithredol yn cael eu cynnal yn y Gronfa Gyffredinol a'r Cyfrif Cyllid Tai o feintiau sy'n cael eu hystyried yn ddoeth ar gyfer digwyddiadau annisgwyl.

Bydd gweddillion gweithredol yn cael eu cynnal ar gyfer ysgolion yn unol â chynllun a rheoliadau RhYLI cymeradwy'r Cyngor.

Y Strategaeth ar Ddal a Defnyddio Cronfeydd fydd yn llywodraethu creu, rheoli a defnyddio holl gronfeydd.

Bydd y gwariant a gyllidwyd o gronfeydd yn cael ei ddangos, pan fydd yn cael ei wario, yn adran y gwasanaeth priodol Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr.

Bydd yr amgylchiadau canlynol yn caniatáu neilltuo symiau o reffeniw:

- Ymrwymadau perthnasol yn bodoli ar gyfer nwyddau a gwasanaethau heb eu derbyn na thalu amdanynt erbyn 31^{ain} Mawrth.
- Hwyluso treiglo cyllid i flynyddoedd a ddaw er mwyn sicrhau defnyddio adnoddau'n gost-effeithiol a chaniatáu ar gyfer amrywiad yn y galw am wasanaeth o flwyddyn i flwyddyn.
- Neilltuo adnoddau ar gyfer datblygiadau i ddod neu bethau annisgwyl.

8.26.3 Cronfeydd Annefnyddiadwy

Bydd y cronfeydd ariannol canlynol yn cael eu cynnal:

- Cronfa Ailbrisio – i gofnodi unrhyw gynnydd clir wrth ailbrisio asedau sefydlog ar ôl 1af Ebrill 2007.
- Cyfrif Addasu Cyfalaf – i adlewyrchu'r gwahaniaeth rhwng cost asedau sefydlog a ddefnyddiwyd a'r cyfalaf a neilltuwyd i dalu amdanynt.
- Cyfrif Addasu Offerynnau Ariannol – i adlewyrchu'r disgowntio ac addasiadau eraill a gymhwyswyd i offerynnau ariannol i gyrraedd y gost wedi'i hamorteiddio sydd ar y Fantolen.
- Cronfa Gylchred Bywyd PFI – i adlewyrchu amcangyfrif o'r symiau i'w talu i'r contractwr PFI am gadw'r ased mewn cyflwr "newydd" ac i gael ei gyfateb gyda rhagdaliad ar y Fantolen. Bydd y ddau gyfrif i gael lleihau ar sail gwybodaeth a ddaw oddi wrth y contractwr am y gwariant cylchred bywyd yn y flwyddyn.
- Cronfa Bensiynau – i adlewyrchu sefyllfa Cronfa'r Cynllun.
- Cyfrif Absenoldebau Cronedig – i adlewyrchu cost hawl i absenoldeb taladwy ond na chymrwyd fel y mae pethau ar 31ain Mawrth.
- Derbyniadau Cyfalaf Gohiriedig – i adlewyrchu derbynion gwerthiant o ran asedau a werthwyd ar sail ohiriedig.

8.26.4 Hysbysu

Bydd gweddillion cronfeydd defnyddiadwy'n ffurfio rhan o Gronfa'r Cyngor. Bydd arian sy'n cael ei neilltuo i ac o gronfeydd yn cael ei hysbysu yn y Datganiad Symudiad Cronfeydd gan nodi cronfeydd defnyddiadwy a gymeradwywyd gan y Cyngor at ddibenion cyllid a chyfalaf, cronfeydd yn nwylo ysgolion a chronfeydd annefnyddiadwy ar wahân.

8.27 DARPARIAETHAU

Caiff darpariaethau eu gwneud pan fu digwyddiad sy'n rhoi rhwymedigaeth gyfreithiol neu ddeongliadol ar yr Awdurdod sy'n gofyn setliad yn ôl pob tebyg trwy drosglwyddo buddiannau

economaidd neu obeithion gwasanaeth, a bod modd gwneud amcangyfrif dibynadwy o faint y rhwymedigaeth.

Caiff darpariaethau eu codi fel traul ar linell y gwasanaeth priodol yn y Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr yn y flwyddyn y daw'r Awdurdod yn ymwybodol o'r rhwymedigaeth, a'u mesur fel yr amcangyfrif gorau ar ddyddiad y Fantolen o'r gwariant gofynnol i setlo'r rhwymedigaeth, gan ystyried peryglon ac ansicrwydd perthnasol.

Pan gaiff taliadau eu gwneud maes o law, cânt eu codi ar y ddarpariaeth sy'n cael ei chario ar y Fantolen. Caiff amcangyfrif o setliadau eu hadolygu ar ddiwedd pob blwyddyn ariannol – pan fydd yn llai na thebygol y bydd angen trosglwyddo buddiannau economaidd bellach (neu wneud setliad is nag a ragwelwyd), caiff y ddarpariaeth ei gwrth-droi a chredydu'n ôl i'r gwasanaeth perthnasol.

Pan fo disgwyl adennill rhan neu'r cyfan o'r taliad sydd ei angen i setlo darpariaeth oddi ar rywun arall (e.e. trwy hawliad yswiriant), ni chaiff hwn ei gydnabod fel incwm i'r gwasanaeth perthnasol os nad yw fwy neu lai'n sicr y bydd ad-daliad yn dod os bydd yr Awdurdod yn setlo'r rhwymedigaeth.

8.27.1 Cynllun Lwfansau Tirlenwi Cymru a'r Cynllun Lleihau Carbon

Bydd darpariaeth ar gyfer unrhyw gosbau / rhwymedigaethau sy'n daladwy dan y Cynlluniau neu, pan fo'r Cyngor yn ystyried ei bod yn annhebygol y bydd y gosb yn cael ei gorfodi, bydd yn datgelu dosbarth ar wahân o rwymedigaeth amodol. Bydd unrhyw daliadau a wnaed o flaen llaw yn cael eu dangos fel asedau.

8.28 ASED AU A RHWYMEDIGAETHAU AMODOL

8.28.1 Rhwymedigaethau Amodol

Mae rhwymedigaeth amodol yn codi pan fu digwyddiad sy'n rhoi posibilrwydd rhwymedigaeth ar yr Awdurdod y bydd ei bodolaeth yn cael ei chadarnhau'n unig os bydd digwyddiadau ansicr y dyfodol nad ydynt yn gyfan gwbl o fewn rheolaeth yr awdurdod yn digwydd neu beidio. Mae rhwymedigaethau amodol yn codi hefyd dan amgylchiadau pan fyddai darpariaeth yn cael ei gwneud fel arall ond naill ai nad yw'n debygol y bydd angen defnyddio adnoddau neu nad oes modd mesur maint y rhwymedigaeth yn ddibynadwy. Ni chaiff rhwymedigaethau amodol eu cydnabod ar y Fantolen ond cânt eu datgelu mewn nodyn ar y cyfrifon.

8.28.2 Asedau Amodol

Mae ased amodol yn codi pan fu digwyddiad sy'n rhoi posibilrwydd ased i'r Awdurdod y bydd ei fodolaeth yn cael ei gadarnhau'n unig os bydd digwyddiadau ansicr y dyfodol nad ydynt yn gyfan gwbl o fewn rheolaeth yr awdurdod yn digwydd neu beidio. Ni chaiff asedau amodol eu cydnabod ar y Fantolen ond cânt eu datgelu mewn nodyn ar y cyfrifon pan fo'n debygol y daw buddiannau economaidd neu bosibilrwydd gwasanaeth i'r Awdurdod.

8.29 TAW

Bydd trafodion yn cael eu dangos heb gynnwys TAW i'r graddau y mae'n adenilladwy / daladwy.

8.30 CRONFEYDD YMDDIRIED A CHYFRIFON ERAILL

Bydd cyfrifon ar wahân yn cael eu cadw ar gyfer Ymddiriedau a chyllid arall sy'n cael ei weinyddu gan y Cyngor. Fodd bynnag, pan fo gan yr Awdurdod reolaeth lawn fel yr unig Ymddiriedolwr byddai cyfrifon grŵp yn ofynnol ond, os nad yw'r trafodion / gweddillion yn unigol berthnasol, byddant yn cael eu cyfuno o fewn Datganiadau Ariannol endid unigol y Cyngor (er enghraifft Pwll Dinbych-y-pysgod).

9.0 NODIADAU AR Y DADANSODDIAD GWARIANT A CHYLLID

9.1 NODYN AR Y DADANSODDIAD GWARIANT A CHYLLID

Gwir Wariant 2017-2018	Addasiadau at Ddibenion Cyfalafol £'000	Newid Clir ar yr Addasiadau Pensiynau £'000	Gwahaniaeth au Statudol Eraill £'000	Cyfanswm Addasiadau Statudol £'000	Gwahaniaeth au Anstatudol Eraill £'000	Cyfanswm yr Addasiadau £'000
Gwasanaethau Addysg	5,477	3,741	(812)	8,406	(1,014)	7,392
Gofal Cymdeithasol - Gwasanaethau Plant	167	1,094	(84)	1,177	(27)	1,150
Gofal Cymdeithasol - Gwasanaethau Oedolion	446	1,522	-	1,968	(239)	1,729
Gwasanaethau Tai	556	200	-	756	(19)	737
Tai'r Cyngor	11,705	600	(5,583)	6,722	(5,433)	1,289
Gwasanaethau Priffyrdd a Chludiant	4,581	1,741	(186)	6,136	(899)	5,237
Gwasanaethau Diwylliannol a Chysylltiedig	2,040	850	(14)	2,876	(213)	2,663
Gwasanaethau Cynllunio	3,542	644	-	4,186	(17)	4,169
Gwasanaethau Amgylcheddol	1,474	900	-	2,374	(1,066)	1,308
Gwasanaethau Canolog, Corfforaethol a Democrataidd Eraill	1,213	758	142	2,113	661	2,774
Cynllun Lleihau Treth Cyngor	-	-	-	-	-	-
Gwasanaethau Llys	-	8	-	8	-	8
Trawsnewid	-	88	-	88	695	783
Treth Gyngor Ail Gartrefi (Cymuned)	-	-	-	-	871	871
Cynllun Tai Fforddiadwy*	-	-	-	-	(871)	(871)
Cyfraniadau I'r Gymuned*	-	-	-	-	(871)	(871)
Costau Clir Gwasanaethau (gan gynnwys HRA) / Diffyg ar Weithrediadau Parhaol	31,201	12,146	(6,537)	36,810	(8,442)	28,368
Gwariant Gweithredu Arall	(590)	-	-	(590)	13,687	13,097
Incwm a Gwariant Cyllido a Buddsoddi	(3)	3,703	2,403	6,103	(149)	5,954
Trethdalwyr incwm a gwariant grant penodol*	(24,446)	-	-	(24,446)	(13,687)	(38,133)
Gwahaniaeth rhwng gwarged neu ddiffyg y Gronfa Gyffredinol a Gwarged neu Ddiffyg y Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr wrth Ddarparu Gwasanaethau	6,162	15,849	(4,134)	17,877	(8,591)	9,286

* Dangosir y Dreth Gyngor Ail Gartrefi ar wahân yn y Cyfrifon Rheoli ond wedi'i gyfuno yn y Tablau Datganiad Cyfrifon

Gwir Wariant 2016-2017	Addasiadau at Ddibenion Cyfalafol	Newid Clir ar yr Addasiadau Pensiynau	Gwahaniaeth au Statudol Eraill	Cyfanswm Addasiadau Statudol	Gwahaniaeth au Anstatudol Eraill	Cyfanswm yr Addasiadau
	£'000	£'000	£'000	£'000	£'000	£'000
Gwasanaethau Addysg	4,997	1,846	(833)	6,010	801	6,811
Gofal Cymdeithasol - Gwasanaethau Plant	46	490	(85)	451	(21)	430
Gofal Cymdeithasol - Gwasanaethau Oedolion	947	626	(2)	1,571	118	1,689
Gwasanaethau Tai	209	90	-	299	5	304
Tai'r Cyngor	9,612	244	(5,872)	3,984	(4,505)	(521)
Gwasanaethau Priffyrdd a Chludiant	8,840	393	(188)	9,045	(628)	8,417
Gwasanaethau Diwylliannol a Chysylltiedig	4,102	378	(16)	4,464	(112)	4,352
Gwasanaethau Cynllunio	3,800	283	-	4,083	192	4,275
Gwasanaethau Amgylcheddol	1,851	438	-	2,289	(847)	1,442
Gwasanaethau Canolog, Corfforaethol a Democrataidd Eraill	1,309	507	97	1,913	852	2,765
Cynllun Lleihau Treth Cyngor	-	-	-	-	-	-
Gwasanaethau Llys	-	3	-	3	-	3
Gweddnewid	-	5	-	5	238	243
Treth Gyngor Ail Gartrefi (Cymuned)	-	-	-	-	-	-
Costau Clir Gwasanaethau (gan gynnwys HRA) / Diffyg ar Weithrediadau Parhaol	35,713	5,303	(6,899)	34,117	(3,907)	30,210
Gwariant Gweithredu Arall	(395)	-	-	(395)	12,390	11,995
Incwm a Gwariant Cyllido a Buddsoddi	2	3,601	2,672	6,275	(173)	6,102
Incwm trethiant a grantiau amhenodol	(21,454)	-	-	(21,454)	(12,390)	(33,844)
Gwahaniaeth rhwng gwarged neu ddiffyg y Gronfa Gyffredinol a Gwarged neu Ddiffyg y Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr wrth Ddarparu Gwasanaethau	13,866	8,904	(4,227)	18,543	(4,080)	14,463

9.1.1 Addasiadau at Ddibenion Cyfalafol

Addasiadau at ddibenion cyfalafol – mae'r golofn hon yn ychwanegu dibrisiant ac enillion a cholledion amhariad ac adbrisio yn y llinell wasanaethau, ac ar gyfer:

- Gwariant gweithredu arall – sy'n addasu am warediadau cyfalafol gyda throsglwyddiad o incwm wrth gael gwared ar asedau a'r symiau a ddilëwyd ar gyfer yr asedau hynny.
- Incwm a gwariant cyllido a buddsoddi – y taliadau statudol am godi cyfalaf h.y. caiff Isafswm Darpariaeth Refeniw a chyfraniadau cyllidol eraill eu didynnu o incwm a gwariant arall am nad yw'r rhain yn daladwy dan arferion cyfrifyddu sy'n gyffredinol dderbyniol.
- Incwm a gwariant trethiant a grantiau amhenodol – caiff grantiau cyfalaf eu haddasu am incwm nad yw'n daladwy dan arferion cyfrifyddu sy'n gyffredinol dderbyniol. Caiff grantiau cyllid eu haddasu o'r rhai sy'n dderbyniadwy yn y flwyddyn i'r rhai hynny sy'n dderbyniadwy heb amodau neu y bodlonwyd eu hamodau drwy gydol y flwyddyn. Caiff y llinell Incwm a Gwariant Trethiant a Grantiau Amhenodol ei chredydu gyda grantiau cyfalaf sy'n dderbyniadwy yn y flwyddyn heb amodau neu y bodlonwyd eu hamodau yn y flwyddyn.

9.1.2 Newid Clir ar gyfer yr Addasiadau Pensiynau

Newid clir ar gyfer dileu cyfraniadau pensiwn ac ychwanegu gwariant ac incwm cysylltiedig â phensiynau Buddiannau Cyflogeion IAS 19:

- O ran gwasanaethau mae hyn yn cynrychioli dileu cyfraniadau pensiwn y cyflogwr a wnaed gan yr awdurdod fel y caniatawyd trwy statud a disodli hynny gan gostau cyfredol gwasanaethau a chostau gwasanaethu'r gorffennol.
- O ran incwm a gwariant cyllido a buddsoddi – caiff y llog clir ar y rhwymedigaeth budd-dal diffiniedig ei godi ar y CIES.

9.1.3 Gwahaniaethau Statudol Eraill

Gwahaniaethau statudol eraill rhwng symiau a ddebydwyd / a gredydwyd i'r Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr a symiau sy'n daladwy / sy'n dderbyniadwy i'w cydnabod trwy statud:

- O ran incwm a gwariant cyllido a buddsoddi mae'r golofn gwahaniaethau eraill yn cydnabod addasiadau i'r Gronfa Gyffredinol am y gwahaniaethau amseriad rhwng premiymau a gostyngiadau.
- Mae'r taliad dan incwm a gwariant trethiant a grantiau amhenodol yn cynrychioli'r gwahaniaeth rhwng yr hyn sy'n daladwy dan reoliadau statudol am dreth y cyngor a NDR a ragamcanwyd a fyddai'n cael ei dderbyn ar ddechrau'r flwyddyn a'r incwm cydnabyddedig dan arferion cyfrifyddu sy'n gyffredinol dderbyniol yn y Cod. Gwahaniaeth amseriad yw hwn oherwydd y bydd unrhyw wahaniaeth yn cael ei ddwyn ymlaen yng Ngwargedion neu Diffygion y dyfodol ar y Gronfa Gasglu.

9.1.4 Gwahaniaethau Anstatudol Eraill

Mae addasiadau anstatudol eraill yn cynrychioli symiau a ddyrannwyd / credydwyd i segmentau gwasanaeth y mae angen eu haddasu yn erbyn y 'Incwm a gwariant arall o'r llinell Gwariant a Dadansoddiad Cyllido' i gydymffurfio â'r gofynion cyflwyno yn y Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr ee trafodion wrth gefn:

- Ar gyfer cyllido a buddsoddi incwm a gwariant, mae'r golofn addasiadau anstatudol arall yn cydnabod addasiadau i segmentau gwasanaeth ee ar gyfer incwm a gwariant llog.
- Ar gyfer incwm a gwariant trethiant ac an-benodol, mae'r golofn addasiadau anstatudol arall yn cydnabod addasiadau i segmentau gwasanaeth ee ar gyfer grantiau llywodraeth heb eu ffonio.

9.2 SYMIAU A HYSBYSWYD AR GYFER PENDERFYNIADAU DYRANNU ADNODDAU

Caiff y Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr ei baratoi trwy ddefnyddio'r polisïau cyfrifyddu sy'n cael eu hamlinellu yn nodyn 8.0 i ateb gofynion y Cod Ymarfer ar gyfer Cadw Cyfrifon Awdurdodau Lleol.

Caiff penderfyniadau ar ddyrannu adnoddau eu gwneud gan y Cyngor ar sail adroddiadau ar y gyllideb a baratowyd ar wahanol sail trwy ddefnyddio'r grwpiau gwasanaethau sy'n cael eu manylu yn y Cod Ymarfer ar Adroddiadau Gwasanaethau. Yn arbennig:

Ni chaiff dim ei godi mewn cysylltiad â gwariant cyfalaf (tra caiff colledion dibrisio, ailbrisio ac amhariad uwchlaw'r gweddill ar y Gronfa Ailbrisio ac amorteiddiadau eu codi ar wasanaethau yn y Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr).

Seiliwyd cost budd-daliadau ymddeol ar lifau arian (talw cyfraniadau pensiynau'r cyflogwr) yn hytrach na chost gyfredol budd-daliadau a gronwyd yn y flwyddyn i wasanaethau.

Caiff neilltuadau arian i gronfeydd a glustnodwyd y mae modd eu priodoli i wasanaeth arbennig eu hysbysu ar lefel gwasanaeth.

9.3 DADANSODDIAD O WARIANT AC INCWM YN ÔL EI NATUR

Gwariant / Incwm	2016-17 £'000	2017-18 £'000
Gwariant		
Costau Cyflogaion	150,319	156,199
Costau Gweithredu Eraill	171,204	178,447
Gwasanaethau Cefnogi	-	-
Dibrisiant, amorteiddiad ac amhariad	35,679	31,198
Llog a Dalwyd	14,741	14,804
Archebiannau ac Ardollau	19,411	20,909
Ennill neu golled wrth gael gwared ar asedau	(395)	(590)
Gwariant Llawn	390,959	400,967
Incwm		
Rhenti, ffioedd a thaliadau ac ati	(54,134)	(56,927)
Llog ac incwm o fuddsoddiad	(632)	(313)
Incwm o dreth y cyngor	(58,318)	(63,415)
Grantiau a chyfraniadau'r llywodraeth	(263,412)	(271,026)
Cyfanswm Incwm	(376,496)	(391,681)
Gwarged neu Ddiffyg wrth Ddarparu Gwasanaethau	14,463	9,286

10.0 NODIADAU AR Y DATAGANIAD INCWM A GWARIANT CYNHWYSFAWR

10.1 INCWM O DRETHIANT A GRANTIAU AMHENODOL

10.1.1 Grant Cynnal Cyllid a Grant Arbennig

Y swm yn yr adroddiad yw'r hyn a hysbysir gan Lywodraeth Cymru am y flwyddyn ariannol dan sylw.

10.1.2 Trethi Annomestig Cenedlaethol (NNDR)

Pennwyd y dreth fusnes unedig ar gyfer 2017-18 gan Lywodraeth Cymru ar 49.9c yn y £1 gyda gwerth ardrethol cyfartalog o £129,170,064 o'i gymharu â 48.6c gyda gwerth ardrethol cyfartalog o £127,925,536 yn 2016-17. Gwnaeth y Cyngor gyfraniad net i'r gronfa NNDR o £8.051m yn 2017-18 a £12.791m 2016-17.

10.1.3 Treth y Cyngor

Pennodd y Cyngor Sir y Dreth Gyngor ganlynol ar gyfer y Cyngor Sir a hefyd ar ran Awdurdod Heddlu Dyfed Powys a Chynghorau Tref a Chymuned.

Band D Treth y Cyngor	2016-17	2017-18
Cyngor Sir Penfro	£841.10	£883.15
Awdurdod Heddlu Dyfed Powys	£200.07	£213.87
Cyngor Tref a Chymuned ar Gyfartaledd	£31.40	£30.88
Sylfaen Drethu Niferoedd Cywerth Band D		
Taladwy	54,859.75	56,884.37
Casgladwy	53,798.38	55,919.65

* Ffigwr casglu cyfan sy'n cynnwys sylfaen treth gosod cyllideb 54,385.78 ynghyd ag ail gartrefi 1,533.87.

Seiliwyd biliau Treth y Cyngor ar niferoedd a lluosyddion y bandiau eiddo canlynol:

Band Treth	A	B	C	D	E	F	G	H	I
Lluosydd	6/9	7/9	8/9	9/9	11/9	13/9	15/9	18/9	21/9
Cywerth Band D Eiddo	3,518	6,383	10,899	10,153	13,857	8,005	3,254	601	209
Taladwy									

Roedd y symiau canlynol yn ddyledus gan drethdalwyr y cyngor ar gyfer gwariant y Sir, yr Heddlu a Chynghorau Tref a Chymuned:

Council Tax Income	2016-17 £000	2017-18 £000
Treth y Cyngor dyledus yn y flwyddyn	(57,936)	(61,038)
Treth y Cyngor Dibynadwy ym Mlwyddyn - Ail Premiwm Cartref	-	(2,243)
Llai lwfans diffyg casglu	(382)	(134)
Swm dyledus gan drethdalwyr cyn ad-daliadau	(58,318)	(63,415)
Neilltuwyd i:	-	-
Archebiant Heddlu Dyfed Powys	(10,763)	(11,960)
Cyngor Sir Penfro	(45,928)	(49,728)
Archebiannau Cynghorau Tref a Chymuned	(1,627)	(1,727)
Cyfanswm	(58,318)	(63,415)

10.1.4 Derbyniadau – Grantiau Amhenodol a Chyfraniadau Eraill y Llywodraeth

Yr incwm a chyfraniadau grantiau a hysbyswyd yw'r rhai a hysbyswyd gan Lywodraeth Cymru a chyrrff cyllido eraill.

	2016-17 £000	2017-18 £000
Credydwyd i Wasanaethau		
Taliadau Cymhorthdal DWP a Grantiau Eraill DWP	(33,877)	(33,773)
Grant Darpariaeth ôl-16	(4,946)	(4,184)
Grant Amddifadedd Disgyblion	(2,817)	(2,975)
Grant Dechrau'n Deg a Theuluoedd yn Gyntaf	(3,890)	(3,908)
Grant Gwella Addysg	(5,215)	(5,128)
Grant Cefnogi Pobl	(2,720)	(2,720)
Grant Datblygu Amgylcheddol a Chynaliadwy	(2,822)	(2,716)
	(3,218)	(5,006)
Grantiau'r Gymuned Ewropeaidd ar gyfer Gwasanaethau Lleol	(666)	(1,234)
Grantiau Eraill a Gredydwyd i Wasanaethau	(24,893)	(28,160)
Cyfanswm Grantiau Cyllid a Gredydwyd i Wasanaethau	(85,064)	(89,804)

Rhodddwyd cyfrif am y grantiau a chyfraniadau cyllid uchod fel a ganlyn yn ystod y flwyddyn:

	2016-17 £000	2017-18 £000
Grantiau a Chyfraniadau a Dderbyniwyd*	(85,793)	(90,574)
Grantiau a ddaliwyd o flaen llaw lle na chyflawnwyd amodau	729	770
Grantiau a Chyfraniadau a Gredydwyd fel Incwm yn y Flwyddyn	(85,064)	(89,804)
*Heblaw grantiau a dderbyniwyd ynghylch Gwariant Cyllidol a Gyllidwyd o Gyfalaf Trwy Statud (gwelwch Nodyn 10.4)		

10.1.5 Grantiau a Chyfraniadau Cyfalaf

Cydnabu'r Awdurdod y grantiau a chyfraniadau cyfalaf canlynol yn y Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr:

	2016-17 £000	2017-18 £000
Credydwyd i Incwm Trethiant a Grantiau Amhenodol		
Grant Cyfalaf Cyffredinol	(1,221)	(827)
Ysgolion yr 21ain Ganrif	(11,525)	(10,432)
Cydggyfeiriant	(123)	(97)
Lwfans Atgyweiriadau Mawr	(3,980)	(3,986)
Llywodraeth Cymru - Cludiant (Cronfa Cludiant Lleol, Llwybrau Diogel mewn Cymunedau, Diogelwch ar Ffyrdd Lleol, Bulford Road a Llwybr Strategol y De)	(1,830)	(4,730)
Llywodraeth Cymru - Rheoli Perygl Llifogydd ac Erydu Arfordirol	(683)	(384)
Grantiau Eraill	(1,767)	(3,698)
Cyfraniadau Datblygwyr	(325)	(292)
	(21,454)	(24,446)
Cymhwyswyd i Gyllido Gwariant Cyfalaf	(21,454)	(24,446)
Trosglwyddwyd i Gronfa Grant Cyfalaf heb ei Gymhwyso	-	-
	(21,454)	(24,446)

10.2 ARCHEBIANNAU AC ARDOLLAU

	2016-17 £000	2017-18 £000
Archebiannau		
Heddlu Dyfed Powys	10,763	11,960
Cynghorau Tref a Chymuned	1,627	1,727
Ardollau		
Tân ac Achub Gorllewin Cymru	6,036	6,237
Parc Cenedlaethol Arfordir Penfro	985	985
Cyfansymiau	19,411	20,909

10.3 CYFRIFON MEMORANDWM

10.3.1 Gwasanaethau Masnachu Allanol

Yn unol â'r Cod Ymarfer ar Adroddiadau Gwasanaethau (SeRCOP), mae'r Cyngor wedi nodi'r gwasanaethau canlynol fel gweithgareddau masnachu a chânt eu hysbysu o ganlyniad at ddibenion cyfrif terfynol o fewn y Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr. Nodwyd y mathau canlynol o wasanaeth masnachu:

- Gwasanaethau i'r cyhoedd sydd o natur fasnachol
- Gofyniad cyfreithiol i gadw cyfrif masnachu (rheoli adeiladu'n ennill ffi)
- Gofyniad dan safonau cyfrifyddu i gyflwyno adroddiad ar wahân (eiddo buddsoddi)
- Gwasanaethau sy'n cael eu darparu i ysgolion dan Gytundebau Lefel Gwasanaethu mewn amgylchedd cystadleuol – rhyddid i ysgolion brynu gwasanaethau gan ddarparwyr allanol eraill ac sydd wedi "contractio" gydag adrannau priodol o'r Cyngor i gyflenwi'r gwasanaethau gofynnol.

Caiff trafodion y cyfrif masnachu eu crynhoi yn y tabl canlynol lle mae deunydd. Caiff y (gwarged) / diffyg masnachu, sy'n ffurfio rhan o Incwm a Gwariant Cynhwysfawr y Cyngor, ei addasu o'r sail gyfrifyddu yn y Datganiad Symudiad Cronfeydd fel yr hysbyswyd uchod, i gyrraedd y sail ariannol at ddibenion pennu treth.

Gwasanaethau Masnachu Allanol	2016-17	2017-18		
	Gwariant Net	Trosiant	Gwariant	Gwariant Net
	£000	£000	£000	£000
Priffyrdd, Ffyrdd a Chludiant				
Pont Cleddau *	(1,376)	(3,227)	1,919	(1,308)
Meysydd Parcio (heblaw CPE)**	(194)	(1,395)	1,360	(35)
Gorfodi Rheolau Parcio Sifil	(53)	(465)	404	(61)
Diwylliant, yr Amgylchedd a Chynllunio				
Amlosgfa Gorllewin Cymru	(244)	(971)	663	(308)
Marchnadoedd	234	(64)	334	270
Stadau Diwydiannol ***	(182)	(899)	911	12
Hyfforddiant**/*****	376	(862)	870	8
Rheoliadau Adeiladu Taladwy	(14)	(325)	409	84

* Y Cyngor yw perchennog Pont Cleddau (PC), gan gynnwys Pont Westfield Pill, a chaiff ei rheoleiddio dan Ddeddf Dyfed 1987 (DD) sydd ag amrywiaeth o ofynion statudol ar gyfer pennu tollau'r bont, defnyddio derbyniadau (gwariant a ganiateir), defnyddio llog ar ddiffygion a rheoli cronfa wrth gefn.

Y cofnodion a datgeliadau cyfrifyddu statudol yn y Datganiad Cyfrifon (SoA) ar gyfer 2017-18 yw'r ased sefydlog (£19.7m), dau fenthyciad allanol (£1.9m), cronfa a glustnodwyd (£1.6m) a gwarged masnachol (£1.9m), ar ôl cymhwyso costau tybiannol ar gyfer dibrisiant, pensiynau IAS, cyfradd log effeithiol benthyciadau meddal, cymhwyso MRP a neilltued arian o adnoddau wrth gefn. I gydymffurfio â gofynion statudol y Ddeddf Dyfed, nid yw'r gwargedion masnachol blyneddol a gyllidebwyd yn cael eu trosglwyddo i gronfa Pont Cleddau a glustnodwyd, ond cyfrif amdanynt yng Nghronfa Gyffredinol y Cyngor a'u defnyddio i gynnal ei gyllideb Priffyrdd a Chludiant. Caiff unrhyw wargedion ar ben y rhai a gyllidebwyd eu trosglwyddo i gronfa Pont Cleddau a glustnodwyd.

Tra nad yw'n ofyniad statudol dan Ddeddf Dyfed bod tollau Pont Cleddau yn cael eu hadolygu'n rheolaidd, rhaid derbyn fel mater o arferion da, y dylid eu hadolygu'n rheolaidd (bob tair blynedd) a chofnodi'r penderfyniad. Gwnaeth y Cyngor adolygiad llawn o dollau Pont Cleddau ym mis Mai 2016 gan ymgorffori costau cylchred bywyd llawn a sefyllfa ariannol gytûn y bont. Mae Llywodraeth Cymru wedi cyhoeddi y bydd tollau Pont Cleddau yn dod i ben o 2019-20 ond nid ydynt eto wedi cadarnhau'r mecanwaith i wneud iawn am y Cyngor a chadw'r bont yn gweithredu.

** Cynnydd mewn gwariant a symudiad mewn cronfeydd wrth gefn mewn meysydd parcio

*** Canlyniad symudiad ailbrisio yn 2017-18 oedd colled ailbrisio mewn Ystadau Diwydiannol

**** Mae'r collediad ailbrisio Hyfforddiant yn 2016-17 yn rhannol ar gyfer symud i 2017-18. Yn ychwanegol, cynnydd mewn incwm a gostyngiad mewn costau gweithwyr

***** Mae Rheoliad Adeiladu sy'n daladwy wedi gweld cynnydd yn y costau sy'n gysylltiedig â gweithwyr

10.4 GWARIANT CYLLIDOL A GYLLIDWYD O GYFALAF TRWY STATUD

Caiff taliadau o natur gyfalafol lle na chrëwyd unrhyw ased sefydlog eu dileu o'r cyfrifon yn y Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr.

	2016-17 £000	2017-18 £000
Gwariant yn y Flwyddyn	1,645	2,477
Grant a Chyfraniadau a Dderbyniwyd yn y Flwyddyn	(1,606)	(2,477)
Gwariant Cyllidol Clir a Gyllidwyd o Gyfalaf Trwy Statud	39	-

10.5 COSTAU PENSIWN

Mae'r Awdurdod yn cyfranogi mewn dau gynllun pensiwn:

10.5.1 Cynllun Pensiynau Dyfed.

Gweinyddir gan Gyngor Sir Gâr, fel cynllun buddiant diffiniedig gyda chronfa y mae cyflogeion, aelodau a'r Awdurdod fel cyflogwyr yn talu cyfraniadau iddo. Mae'r cynllun yn gweithredu dan y ddeddfwriaeth berthnasol i Bensiynau Llywodraeth Leol.

Cyfrifwyd cyfradd gyfansawdd cyfraniad y cyflogwr a ddefnyddiwyd yn 2017-18 gan actiwari'r Gronfa ar sail y prisiad fel yr oedd pethau ar 31 Mawrth 2016 ar gyfer holl gyflogeion y Cyngor Sir sy'n aelodau o'r cynllun.

Prisiwyd y Gronfa fel yr oedd pethau ar 31 Mawrth 2016 a chaiff canlyniadau'r prisiad hwn eu hadlewyrchu yng Nghyfrifon 2017-18.

Caiff y datgeliadau isod, sy'n ofynnol yn ôl Safon Gyfrifyddu Ryngwladol 19 (IAS 19) ac sy'n defnyddio tybiaethau ychydig yn wahanol i'r rhai a ddefnyddiwyd ym mhrisiad yr actiwari, eu cynhyrchu hefyd gan Actiwari'r Gronfa ar ddiwedd pob blwyddyn ariannol.

Mae IAS 19 yn gofyn prisio'r rhan fwyaf o asedau ar "werthoedd sylweddoladwy" h.y.: gwerthoedd cynnig, yn hytrach na "gwerthoedd teg" (i bob diben, gwerthoedd canolog y farchnad).

Trafodion Cyllidol

Cofnodion y Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr sydd yn y Gwariant Gweithredu Clir	2016-17		2017-18	
	£000	£000	£000	£000
Llog ar Rwymedigaethau Pensiynau Llog ar Asedau'r Cynllun	19,575 (15,974)		17,231 (13,528)	
Costau Gweinyddol		3,601		3,703
Gwasanaeth yn y Gorffennol (Cynnydd) / Cost *		398		405
		162		37
Cwtogiad (Cynnydd) / Colled		89		355
Setliad (Cynnydd) / Colled		-		-
Cost Gwasanaeth Presennol		15,364		23,143
		19,614		27,643
Cofnodion Datganiad Symudiad yng Ngweddill Cronfa'r Cyngor				
Gwrthdroi Cofnodion IAS 19 Uchod: Gwir Daliadau a Wnaed yn y Flwyddyn		(19,614)		(27,643)
Gwir Swm a Godwyd am y Cyfnod	10,211		11,110	
Cost Ychwanegiadau a Godwyd yn y Flwyddyn	812		794	
		11,023		11,904
		(8,591)		(15,739)
Cyfraniadau Cyflogeion	5.5%-12.5%		5.5%-12.5%	
Cyfraniadau'r Cyflogwyr	15.5%		15.8%	
* mae'n cynnwys (enillion) / costau oherwydd newid ym muddiannau'r cynllun				

**Asedau a Rhwymedigaethau Cynllun Pensiynau Dyfed Cysoni Gwerth Presennol
Rhwymedigaethau'r Cynllun**

	Cyfanswm Rhwymedi gaethau 2016-17 £000	Rhwymedig aethau a Gyllidir 2017-18 £000	Rhwymedig aethau nas Cyllidir 2017-18 £000	Cyfanswm Rhwymedig aethau 2017-18 £000
Rhwymedigaeth ar 1 Ebrill	552,886	688,409	14,217	702,626
Symudiadau yn y Flwyddyn:				
Cost Gwasanaeth Presennol	15,364	23,143	-	23,143
Llog ar Rhwymedigaethau Pensiynau	19,575	16,885	346	17,231
Cyfraniadau Aelodau	4,130	4,231	-	4,231
Gwasanaeth yn y Gorffennol (Cynnydd)	162	37	-	37
Ailfesuriadau (rhwymedigaethau) yn cynnwys:				
Profiad (cynnydd) / colled	(5,214)	-	-	-
(Cynnydd) / Colled ar dybiaethau ariannol	141,252	(27,882)	(309)	(28,191)
(Cynnydd) / Colled ar dybiaethau demograffig	(7,786)	-	-	-
Cwtogiadau	89	355	-	355
Setliadau	-	-	-	-
Buddiannau / Trosglwyddiadau a Dalw	(17,832)	(17,921)	(794)	(18,715)
Rhwymedigaeth ar 31 Mawrth	702,626	687,257	13,460	700,717

Cysoni Gwerth Teg Asedau'r Cynllun

	2016-17 £000	2017-18 £000
Gwerth Teg Asedau'r Cynllun ar 1 Ebrill	446,934	547,228
Symudiadau yn y Flwyddyn:	-	-
Llog ar Asedau'r Cynllun	15,974	13,528
Ailfesuriadau (asedau)	87,397	6,149
Costau Gweinyddol	(398)	(405)
Setliadau	-	-
Cyfraniadau'r Cyflogwr	11,023	11,904
Cyfraniadau'r Aelodau	4,130	4,231
Buddiannau / Trosglwyddiadau a Dalwyd	(17,832)	(18,715)
Gwerth Teg Asedau'r Cynllun ar 31 Mawrth	547,228	563,920

Asedau'r Gronfa Bensiynau wedi'u rhanu yn ôl categori

	31 Mawrth 2017 £000	31 Mawrth 2018 £000
Ecwitiau	385,796	398,127
Llywodraeth	53,081	55,265
Bondiau Eraill	53,081	54,136
Eiddo	50,893	53,008
Arian Parod / Hylifedd	3,283	1,692
Asedau Cyfredol Clir	1,094	1,692
Cyfanswm	547,228	563,920

Nodiadau ar y tablau:

Anwybyddwyd trethiant gohiriedig.

Cynhwyswyd buddiannau Blynnyddoedd Ychwanegol Digolledu, sy'n cael eu codi ar yr Awdurdod, yn y rhwymedigaethau a chyfraniadau at ddibenion y cyfrifiadau.

Ni chynhaliwyd ymchwiliad penodol mewn cysylltiad â chynnydd yn oed aelodau'r cynllun ar gyfartaledd, ond ni roddwyd unrhyw reswm dros awgrymu y bu unrhyw newidiadau sylweddol ers prisiad yr actiwari yn 2016.

Ni hysbyswyd unrhyw ddigwyddiadau arbennig i'r actiwari mewn cysylltiad â chynhyrchu'r ffigurau uchod.

Seiliwyd gwerth yr asedau a hysbyswyd ar sail cyfran o wir werth yr asedau, er mwyn gwahanu cyfran yr Awdurdod o un ERW.

Tybiaethau Actiwaraid

	Dechrau'r Flwyddyn %	Diwedd y Flwyddyn %
Tybiaethau Ariannol		
Cyfradd chwyddiant CPI	2.3	2.1
Cyfradd y cynnydd mewn cyflogau	3.8	3.6
Cyfradd y cynnydd mewn pensiynau	2.3	2.2
Cyfradd Ddisgowntio	2.5	2.6
Disgwyliad Einioes (Blynnyddoedd)		
Pensiynwr y dyfodol 65 oed ymhen 20 mlynedd	25.0	25.1
Pensiynwraig y dyfodol 65 oed ymhen 20 mlynedd	27.8	27.9
Pensiynwr presennol 65 oed	22.8	22.9
Pensiynwraig bresennol 65 oed	25.5	25.6

Nodiadau ar y Tybiaethau Actiwaraid

- Cyfrifwyd ffigurau diwedd y flwyddyn ar gyfer gwerth yr asedau ar y farchnad a rhaniad yr asedau rhwng categorïau buddsoddi fel yr oedd pethau ar 30 Rhagfyr 2017. Cyfrifwyd rhaniad cyfatebol yr asedau ar ddechrau'r flwyddyn fel yr oedd pethau ar 31 Mawrth 2017.

- Seiliwyd y tybiaethau actiwaraid a ddefnyddiwyd wrth gyfrifo rhwymedigaethau Mantolen diwedd y flwyddyn ar dybiaethau prisio actiwaraid 2016, heblaw'r tybiaethau ariannol, sy'n cael eu dangos uchod.
- Ni thynnwyd treuliau o'r elw disgwylidig uchod. Caiff didyniad o £1,552k o ran treuliau ei wneud wrth gyfrifo'r elw disgwylidig am y flwyddyn.
- Seiliwyd y ffigur a ddefnyddiwyd ar gyfer y gyfradd ddisgowntio ar elw o ryw 2.7% ar fondiau corfforaethol.
- Mae amcangyfrif y rhwymedigaethau budd diffiniedig yn ymatebol i dybiaethau actiwaraid o'r gyfradd ddisgowntio, chwyddiant, twf cyflogau a disgwyliad einioes. Gallai newidiadau yn y tybiaethau hyn arwain at newidiadau sylweddol yn y rhwymedigaeth.
- Cyfraniadau cyflogwr amcangyfrifedig 2017-18 yw £12,177k yr Adroddiad Mercer.

Effaith Gwir Berfformiad l'r hyn a Dybiwyd gyda Threigl Amser

Hanes y Cynllun	2013-14 £000	2014-15 £000	2015-16 £000	2016-17 £000	2017-18 £000
Gwerth Presennol y Rhwymedigaethau	(465,868)	(561,577)	(552,886)	(702,626)	(700,717)
Gwerth Teg yr Asedau	397,957	452,163	446,934	547,228	563,920
Gwarged / (Diffyg) yn y Cynllun	(67,911)	(109,414)	(105,952)	(155,398)	(136,797)

Dengys y rhwymedigaethau'r ymrwymadau sylfaenol sydd gan yr Awdurdod yn y pen draw i dalu budd-daliadau ymddeol. Yr effaith at ei gilydd yw gostyngiad yn y diffyg yn ystod y flwyddyn. Gweler adran 1.5.4 am ragor o fanylion.

Mae gan gyfanswm y rhwymedigaeth o £136.8m effaith sylweddol ar werth clir yr Awdurdod fel y cofnodwyd ar y Fantolen. Fodd bynnag, bydd iawn yn cael ei wneud am y diffyg yn y cynllun llywodraeth leol trwy gyfraniadau uwch dros weddill bywyd gwaith cyflogaion, fel yr aseswyd gan Actiwari'r cynllun.

10.5.2 Y Cynllun Pensiwn Athrawon – sy'n cael ei weinyddu gan yr Adran dros Addysg yng Nghymru a Lloegr. Mae hwn yn gynllun heb gronfa, sy'n golygu nad oes unrhyw asedau buddsoddi wedi cronni i dalu costau pensiwn cyn iddynt ddigwydd ac, felly, dim asedau neu rwymedigaethau cronfa'n ymddangos ym Mantolen y Cyngor.

Cofnodion y Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr	2016-17 £000	2017-18 £000
Yn y Gwariant Gweithredu Clir		
Cyfraniadau llawn a godwyd ar y cyfrifon	6,339	6,128
Cost dyfarniadau dewisol a wnaed yn y flwyddyn*	80	28
Cyfradd cyfraniad cyflogaion	7.4% - 11.7%	7.4% - 11.7%
Cyfradd cyfraniad y cyflogwyr *	16.4%	16.4%
* Wedi'i adfer ar gyfer 16-17 ond yn cynnwys dyfarniadau dewisol sy'n benodol i Bensiynau Athrawon		

10.6 MANYLION TALIADAU CYDNABYDDIAETH

10.6.1 Mae'r tablau canlynol yn datgelu taliadau cydnabyddiaeth Staff Uwch fel a ganlyn:

- Y Prif Weithredwr / Pennaeth Gweithredol y Gwasanaeth Cyflogedig a Chyfarwyddwyr gan gynnwys cyfraniadau pensiwn neu daliadau cyfatebol. Cyfradd cyfanswm cyfraniadau pensiwn y cyflogwr oedd 15.5% yn 2016-17 a 15.8% yn 2017-18.

Uwch-swyddogion		Cylog Crynswth, Ffioedd a Thaliadau Eraill £	Cyfraniadau Pensiwn y Cyflogwr i Gynllun Pensiwn Llywodraeth Leol £	Buddiannau mewn da £
Prif Weithredwr / Swyddog Canlyniadau *	2016-17	160,674	22,421	9,068
	2017-18	169,783	20,887	9,615
Prif Swyddog Cyllid Cyfarwyddwr Cyllid (ers mis Hydref 2016)	2016-17	125,249**	17,864	2,711
	2017-18	109,155	18,128	4,249
Cyfarwyddwr Datblygu	2016-17	115,608	17,868	10,275
	2017-18	116,770	18,337	11,009
Cyfarwyddwr Plant ac Ysgolion	2016-17	108,074	16,751	7,950
	2017-18	111,798	17,609	9,269
Cyfarwyddwr y Gwasanaethau Cymdeithasol ***	2016-17	83,039	12,859	4,165
	2017-18	108,884	17,123	8,231

*Yn cynnwys ffioedd sy'n gysylltiedig ag Etholiad £ 29,373 ar gyfer 2016-17; £ 37,167 ar gyfer 2017-18

**Mae'n cynnwys honorariwm a gymeradwywyd gan y Pwyllgor Staff Uwch am y cyfnod Mehefin 2014 i Hydref 2016 am wneud dyletswyddau Cyfarwyddwr

***Gadawodd Cyfarwyddwr y Gwasanaethau Cymdeithasol a Hamdden y swydd ym mis Awst 2016 ac fe lenwyd y swydd ym mis Rhagfyr 2016

- Cyflogeion eraill (gan gynnwys athrawon) sy'n derbyn cydnabyddiaeth o £60,000 neu fwy (heb gynnwys cyfraniadau pensiwn y cyflogwr) mewn haenau o £5,000.

Cyflogeion Eraill	Nifer y Cyflogeion	
Haen Gydnabyddiaeth	2016-17	2017-18
£60,000 - £64,999	16	15
£65,000 - £69,999	9	15
£70,000 - £74,999	4	4
£75,000 - £79,999	5	9
£80,000 - £84,999	4	2
£85,000 - £89,999	5	1
£90,000 - £94,999	8	5
£95,000 - £99,999	-	2
£100,000 - £104,999*	1	-

*Mae bandio yn cynnwys buddion terfynu ar gyfer uwch aelod o staff uwchradd yr adroddir amdanynt yn nodyn 10.6.3

Cydnabyddiaeth Prif Weithredwr y Cyngor / Pennaeth Gweithredol y Gwasanaeth Cyflogedig yn ystod 2017-18 oedd £132,615 Canolrif cydnabyddiaeth holl gyflogeion y Cyngor yn ystod 2017-18 oedd £18,489. Y gymhareb rhwng cydnabyddiaeth Prif Weithredwr y Cyngor / Pennaeth Gweithredol y Gwasanaeth Cyflogedig a chanolrif cydnabyddiaeth holl gyflogeion y Cyngor yn ystod 2017-18 oedd tua 7.2 i 1.

Cydnabyddiaeth Prif Weithredwr y Cyngor / Pennaeth Gweithredol y Gwasanaeth Cyflogedig yn ystod 2016-17 oedd £131,301. Canolrif cydnabyddiaeth holl gyflogeion y

Cyngor yn ystod 2016-17 oedd £17,460. Y gymhareb rhwng cydnabyddiaeth Prif Weithredwr y Cyngor / Pennaeth Gweithredol y Gwasanaeth Cyflogedig a chanolrif cydnabyddiaeth holl gyflogaion y Cyngor yn ystod 2016-17 oedd tua 7.5 i 1.

10.6.2 Lwfansau'r Aelodau

Daeth cyfanswm y lwfansau gan gynnwys buddion trethadwy a dalwyd i'r Aelodau yn y flwyddyn i £1,094,476 o'i gymharu â £1,106,173 yn 2016-17.

10.6.3 Buddiannau Terfyniad

Mae'r tabl canlynol yn nodi taliadau sy'n cynnwys costau diswyddo statudol a gwirfoddol, cyfraniadau pensiwn o ran blynnyddoedd ychwanegol a straen pensiwn a thaliadau eraill fel mater o ffafwr.

Costau Diswyddo a Therfynu Arall (Y Flwyddyn Gyfredol)	2016-17				2017-18			
Haen	Niferoedd			£000	Niferoedd			£000
	Gorfodol	Arall	Cyfanswm		Gorfodol	Arall	Cyfanswm	
£0 - £20,000	26	43	69	551	19	78	97	742
£20,001 - £40,000	8	13	21	545	2	19	21	600
£40,001 - £60,000 *	-	5	5	244	-	10	10	490
£60,001 - £80,000	1	-	1	74	-	-	-	-
£80,001 - £100,000	-	-	-	-	-	-	-	-
£100,001 - £150,000	-	-	-	-	-	-	-	-
£150,001 - £200,000	-	-	-	-	-	-	-	-
£200,001 - £250,000	-	-	-	-	-	-	-	-
£250,001 - £300,000	-	-	-	-	-	-	-	-
Cyfanswm	35	61	96	1,414	21	107	128	1,832

Cost Pensiynau - Setliad Cyfalafol (Y Flwyddyn Gyfredol)	2016-17		2017-18	
Haen	Niferoedd	£000	Niferoedd	£000
£0 - £20,000	20	114	22	130
£20,001 - £40,000	6	188	9	245
£40,001 - £60,000	-	-	1	40
Cyfanswm	26	302	32	415
Cost Pensiynau - Cyfraniad Blynnyddol	2016-17 £000		2017-18 £000	
Cyfraniad Blynnyddol	943		927	
Cyfanswm	943		927	

10.7 FFIOEDD ARCHWILIO

Yr amcangyfrif yw bod y symiau canlynol yn daladwy i Swyddfa Archwilio Cymru am y flwyddyn:

	2016-17* £000	2017-18 £000
Ffioedd taladwy i Swyddfa Archwilio Cymru o ran gwasanaethau archwilio allanol a wnaed gan yr archwilydd penodedig am y flwyddyn (**) (***)	170	175
Ffioedd taladwy i Archwilydd Cyffredinol Cymru o ran archwiliadau statudol a Mesur Llywodraeth Leol	117	116
Ffi daladwy am ardystio hawliadau grant a dychwelebau	25	28
Cyfanswm	312	319
* Seiliwyd ffioedd 2016-17 ar amcangyfrifon yn y flwyddyn flaenorol a'u hailadrodd i adlewyrchu'r gwir ffioedd a dalwyd. Caiff y ffigurau ar gyfer ffioedd 2017-18 eu hamcangyfrif.		

10.8 PARTÏON PERTHYNOL

Mae partïon perthynol yn cyfeirio at gyrff neu unigolion a allai reoli neu ddylanwadu ar y Cyngor neu gael eu dylanwadu neu reoli gan y Cyngor gan efallai gyfyngu ar allu'r Cyngor neu'r parti arall i weithredu'n annibynnol. Mae enghreifftiau eraill lle gall Aelodau a swyddogion y Cyngor fynychu cyfarfodydd y cyrff trydydd-parti ond heb fod â'r gallu uniongyrchol i arfer rheolaeth ond, fodd bynnag, y gall barn a fynegant ddylanwadu ar benderfyniadau a pholisi.

10.8.1 Aelodau'r Cyngor

Dan y Cod Ymddygiad a ymgorfforwyd yng Nghyfansoddiad y Cyngor, mae gofyn i Aelodau gofnodi yng Nghofrestr Buddiannau'r Aelodau unrhyw fuddiannau ariannol a personol eraill, ynghyd ag unrhyw anrheg, lletygarwch, mantais neu fudd perthnasol. Mae'r Gofrestr yn agored i'w harchwilio gan y cyhoedd ac mae ar gael ar sail Aelod unigol ar wefan y Cyngor drwy'r ddolen ganlynol.

Caiff Aelodau'r Cyngor eu henwebu i wasanaethu ar gyrff allanol niferus, rhai ohonynt naill ai'n derbyn cymorth ariannol y Cyngor neu'n codi ardollau ac archebiannau ar y Cyngor. Wrth fod yn rhan o'r cyrff hyn mae disgwyl i Aelodau weithredu'n annibynnol yn hytrach na chynrychioli barn y Cyngor Sir. Mae manylion aelodaeth i'w cael gan Bennaeth Gwasanaethau Cyfreithiol a Phwyllgorau, Neuadd y Sir, Hwlfordd.

Yn ystod 2017-18 cadarnhaodd Archwiliad Mewnol na nodwyd unrhyw Aelodau gyda budd llywodraethol yn unrhyw gwmni a gomisiynwyd i wneud gwaith neu gyflenwi gwasanaethau i'r Cyngor. Fodd bynnag, mae Aelodau a Swyddogion wedi nodi cysylltiadau â sefydliadau y cafodd y Cyngor drafodion ariannol â nhw yn ystod 2017-18, lle mae manylion y rhain wedi'u nodi yn y tabl isod:

Aelod	Corff	Perthynas	2017-18 Gwariant £000
Alison Tudor	Hywel Dda	Gweithiwr	2,042
Barry Childs	CBAC	Cadeirydd yr Arholwyr	763
Cris Tomos	Coleg Sir Benfro	Aelod o'r Bwrdd	80
David Simpson	Tai Sir Benfro	Aelod o'r Bwrdd	211
David Simpson	Ateb (yn ffurfiol Tai Sir Benfro)	Aelod o'r Bwrdd	20
David Simpson	ERW	Aelod o'r Cydbwyllgor	34
Guy Woodham	Cwmni Theatr Torch Cyfyngedig	Gweithiwr	135
Neil Prior	Gwasanaethau Cyhoeddus Northgate	Gweithiwr	287
Pat Davies	Ymddiriedolaeth Pobl Ifanc Abergwaun ac Wdigg Cyf	Cyfarwyddwr	35
Paul White	Esgobaeth Gatholig Menevia	Cyfarwyddwr Addysg	24
Rhys Sinnett	Cwmni Theatr Torch Cyfyngedig	Cyfarwyddwr	135
Rhys Sinnett	Hywel Dda	Gweithiwr	2,042
Rhys Sinnett	Cymdeithas Gofal Sir Benfro	Cyfarwyddwr	335
Thomas Tudor	Hywel Dda	Gweithiwr	2,042

10.8.2 Swyddogion

Dan God Ymddygiad Cyflogaion, mae gofyn i swyddogion ddatgan lle gall gwrthdaro buddiannau ddeillio o drefniadau cyflogi ynghyd ag anrhegion neu letygarwch a chynigion ohonynt a, than Adran 117 o Ddeddf Llywodraeth Leol 1972, trefniadau cytundebol lle mae buddiannau'n gwrthdaro. Mae gan y rhan fwyaf o gyrff proffesiynol godau ymddygiad proffesiynol hefyd y mae disgwyl i aelodau'r cyrff hynny gadw atynt.

10.8.3 Contractau

Dan gyfansoddiad y Cyngor caiff contractau, yn ôl y diffiniad yn y rheolau sefydlog, eu hysbysu i'r Cabinet ddwywaith y flwyddyn.

10.8.4 Cysylltiadau Perthnasol

Nodwyd y cysylltiadau perthnasol canlynol lle mae dylanwad perthnasol yn bodoli.

10.8.4.1 Llywodraethau Cymru a'r DU

Llywodraethau Cymru a'r DU ac, i raddau llai, yr Undeb Ewropeaidd, sydd â'r cyfrifoldeb dros y fframwaith statudol a darparu mwyafrif cymorth ariannol y Cyngor, llawer ohono dan delerau ac amodau penodol. Felly, gallant fod â rheolaeth effeithiol dros weithrediadau'r Cyngor. Mae manylion grantiau a dderbyniwyd i'w gweld ar dudalen 59. Caiff manylion grantiau a dderbyniwyd eu cyflwyno yn nodyn 10.1.4. Caiff grantiau na dderbyniwyd ar 31 Mawrth 2018 eu cyflwyno yn nodyn 12.6.3.

10.8.4.2 Cyrff Cyhoeddus Eraill

Caiff Cyrff Cyhoeddus Eraill eu rheoli'n gyffredinol gan Lywodraeth Cymru a Llywodraeth Ganolog. Mae manylion trefniadau'r Cyngor i'w gweld yn y tablau isod.

10.8.4.3 Cyllidebau Cyfun

Roedd trefniant yn bodoli gyda Bwrdd Iechyd Lleol Hywel Dda yn ystod y flwyddyn yn gweithredu dan gytundeb cyllideb gyfun, gyda'i drafodion i'w gweld isod:

	Storfa Offer ar y Cyd	
	2016-17 £000	2017-18 £000
Gweddill a ddygwyd ymlaen	-	-
Cyfraniadau:	-	-
CSP	315	316
Hywel Dda	359	383
Gwariant yn y Flwyddyn	674	699
Gweddill a gariwyd ymlaen	-	-

10.8.4.4 Gweithrediadau Cydreoledig

Ynghyd â gweddill Awdurdodau Unedol Cymru, mae'r Cyngor yn aelod o CBAC, cwmni cyfyngedig trwy warant sydd ag amcanion o ddarparu a hyrwyddo gwasanaethau addysgol a diwylliannol eraill. Cyfyngwyd atebolrwydd y Cyngor i £1. Mae copïau o'r cyfrifon i'w cael o: CBAC Cyf, 245 Rhodfa'r Gorllewin, Llandaf, Caerdydd CF5 2YX.

Mae'r Cyngor hefyd yn cyfranogi mewn nifer o Gyd-drefniadau eraill sydd heb olygu sefydlu endid ar wahân, lle caiff unrhyw gyfraniadau at drefniadau o'r fath na wariwyd eu dal mewn Cronfa Cyd-drefniant. Yn unol â pholisi cyfrifyddu 8.23, pan oeddent yn berthnasol, chyfunwyd prif ddatganiadau ariannol y Cyngor gyda'r cofnodion perthnasol.

Ein Rhanbarth ar Waith (ERW)

Cynghrair yw ERW o chwe awdurdod lleol yn Ne-orllewin a Chanolbarth Cymru sy'n gweithio i wella safonau addysg plant a phobl ifanc yn y rhanbarth. Yr Awdurdod yw'r arweinydd at ddibenion cyfrifyddu. Mae cyfran yr Awdurdod o Gyfrif Incwm a Gwariant a Mantolen y Cyd-drefniant i'w gweld yn y tabl isod.

Ein Rhanbarth ar Waith								
Incwm a Gwariant	2016-17				2017-18			
	Grantiau Penodol	Costau Canolog	Cyfran CSP o Grantiau Penodol	Cyfran CSP o Gostau Canolog	Grantiau Penodol	Costau Canolog	Cyfran CSP o Grantiau Penodol	Cyfran CSP o Gostau Canolog
	£000	£000	£000	£000	£000	£000	£000	£000
Gwariant Incwm	68,141 (68,141)	226 (271)	9,472 (9,472)	31 (38)	70,142 (70,142)	433 (254)	9,609 (9,609)	59 (34)
Gwariant Clir	-	(45)	-	(7)	-	179	-	25
Llog Pensiynau Clir	-	18	-	3	-	37	-	5
Symudiad ar Gronfeydd	-	27	-	4	-	(216)	-	(30)
(Gwarged) / Diffyg Clir	-	-	-	-	-	-	-	-
Mantolen ar 31 Mawrth	2016-17				2017-18			
	Grantiau Penodol	Costau Canolog	Cyfran CSP o Grantiau Penodol	Cyfran CSP o Gostau Canolog	Grantiau Penodol	Costau Canolog	Cyfran CSP o Grantiau Penodol	Cyfran CSP o Gostau Canolog
	£000	£000	£000	£000	£000	£000	£000	£000
Asedau Cyfredol Rhwymedigaethau Cyfredol	10,153 (9,341)	- (270)	1,411 (1,299)	- (37)	10,193 (9,705)	5 (11)	1,396 (1,330)	1 (1)
Cyfanswm Asedau Llai Rhwymedigaethau	812	(270)	112	(37)	488	(6)	66	-
Rhwymedigaethau Hirdymor	-	(136)	-	(19)	-	(292)	-	(40)
Cyfanswm Rhwymedigaethau Hirdymor	-	(136)	-	(19)	-	(292)	-	(40)
Asedau Clir	812	(406)	112	(56)	488	(298)	66	(40)
Cronfeydd	-	(406)	-	(56)	-	(190)	-	(26)
Cyfanswm Cyllido	-	(406)	-	(56)	-	(190)	-	(26)

Fel cydbwyllgor wedi'i gyfansoddi'n gyfreithiol, rhaid i ERW bellach baratoi datganiadau ariannol statudol sydd i'w cael o wefan ERW: www.erw.wales

Mae cyd-drefniadau eraill yn cynnwys Ysbyty De Sir Benfo, Cronfa Gweithredu Camddefnyddio Sylweddau (SMAF), Consortiwm Prynu Cymru, Fforwm Lleol Cymru Gydnerth, Cludiant Cyfun (NEWID) a Chomisiynu ar y Cyd (Cyngor Sir Gâr / Cyngor Sir Penfro) ymhlith eraill. Pan fo hynny'n berthnasol, cyfunwyd prif ddatganiadau ariannol y Cyngor gyda'r cofnodion perthnasol.

10.8.4.5 Endidau Rheoledig neu dan Ddylanwad

Mae'r Cyngor yn rheoli Pwll Dinbych-y-pysgod, Awdurdod Harbwr Abergwaun a Dinbych-y-pysgod a Chronfeydd Ymddiried eraill. Ymgorfforwyd incwm a gwariant crynswth Pwll Dinbych-y-pysgod a'r gwerthoedd asedau sefydlog yn Natganiad Cyfrifon y Cyngor.

11.0 NODIADAU AR Y DATGANIAD SYMUDIAD MEWN CRONFEYDD

11.1 ADDASIADAU RHWNG SAIL GYFRIFYDDU A SAIL GYLLIDO REOLEIDDIOL

Gwirioneddol 2017-2018	Gweddill Gweithredol y Gronfa Gyffredinol £000	Gweddill Gweithredol HRA £000	Cronfeydd Derbyniadau Cyfalaf a Grantiau £000	Cyfanswm Cronfeydd Defnyddiadwy £000	Cronfeydd Annefnyddiad wy £000
Symiau yn y Cyfanswm Incwm a Gwariant Cynhwysfawr sy'n ofynnol eu heithrio trwy reoliad i gyrraedd y sefyllfa ariannol					
Dibrisiad	(15,256)	(3,955)	-	(19,211)	19,211
Amhariad / Ailbrisio	(4,239)	(7,748)	-	(11,987)	11,987
Grantiau Cyfalaf i'w Trin fel Incwm	20,460	3,986	-	24,446	(24,446)
Gwariant Cyllidol a Gyllidwyd o Gyfalaf Trwy Statud	-	-	-	-	-
Gwared Asedau Anghyfredol	517	(12)	(3,377)	(2,872)	2,872
Defnyddio Derbyniadau Cyfalaf, Grantiau a Chyfraniadau i Gyllido Gwariant Cyfalaf	-	-	15	15	(15)
Defnyddio Derbyniadau Cyfalaf a Neilltuwyd fel Derbyniadau a Neilltuwyd	-	-	530	530	(530)
Trosglwyddo o Dderbyniadau Cyfalaf Gohiriedig o dderbyn arian	-	-	-	-	-
Grantiau Cyfalaf a Chyfraniadau heb eu Cynhwyso	-	-	-	-	-
Cyllido Costau Addasu (addasiad EIR)	(32)	-	-	(32)	32
Addasiad Cost Pensiynau	(26,308)	(1,335)	-	(27,643)	27,643
Buddiannau Cyflogeion – Croniad Absenoldeb	(110)	-	-	(110)	110
Symiau a eithriwyd o'r Cyfanswm Incwm a Gwariant Cynhwysfawr sy'n ofynnol eu cynnwys trwy reoliad i gyrraedd y sefyllfa ariannol					
Isafswm Darpariaeth Refeniw	2,386	1,587	-	3,973	(3,973)
Ad-daliad Dyled Statudol (Rhwymedigaethau Prydlesi Cyllidol)	15	-	-	15	(15)
Ad-daliad Dyled Statudol (PFI)	241	-	-	241	(241)
Gwariant Cyfalaf i'w Godi ar Cronfa'r Cyngor (gan gynnwys Cylchred Oes PFI)	7,073	4,640	-	11,713	(11,713)
Amorteiddio premiwm / gostyngiadau clir mewn cysylltiad ag offerynnau ariannol	79	-	-	79	(79)
Cyfraniadau'r cyflogwr at gynlluniau pensiwn	11,353	551	-	11,904	(11,904)
Addasiad Clir Gofynnol	(3,821)	(2,286)	(2,832)	(8,939)	8,939

Gwirioneddol 2016-2017	Gweddill Gweithredol y Gronfa Gyffredinol £000	Gweddill Gweithredol HRA £000	Cronfeydd Derbyniadau Cyfalaf a Grantiau £000	Cyfanswm Cronfeydd Defnyddiadwy £000	Cronfeydd Annefyddiad wy £000
Symiau yn y Cyfanswm Incwm a Gwariant Cynhwysfawr sy'n ofynnol eu heithrio trwy reoliad i gyrraedd y sefyllfa ariannol					
Dibrisiad	(17,197)	(3,959)	-	(21,156)	21,156
Amhariad / Ailbrisio	(8,868)	(5,655)	-	(14,523)	14,523
Grantiau Cyfalaf i'w Trin fel Incwm	17,474	3,980	-	21,454	(21,454)
Gwariant Cyllidol a Gyllidwyd o Cyfalaf Trwy Statud	(39)	-	-	(39)	39
Gwared Asedau Anghyfredol	368	10	(3,096)	(2,718)	2,718
Defnyddio Derbyniadau Cyfalaf, Grantiau a Chyfraniadau i Gyllido Gwariant Cyfalaf	-	-	4,650	4,650	(4,650)
Defnyddio Derbyniadau Cyfalaf a Neilltuwyd fel Derbyniadau a Neilltuwyd	-	-	1,064	1,064	(1,064)
Trosglwyddo o Dderbyniadau Cyfalaf Gohiriedig o dderbyn arian	-	-	-	-	-
Grantiau Cyfalaf a Chyfraniadau heb eu Cymhwyso	-	-	-	-	-
Cyllido Costau Addasu (addasiad EIR)	(40)	-	-	(40)	40
Setliad Gadael Cymhorthdal HRA	-	-	-	-	-
Addasiad Cost Pensiynau	(18,702)	(912)	-	(19,614)	19,614
Buddiannau Cyflogaion – Croniad Absenoldeb	(312)	-	-	(312)	312
Symiau a eithriwyd o'r Cyfanswm Incwm a Gwariant Cynhwysfawr sy'n ofynnol eu cynnwys trwy reoliad i gyrraedd y sefyllfa ariannol					
Isafswm Darpariaeth Refeniw Ad-daliad Dyled Statudol	2,386	1,641	-	4,027	(4,027)
(Rhwymedigaethau Prydlesi Cyllidol)	41	-	-	41	(41)
Ad-daliad Dyled Statudol (PFI)	220	-	-	220	(220)
Gwariant Cyfalaf i'w Godi ar Cronfa'r Cyngor (gan gynnwys Cylchred Oes PFI)	22,264	2,615	-	24,879	(24,879)
Amorteiddio premiwm / gostyngiadau clir mewn cysylltiad ag offerynnau ariannol	79	-	-	79	(79)
Cyfraniadau'r cyflogwr at gynlluniau pensiwn	10,528	495	-	11,023	(11,023)
Addasiad Clir Gofynnol	8,202	(1,785)	2,618	9,035	(9,035)

11.1 CRONFEYDD DEFNYDDIADWY

11.2.1 Trafodion Cronfeydd Penodol y Gronfa Gyffredinol, HRA, Clustnodwyd ac Addysg

	Gweddill ar 1 Ebrill 2017	Cyfraniad (o'r) Cyfrifon Cyllid	Cyfraniad at Cyfrifon Cyllid	Trosglwyddo i Ddarpariaeth	Cyfraniad at Cyfrifon Cyfalaf	Gweddill ar 31 Mawrth 2018
	£000	£000	£000	£000	£000	£000
Gweddillion Gweithredol						
Cronfa Gyffredinol	(7,000)	-	-	-	-	(7,000)
HRA	(752)	-	-	-	-	(752)
Cyfanswm Gweddillion Gweithredol	(7,752)	-	-	-	-	(7,752)
Cronfeydd a Glustnodwyd						
Cronfa Gyfalaf						
Cronfa Gyfalaf Gyffredinol	(3,584)	(1,070)	86	-	1,577	(2,991)
Cronfa HRA	(8,247)	(5,187)	-	-	4,640	(8,794)
Ysgolion yr 21ain Ganrif	(5,334)	(100)	850	-	4,484	(100)
	(17,165)	(6,357)	936	-	10,701	(11,885)
Cronfeydd Eraill a Glustnodwyd						
Yswiriant	(5,330)	(434)	-	871	-	(4,893)
Cynnal yn y Gaeaf	(227)	-	-	-	-	(227)
Rheoli Risg	(5,557)	(434)	-	871	-	(5,120)
Eiddo ac Offer	(1,096)	(694)	72	-	285	(1,433)
Ailadeiladu Lonydd Cerbydau	(554)	(300)	184	-	127	(543)
Cerbydau a Chyfarpar	(4,676)	(1,527)	-	-	99	(6,104)
Pont Cleddau	(1,474)	(278)	83	-	34	(1,635)
Amlogfa Gorllew in Cymru	(384)	(138)	-	-	16	(506)
Adnewyddu ac Atgyweirio Asedau	(8,184)	(2,937)	339	-	561	(10,221)
Etholiadau	(304)	-	261	-	-	(43)
Ad-drefnu Gofal Cymdeithasol	(1,295)	(72)	-	-	-	(1,367)
Ad-drefnu Addysg	(688)	(115)	124	-	-	(679)
Cydraddoli	(2,287)	(187)	385	-	-	(2,089)
Buddsoddi i Arbed	(4,080)	(260)	45	-	296	(3,999)
Ad-drefnu Gwasanaethau	(3,884)	(233)	695	-	-	(3,422)
Trawsnewid	(7,964)	(493)	740	-	296	(7,421)
Cynllunio	(199)	(11)	-	-	-	(210)
Iawndal Ffermydd Sirol	(79)	(15)	36	-	-	(58)
Cronfa Adfywio	(585)	-	-	-	5	(580)
Datblygu Economaidd a Thwristiaeth	(218)	-	52	-	-	(166)
Gwasanaethau Amgylcheddol	(145)	(4)	-	-	-	(149)
Ailgylchu	(775)	(200)	-	-	-	(975)
Cyflenwi Gwasanaethau	(2,001)	(230)	88	-	5	(2,138)
Cyd-drefniadau	(114)	-	34	-	-	(80)
Cynllun Morgeisi Awdurdodau Lleol	(201)	(8)	209	-	-	-
Allanol	(315)	(1,750)	1,114	-	-	(951)
IS-GYFANSWM	(26,308)	(6,031)	2,666	871	862	(27,940)
Cyfanswm Cronfeydd a Glustnodwyd	(43,473)	(12,388)	3,602	871	11,563	(39,825)
Gweddillion ISB Ysgolion	(1,288)	(974)	480	-	-	(1,782)
CLG Arlwy y Ysgolion	(196)	-	-	-	-	(196)
CLG Cynnal a Chadw Ysgolion	(50)	-	50	-	-	-
Yswiriant Athrawon Llanw Ysgolion	(373)	(119)	-	-	-	(492)
PFI ICT	(16)	(47)	44	-	-	(19)
Cydraddoli PFI RSG	(2,803)	(10)	204	-	-	(2,609)
Cyfanswm Cronfeydd Addysg	(4,726)	(1,150)	778	-	-	(5,098)
CYFANSWM CRONFEYDD YSGOLION A CHYSYLLTIEDIG	(48,199)	(13,538)	4,380	871	11,563	(44,923)

11.2.2 Trafodion Cronfeydd Derbyniadau Cyfalaf, Grantiau a Chyfraniadau

Caiiff rhan o'r derbyniadau o werthu asedau eu neilltuo i ad-dalu dyled yn unol â pholisïau cyfrifyddu; mae'r gweddill ar gael i dalu am wariant cyfalaf. Mae cyfraniadau at ddibenion cyfalafol a grantiau cyfalaf heb eu cymhwyso a dderbyniwyd ar gael hefyd i dalu am fuddsoddi cyfalaf yn y dyfodol.

	Gweddill ar 1 Ebrill 2017 £000	Derbyniw yd yn y Flwyddyn £000	Darpariaeth a Neilltuwyd £000	Trosglwyd diadau yn y Flwvddvn £000	Cymhwys wyd i Gyllid £000	Cymhwys wyd i Dalu am Wariant £000	Gweddill ar 31 Mawrth 2018 £000
Cronfa Derbyniadau Cyfalaf							
Cronfa Gyffredinol	(2,055)	(2,847)	-	-	-	15	(4,887)
Ysgolion yr 21ain Ganrif	-	-	-	-	-	-	-
HRA	-	(530)	530	-	-	-	-
CYFANSWM	(2,055)	(3,377)	530	-	-	15	(4,887)

12.0 NODIADAU AR Y FANTOLEN

12.1 ASEDAU ANGHYFREDOL

12.1.1 Asedau Sefydlog

Prisiwyd portffolio asedau sefydlog y Cyngor yn £718m fel yr oedd pethau ar 31 Mawrth 2018 mewn cymhariaeth â £677m ar 31 Mawrth 2017.

Gwnaed caffaeliadau asedau sefydlog yn y flwyddyn am £3.4m. Mae'r ffigur hwn yng ngwerth cyfanswm ychwanegiadau o £71.5m gyda gweddill y gwerth yn berthnasol i gostau adeiladu neu waith cysylltiedig ag asedau presennol.

Daeth gwared asedau â £2.8m o ran gwerthu tai heblaw rhai'r cyngor a £0.5m o ran tai'r cyngor. Ar 31 Mawrth 2018, amcangyfrif o werth asedau dros ben yn aros i'w gwared yw £6.8m, gydag amcangyfrif bod £2.0m ohono'n debygol o gael ei werthu o fewn y 12 mis nesaf.

Ni chodwyd unrhyw Amhariadau yn ystod y flwyddyn i gynrychioli adfeiliad adeiladau a dymchwel asedau.

12.1.1.1 Prisiad

Prisiwyd asedau'r Cyngor yn unol â'r polisi cyfrifyddu datganedig. Pan fo'n berthnasol, prisiwyd asedau gan brisiwr y Cyngor, Mr B. Cooke F.R.I.C.S. ac eithrio'r maes awyr a brisiwyd gan y Swyddfa Brisió.

Sail Brisió Gwerthoedd Crynswth	Asedau Tai'r Cyngor £000	Tir ac Adeiladau Eraill £000	Isadeiledd £'000	Cerbydau, Cyfarpar ac Offer £000	Asedau Cymuned ol £000	Asedau Treftadaet h £000	Asedau'n cael eu Hadeiladu £000	Asedau Dros Ben £000	Cyfansw m £000
Dygwyd am y Gost	66,512	30,937	157,541	21,354	945	-	63,605	-	340,894
Prisiwyd am Werth Teg ar:									
31 Mawrth 2018	469	40,916	-	65	-	24	-	6,761	48,235
31 Mawrth 2017	333	60,581	-	-	8	-	-	-	60,922
31 Mawrth 2016	198,449	199,939	-	-	45	606	6,632	-	405,671
31 Mawrth 2015	-	3,024	3	-	12	-	3,164	75	6,278
31 Mawrth 2014	552	(443)	-	-	-	-	-	-	109
Cyfanswm y Gost neu Brisiad	266,315	334,954	157,544	21,419	1,010	630	73,401	6,836	862,109

Cynhwyswyd ysgolion Gwirfoddol Rheoledig (VC), Gwirfoddol Cymorthedig (VA) a Menter Cyllid Preifat y mae gan y Cyngor deitl cyfreithiol arnynt ar Fantolen y Cyngor. Ni chynhwyswyd y rhai sydd ym meddiant cyfreithiol cyrff eraill. Gwerth cario crynswth ysgolion VC a VA na chynhwyswyd ar y Fantolen yw tua £12m.

Mae gwerth cario crynswth ardal pwll Canolfan Hamdden Dinbych-y-pysgod (tua £1.6m) yn cael ei ddal ar ymddiried. Yn unol â newidiadau i'r Cod, cynhwyswyd hyn ar y Fantolen. Caiff ei hysbysu ar wahân hefyd fel rhan o gyfrifon Ymddiriedolaeth Pwll Dinbych-y-pysgod.

Caiff isadeiledd ei fesur am Cost Hanesyddol ac, felly, ni chaiff ei gynnwys yn y tabl uchod.

12.1.1.2 Dibrisiad ac Amhariad

Dibrisiwyd holl asedau sefydlog gyda'r dull llinell syth gan ddefnyddio'r bywydau defnyddiol tybiannol sy'n cael eu dangos isod.

Math o Ased	Oes Fuddiol ar gyfer Dibrisio
Anheddau'r Cyngor	40 mlynedd
Eiddo HRA Arall	10 – 40 mlynedd
Adeiladau	5 – 40 mlynedd
Tir	Ni ddibrisiwyd
Isadeiledd	40 mlynedd
Cerbydau, Cyfarpar ac Offer Cyffredinol	3 – 15 mlynedd
Offer TG	5 mlynedd
Asedau Treftadaeth	Ni ddibrisiwyd
Asedau Cymunedol	Ni ddibrisiwyd
Asedau'n Cael eu Hadeiladu	Ni ddibrisiwyd
Asedau Dros Ben	5 – 40 mlynedd
Eiddo Buddsoddi	Ni ddibrisiwyd
Pethau Anniriaethol	3 blynedd

12.1.1.3 Defnydd a Dosbarthiad Asedau

Math o Ased	Gwerth Clir ar Bapur					
	2016-17			2017-18		
	Y Gronfa Gyffredinol £000	HRA £000	Cyfanswm £000	Y Gronfa Gyffredinol £000	HRA £000	Cyfanswm £000
Eiddo, Cyfarpar ac Offer						
Anheddau'r Cyngor	60	202,067	202,127	220	198,890	199,110
Tir ac Adeiladau	309,631	605	310,236	312,827	612	313,439
Isadeiledd	115,185	-	115,185	117,567	-	117,567
Cerbydau, Cyfarpar ac Offer	8,186	549	8,735	7,551	459	8,010
Asedau Treftadaeth	606	-	606	535	-	535
Asedau Cymunedol	1,290	51	1,341	991	-	991
Asedau'n Cael eu Hadeiladu *	31,634	-	31,634	71,042	-	71,042
Asedau Dros Ben	7,154	-	7,154	6,837	-	6,837
	473,746	203,272	677,018	517,570	199,961	717,531
Pethau Anniriaethol	153	-	153	96	-	96
Asedau Mewn Llaw i'w Gwerthu	-	-	-	103	-	103
Cyfanswm	473,899	203,272	677,171	517,769	199,961	717,730

* Mae Asedau sy'n cael eu Cynnwys yn cynnwys Llyfrgell Hwlfordd newydd a'r Rhaglen Ysgolion ar gyfer yr 21ain Ganrif, gan gynnwys Campws Dysgu Penfro, Hwlfordd Cyfrwng Cymraeg, Ysgol Bro Gwaun ac Ysgol Dewi Sant.

12.1.1.4 Manylion Symudiad yng Ngwerthoedd Asedau Anghyfredol Eiddo, Cyfarpar ac Offer 2017-18

Asedau'r Cyngor	Asedau Tai'r Cyngor £000	Tir ac Adeiladau Eraill £000	Isadeiledd £000	Cerbydau, Cyfarpar ac Offer £000	Asedau Cymunedol £000	Asedau Treftadaeth £000	Asedau'n Cael eu Hadeiladu £000	Asedau Dros Ben £000	Cyfanswm Eiddo, Cyfarpar ac Offer £000
Cost neu Brisiad ar 31 Mawrth 2017	252,257	314,988	151,014	21,381	1,454	1,497	14,139	4,590	761,320
Ychwanegiadau	8,755	10,269	5,686	2,074	-	91	44,554	-	71,429
Datgydnabod / gwarediadau	-	(102)	-	(2,786)	(10)	-	-	-	(2,898)
Datgydnabod – arall (cydran)	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Ailbrisiad Dibrisiad ac Amhariad Cronedig a ddilëwyd i Swm Cario Crynswth	(77)	(4,008)	-	-	-	-	-	(937)	(5,022)
Codiadau / (gostyngiadau) ailbrisiadau i'w cydnabod yn y Gronfa Ailbrisiad	164	5,032	-	65	(157)	(40)	-	1,004	6,068
Codiadau / (gostyngiadau) ailbrisiad i'w cydnabod yn y Gwarged / Diffyg wrth Ddarparu Gwasanaethau	(329)	(2,604)	(105)	-	(94)	(27)	-	313	(2,846)
Ailddosbarthiadau – PPE a Buddsoddiad	276	2,918	103	-	(99)	-	(3,568)	370	-
Ailddosbarthiadau – (i) / o Daliwyd ar Werth	(590)	(1,099)	-	-	-	-	-	(1,072)	(2,761)
Ar 31 Mawrth 2018	266,315	334,954	157,544	21,419	1,010	630	73,401	6,836	862,109
Dibrisiad ac Amhariadau									
Dibrisiad	(4,371)	(7,820)	(34,000)	(11,656)	-	-	(18)	-	(57,865)
Amhariad	(51,618)	(6,492)	(2,675)	(1,675)	(29)	-	(763)	(4)	(63,256)
Ar 31 Mawrth 2017	(55,989)	(14,312)	(36,675)	(13,331)	(29)	-	(781)	(4)	(121,121)
Tâl Dibrisiad ar gyfer 2016/17	(3,847)	(8,369)	(3,191)	(2,814)	-	(4)	-	(926)	(19,151)
Colledion Amhariad a Gwariant Heb law Gwellu i'r Gronfa Ailbrisiad	-	(1,405)	-	-	-	(86)	(1,588)	-	(3,079)
Colledion Amhariad a Gwariant Heb law Gwellu i'r Gwarged / Diffyg ar Ddarparu Gwasanaethau	(7,418)	(1,567)	(110)	(35)	-	(5)	-	-	(9,135)
Datgydnabod / Gwarediadau:									
~ W/O Dibrisiad Cronedig	-	-	-	2,220	-	-	-	-	2,220
~ W/O Amhariad Cronedig	-	99	-	551	10	-	-	-	660
Ailbrisiadau:									
~ W/O Dibrisiad Cronedig	77	2,553	-	-	-	-	-	932	3,562
~ W/O Amhariad Cronedig	-	1,456	-	-	-	-	-	5	1,461
Ailddosbarthiadau:									
~ Trosglwyddo Dibrisiad Cronedig d/ym	(28)	197	(1)	-	-	-	(157)	(6)	5
~ Trosglwyddo Amhariad Cronedig d/ym	-	(167)	-	-	-	-	167	-	-
Ar 31 Mawrth 2018	(67,205)	(21,515)	(39,977)	(13,409)	(19)	(95)	(2,359)	1	(144,578)
Swm y Fantolen ar 31 Mawrth 2018	199,110	313,439	117,567	8,010	991	535	71,042	6,837	717,531
Swm y Fantolen ar 31 Mawrth 2017	202,127	310,236	115,185	8,735	1,341	606	31,634	7,154	677,018

12.1.1.5 Symudiad Cymharol yng Ngwerthoedd Asedau Anghyfredol Eiddo, Cyfarpar ac Offer 2016-17

Asedau'r Cyngor	Asedau Tai'r Cyngor £000	Tir ac Adeiladau Eraill £000	Isadeiledd £000	Cerbydau, Cyfarpar ac Offer £000	Asedau Cymunedol £000	Asedau Treftadaeth £000	Asedau'n Cael eu Hadeiladu £000	Asedau Dros Ben £000	Cyfanswm Eiddo, Cyfarpar ac Offer £000
Cost neu Brisiad ar 31 Mawrth 2017	252,257	314,988	151,014	21,381	1,454	1,497	14,139	4,590	761,320
Ychwanegiadau	6,658	7,046	4,592	3,188	-	-	29,552	4	51,040
Datgydnabod / gwarediadau	(16)	(896)	(3,746)	(2,503)	(2)	-	-	-	(7,163)
Datgydnabod – arall (cydran)	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Ailbrisiad Dibrisiad ac Amhariad Cronedig a ddilëwyd i Swm Cario Crynswth	(57)	(5,064)	-	-	-	(67)	-	(1,588)	(6,776)
Codiadau / (gostyngiadau) ailbrisiadau i'w cydnabod yn y Gronfa Ailbrisiad	216	3,263	(70)	-	2	(15)	-	475	3,871
Codiadau / (gostyngiadau) ailbrisiad i'w cydnabod yn y Gwarged / Diffyg wrth Ddarparu Gwasanaethau	205	(2,676)	(3)	-	-	(909)	-	362	(3,021)
Ailddosbarthiadau – PPE a Buddsoddiad	(73)	7,887	73	-	(84)	100	(11,276)	4,338	965
Ailddosbarthiadau – (i) / o Daliwyd ar Werth	(1,074)	-	-	-	-	-	-	(1,023)	(2,097)
Ar 31 Mawrth 2018	258,116	324,548	151,860	22,066	1,370	606	32,415	7,158	798,139
Dibrisiad ac Amhariadau									
Dibrisiad	(573)	(1,336)	(31,428)	(11,188)	-	(29)	-	(2)	(44,556)
Amhariad	(45,774)	(5,652)	(1,686)	(1,444)	(29)	(17)	(1,224)	(2)	(55,828)
Ar 31 Mawrth 2017	(46,347)	(6,988)	(33,114)	(12,632)	(29)	(46)	(1,224)	(4)	(100,384)
Tâl Dibrisiad ar gyfer 2016/17	(3,858)	(9,789)	(3,212)	(2,687)	-	(9)	-	(1,554)	(21,109)
Colledion Amhariad a Gwariant Heblaw Gwella i'r Gronfa Ailbrisiad	-	(1,594)	-	-	-	-	-	-	(1,594)
Colledion Amhariad a Gwariant Heblaw Gwella i'r Gwarged / Diffyg ar Ddarparu Gwasanaethau	(5,859)	(1,044)	(4,095)	(512)	(2)	-	-	(5)	(11,517)
Datgydnabod / Gwarediadau:									
~ W/O Dibrisiad Cronedig	1	64	640	2,219	-	-	-	-	2,924
~ W/O Amhariad Cronedig	15	374	3,106	281	2	-	-	-	3,778
Ailbrisiadau:									
~ W/O Dibrisiad Cronedig	57	3,176	-	-	-	50	-	1,585	4,868
~ W/O Amhariad Cronedig	-	1,889	-	-	-	17	-	3	1,909
Ailddosbarthiadau:									
~ Trosglwyddo Dibrisiad Cronedig d/yml	2	61	-	-	-	(12)	(18)	(29)	4
~ Trosglwyddo Amhariad Cronedig d/yml	-	(461)	-	-	-	-	461	-	-
Ar 31 Mawrth 2018	(55,989)	(14,312)	(36,675)	(13,331)	(29)	-	(781)	(4)	(121,121)
Swm y Fantolen ar 31 Mawrth 2018	202,127	310,236	115,185	8,735	1,341	606	31,634	7,154	677,018
Swm y Fantolen ar 31 Mawrth 2017	205,910	308,000	117,900	8,749	1,425	1,451	12,915	4,586	660,936

12.1.1.6 Trafodion Asedau Treftadaeth yn y Flwyddyn

Cynhaliwyd Asedau Treftadaeth gyda swm cludo net o £606k a £535k ar gyfer 2016-17 a 2017-18 yn y drefn honno. Mae rhagor o fanylion Asedau Treftadaeth y Cyngor i'w cael gan Gwasanaethau Amgueddfeydd ac Archifau Sir Benfro.

12.1.2 Gwared a Datgydnabod Asedau Sefydlog yn y Flwyddyn

Gwerth cario crynswth asedau a waredwyd yn y flwyddyn oedd:	2016-17	2017-18
	£000	£000
Gwarediadau		
Tai'r Cyngor	1,088	529
Lleiniau Adeiladu a Thir	1,231	761
Eiddo Buddsoddi	-	-
Arall	4,449	1,465
Cyfanswm Gwarediadau	6,768	2,755
Datgydnabyddiaethau		
Tai'r Cyngor	-	-
Lleiniau Adeiladu a Thir	-	10
Eiddo Buddsoddi	-	-
Arall	2,503	2,786
Cyfanswm Datgydnabyddiaethau	2,503	2,796

12.1.3 Asedau Anniriaethol

Caiff rhai pecynnau meddalwedd a brynwyd yn allanol eu cydnabod fel asedau anniriaethol ar y Fantolen, gyda swm cludo net o £153k a £95k ar gyfer 2016-17 a 2017-18 yn y drefn honno.

12.1.4 MESURIAD GWERTH TEG IFRS 13

Gwerth teg asedau gwared y Cyngor oedd £7,154k a £6,761k ar 31 Mawrth ar gyfer 2016-17 a 2017-18 yn y drefn honno. Defnyddiwyd mewnbwn arwyddocaol annibynadwy (Lefel 3) i gyrraedd y prisiau hyn.

Technegau Prisio

Caiff gwerth teg eiddo gweddill y Cyngor ei fesur bob blwyddyn ym mhob dyddiad adrodd. Mae'r holl brisiadau yn cael eu cynnal yn fewnol, yn unol â'r methodolegau a'r canolfannau ar gyfer amcangyfrif a nodir yn safonau proffesiynol Sefydliad Brenhinol y Syrfewyr Siartredig a'r Cod CIPFA a'r canllawiau.

Defnyddiwyd y technegau prisio priodol yn ystod y flwyddyn i werthfawrogi'r asedau dros ben y mae data digonol ar gael ar eu cyfer, gan wneud y gorau o'r defnydd o fewnbynnau a arsylwyd yn berthnasol a lleihau'r defnydd o fewnbynnau anaddasadwy.

Mae'r gwahaniaeth o flwyddyn i flwyddyn oherwydd bod telerau'n cael eu hail-drafod neu nad yw gwerthiant yn mynd rhagddo, felly mae mwy o ddibyniaeth wedi'i roi ar fewnbynnau unobservable lefel 3.

Technegau Prisio a ddefnyddiwyd i Bennu Gwerthoedd Teg Haenau 2 a 3 ar gyfer Eiddo Dros Ben

Mewnbynnau gweladwy arwyddocaol – haen 3

Mae'r Gwerth Teg wedi'i seilio ar dystiolaeth gymradwy, cyngor allanol a gwerthiant tebyg a gytunwyd. Felly, mae lefel yr allbynnau anobservadwy yn arwyddocaol, gan arwain at gategoreiddio'r eiddo ar Lefel 3 yn yr hierarchaeth Gwerth Teg. Bydd newidiadau mewn amodau'r farchnad yn arwain at gynnydd a gostyngiad yn y Gwerth Teg.

Y Defnydd Uchaf a'r Gorau o eiddo dros ben

Wrth amcangyfrif gwerth teg eiddo Gwarged y Cyngor, ystyriwyd y defnydd gorau a'r eiddo gorau posibl o'r eiddo

12.1.5 Gwariant a Chyllido Cyfalaf

12.1.5.1 Gwariant Cyfalaf yn y Flwyddyn

Caiff y gwariant cyfalaf a wnaed yn y flwyddyn ei ddangos yn y tabl isod ynghyd â'r adnoddau a ddefnyddiwyd i'w gyllido.

	2016-17 £000	2017-18 £000
Gwariant Cyfalaf wedi'i Ddadansoddi yn ôl Gwasanaeth:		
Addysg	11,156	
Y Gwasanaethau Cymdeithasol	304	
Cludiant	5,038	6,615
Tai – HRA	6,657	8,760
Tai – Cronfa'r Cyngor	1,412	2,071
Diwylliant a Gwasanaethau Cysylltiedig	1,064	2,405
Datblygiad	737	1,769
Amgylcheddol	1,013	1,221
Corfforaethol	1,820	833
	52,589	74,725
Asedau a Gafwyd dan Brydlesi Cyllidol yn y Flwyddyn	9	6
Buddsoddiad Cyfalaf	52,598	74,731
Yn cynrychioli:		
Asedau Sefydlog	51,040	71,429
Gwariant Cyllidol Crynswth a Gyllidwyd o Gyfalaf Trwy Statud	1,645	2,477
	52,598	74,731
Ariannwyd trwy'r canlynol:		
Benthyciadau	-	-
Benthyca Anghynaliedig	-	17,772
Grantiau Cyfalaf, Derbyniadau a Chyfraniadau	27,710	26,938
Cymhwysio Adnoddau'r Gronfa Gyffredinol	24,879	11,713
Prydlesi Cyllidol	9	6
	52,598	74,731

12.1.5.2 Gofyniad Codi Cyfalaf

Mae'r gofyniad codi cyfalaf yn cynrychioli'r cyllido allanol gofynnol, ar ôl ystyried grantiau, derbyniadau cyfalaf a chronfeydd mewnol a gymhwyswyd o ran y buddsoddiad cyfalaf hirdymor a wnaed gan y Cyngor.

	2016-17 £000	2017-18 £000
Gofyniad Codi Cyfalaf ar 1 Ebrill	209,327	203,982
Symudiadau yn y Flwyddyn		
Cynnydd / (Gostyngiad) mewn Benthycia Cynaliedig (Trethiant Lleol a Chanolog)	(5,353)	31,315
Asedau a Gafwyd / Gwaredwyd Dan Brydlesi Cyllidol	8	5
Gofyniad Cyllid Cyfalaf ar 31 Mawrth	203,982	235,302
Symudiad yn y Flwyddyn		
Buddsoddiad Cyfalaf:		
Eiddo, Peiriannau ac Offer Gwrthdroad y Flwyddyn Cynt	(497)	15
Eiddo, Peiriannau ac Offer	51,040	71,429
Asedau Anniriaethol	158	9
Benthyciadau a Blaensymiau	252	801
Gwariant Cyllidol a Gyllidwyd o Gyfalaf Trwy Statud	1,645	2,477
Isgyfanswm	52,598	74,731
Addasiad y Flwyddyn Cynt	-	-
Cyfanswm	52,598	74,731
Ffynonellau Cyllid:		
Derbyniadau Cyfalaf	(4,650)	(15)
Derbyniadau Cyfalaf a Neilltuwyd	(1,064)	(530)
Grantiau'r Llywodraeth a Chyfraniadau Eraill	(23,060)	(26,923)
Gwarediadau Prydlesi Cyllidol	(1)	-
Symiau a Neilltuwyd o Refeniw:		
- Cyfraniad Refeniw Uniongyrchol	(24,879)	(11,713)
- Isafswm Darpariaeth Refeniw	(4,288)	(4,229)
- Addasu amrywiol	(1)	(1)
	(57,943)	(43,411)
Cynnydd / (Gostyngiad) yn y Gofyniad Codi Cyfalaf	(5,345)	31,320

12.1.5.3 Ymrwymadau Contractau Cyfalaf

Mae'r canlynol yn cynrychioli symiau a ymrwymwyd dan gontractau gwaith sylweddol. Cronnwyd £2.926m yng nghyfrifon 2017-18

Y prif ymrwymadau dan gontractau cyfalaf ar 31 Mawrth yw:	2016-17 £000	2017-18 £000
Addysg	42,328	20,703
Y Gwasanaethau Cymdeithasol	1	3
Cludiant	2,270	3,018
Tai – HRA	1,518	2,038
Tai – Cronfa'r Cyngor	290	459
Diwylliant a Gwasanaethau Cysylltiedig	2,841	1,001
Datblygu	241	686
Amgylcheddol	326	41
Corfforaethol	90	73
	49,905	28,022

Mae ymrwymadau Addysg wedi cynyddu oherwydd Rhaglen Ysgolion yr 21ain Ganrif.

12.2 MENTER CYLLID PREIFAT

12.2.1 Trefniadau MCP

Yn ystod 2000-01 ymrwymodd y Cyngor i gynllun Menter Cyllid Preifat i hwyluso darparu ysgol gynradd newydd a swyddfa yn Noc Penfro. Llofnodwyd y cytundeb 30 mlynedd ar 1 Mehefin 2000 gyda gwariant cyfalaf dechreuol o £8.9m. Y gost yn y flwyddyn am y cyfleuster gyda gwasanaethau oedd £1.47m. Yr amcangyfrif yw bod ymrwymadau yn y dyfodol yn ystod oes y contract yn £16.3m.

Tua diwedd cyfnod y cytundeb presennol, rhaid i'r Cyngor arfer dewis a fydd yn penderfynu a gaiff yr ased ei ddychwelyd i'r Cyngor neu beidio.

12.2.2 Prisiad, Dibrisiad ac Amhariad

Cafodd yr ased ei brisio, ei ddibrisio a'i amharu yn unol â pholisïau cyfrifyddu'r Cyngor.

12.2.3 Trafodion Menter Cyllid Preifat

12.2.3.1 Symudiad yng Ngwerth Asedau Menter Cyllid Preifat

	2016-17 £000	2017-18 £000
Cost neu Brisiad		
1 Ebrill	9,711	9,824
Ychwanegiadau	141	150
Gwarediadau	-	-
Ailddosbarthiadau	-	-
Ailbrisiadau	(28)	-
Ar 31 Mawrth	9,824	9,974
Dibrisiad ac Amhariadau		
Dibrisiad	(112)	(486)
Amhariad	-	-
Ar 1 Ebrill	(112)	(486)
Tâl Dibrisiad am y Flwyddyn	(241)	(233)
Colledion Amhariad am y Flwyddyn	(141)	(150)
Ailbrisio:		
Dileu Dibrisiad Cronedig	-	-
Dileu Amhariad Cronedig	8	7
Fel yr oedd pethau ar 31 Mawrth	(486)	(862)
Swm y Fantolen ar 31 Mawrth	9,338	9,112

Caiff y gwerth uchod ei gynnwys yn y categori Tir ac Adeiladau Eraill ar y Fantolen.

12.2.3.2 Gwerth Rhwymedigaethau Gohiriedig Menter Cyllid Preifat

	2016-17 £000	2017-18 £000
Rhwymedigaeth		
Swm y Fantolen ar 1 Ebrill	(7,143)	(6,923)
Elfen Gyfalafol a Ad-dalwyd	220	241
Swm y Fantolen ar 31 Mawrth	(6,923)	(6,682)

12.2.3.3 Rhagdaliad Costau Cylchred Bywyd Menter Cyllid Preifat

	2016-17 £000	2017-18 £000
Rhagdaliad		
Swm y Fantolen ar 1 Ebrill	(1,232)	(1,330)
Taliad Cylchred Bywyd yn y Flwyddyn	(239)	(247)
Gwariant Cylchred Bywyd nad yw'n Gwella yn y Flwyddyn	141	150
Swm y Fantolen ar 31 Mawrth	(1,330)	(1,427)

12.2.3.4 Rhwymedigaethau Cysylltiedig ag Asedau Menter Cyllid Preifat

	Rhwymed igaeth £000	Llog £000	Tâl am Wasanaeth* £000	Adnewyddu ar Ddiwedd Bywyd* £000	Cyfansw m Rhwymed igaeth £000
Rhwymedigaethau 2018-19	263	614	239	67	1,183
Rhwymedigaethau 2019-20 - 2022-23	1,330	2,180	957	268	4,735
Rhwymedigaethau 2023-24 - 2027-28	2,508	1,880	1,196	336	5,920
Rhwymedigaethau 2028-29 - 2032-33	2,581	505	1,077	302	4,465
Rhwymedigaethau 2033-34 - 2037-38	-	-	-	-	-
Cyfanswm Rhwymedigaeth ar 31 Mawrth 2018	6,682	5,179	3,469	973	16,303
Cyfanswm Rhwymedigaeth ar 31 Mawrth 2017	6,923	5,818	3,708	1,040	17,489

*Amcangyfrifwyd ar brisiau cyfredol

12.3 TREFNIADAU PRYDLESU AC O FATH PRYDLESU

12.3.1 Y Cyngor fel Prydlesai

Mae'r Cyngor wedi caffael amrywiol asedau dan brydlesi cyllidol sy'n cael eu hysbysu dan Eiddo, Peiriannau ac Offer ar y Fantolen.

Mae gan y Cyngor ymrwymïadau prydlesu gweithredol o £791k a £663k ar gyfer 2016-17 a 2017-18 yn y drefn honno.

Yr isafswm taliadau prydles sy'n ddyledus dan drefniadau Prydles Ariannol yw £1,011k a £985k ar 31 Mawrth 2017 a 31 Mawrth 2018 yn y drefn honno.

12.3.2 Y Cyngor fel Prydleswr

Mae gan y Cyngor fuddsoddiad crynswth mewn eiddo i'w brydlesu, yn cynnwys lleiafswm y taliadau prydles sydd i'w disgwyl dros weddill cyfnodau'r prydlesi a'r gwerth gweddilliol i'w ddisgwyl ar yr eiddo pan ddaw'r prydlesi i ben.

Nid yw dyledwyr prydlesi cyllidol yn berthnasol oherwydd y gwnaed taliadau cydnabyddiaeth o £890k ar ddechrau'r cytundebau. Felly, nid oes unrhyw rwymedigaeth yn aros.

Seiliwyd incwm prydlesi cyllidol ar dderbyn rhenti rhad dros gyfnod o ryw 999 mlynedd is £14,436k.

12.4 RHESTRI EIDDO

Ni wnaeth y Cyngor unrhyw gontractau adeiladu ar gyfer eraill yn ystod y flwyddyn.

	Storfeidd Adeiladu a Pheirianne	Diwylliant, yr Amgylchedd	Arlwyo	Arall	Cyfansw m
	£000	£000	£000	£000	£000
Swm ar 31 Mawrth 2017	833	199	121	72	1,225
Pryniadau	3,191	371	1,544	451	5,557
Gwaith ar y gweill	-	-	-	-	-
Cydnabyddedig fel traul yn y flwyddyn	(3,185)	(448)	(1,546)	(451)	(5,630)
Gweddill ar 31 Mawrth 2018	839	122	119	72	1,152

12.5 BUDDSODDIADAU

Caiff y buddsoddiadau eu dangos ar y Fantolen yn ôl gwerth wedi'i amorteiddio sy'n caniatáu ar gyfer cydraddoli'r llog ar y prifswm dros fywyd y buddsoddiad.

Y gwerth teg (ar y farchnad) yn adlewyrchu'r derbyniadau pe bai'r buddsoddiadau wedi cael eu sylweddu ar 31 Mawrth 2018 oedd £34.7m. Gwerth teg cyfatebol buddsoddiadau ar 31 Mawrth 2017 oedd £68.8m.

Cyfrifwyd Gwerth Teg gyda'r dull Gwerth Clir Presennol (NPV) sy'n rhoi amcangyfrif o daliadau yn y dyfodol yn nhermau heddiw.

Buddsoddiadau (Benthyciadau a Symiau Derbyniadwy)	Gwerth wedi'i 31 Mawrth 2017 £000	Gwerth Aeddfedu			Llog a Gronnwyd yn y Flwyddyn £000	Gwerth wedi'i 31 Mawrth 2018 £000	Gwerth Teg 31 Mawrth 2018 £000
		1 Ebrill 2017 £000	Symudiad yn y Flwyddyn £000	31 Mawrth 2018 £000			
Byrdymor (dan 12 mis)							
Y Farchnad Arian	67,946	67,852	(35,121)	32,731	41	32,772	32,780
Cynllun Morgeisi	1,033	1,000	(1,000)	-	-	-	-
Awdurdodau Lleol	68,979	68,852	(36,121)	32,731	41	32,772	32,780
Cywerth Arian Parod	-	-	-	-	-	-	-
Y Farchnad Arian	762	762	1,156	1,918	-	1,918	1,921
Cyfanswm Buddsoddiadau	69,741	69,614	(34,965)	34,649	41	34,690	34,701

Nid yw'r Cyngor yn dal y categorïau canlynol o asedau ariannol – “ar gael i werthu” neu “yn ôl gwerth teg trwy elw a cholled”.

12.6 DYLEDWYR A CREDYDWYR

12.6.1 Dyledwyr a Rhagdaliadau

Caiff holl symiau sy'n cael eu cynnwys fel asedau eu dangos yn ôl gwerth teg (ar y farchnad).

	Clir 1 Ebrill 2017	Crynswth 31 Mawrth 2018	Lwfans Amhariad	Clir 31 Mawrth 2018
	£000	£000	£000	£000
Symiau sy'n daladwy ar ôl blwyddyn:				
Morgeisi	-	-	-	-
Benthyciadau Eraill	746	1,352	-	1,352
Dyledion ar Ystadau (gwelwch y tabl isod)	1,436	1,774	-	1,774
	2,182	3,126	-	3,126
Symiau sy'n daladwy ymhén blwyddyn:				
Cyrff Llywodraeth Ganolog	9,014	13,929	-	13,929
Awdurdodau Lleol a Chyrff Cyhoeddus Eraill	1,191	2,593	(2)	2,591
Cyrff y GIG	2,432	3,238	(157)	3,081
Tenantiaid a Thenantiaid Blaenorol HRA	458	1,232	(783)	449
Rhagdaliadau	2,112	2,095	-	2,095
Trethdalwyr y Cyngor	260	1,898	(939)	959
Mân Ddyledwyr ac Incwm Cronedig	7,954	11,261	(2,124)	9,137
	23,421	36,246	(4,005)	32,241

12.6.2 Credydwyr

Caiff gwerth teg masnach a symiau taladwy eraill ei gymryd fel swm yr anfoneb neu fil.

	Gweddill 1 Ebrill 2017				Gweddill 31 Mawrth 2018			
	Credydwy r Byrdymor	Derbyniad au Grantiau Cyllid o Flaen Llaw	Derbyniad au Grantiau Cyfalaf o Flaen Llaw	Cyfanswm Credydwy r	Credydwy r Byrdymor	Derbyniad au Grantiau Cyllid o Flaen Llaw	Derbyniad au Grantiau Cyfalaf o Flaen Llaw	Cyfanswm Credydwy r
	£000	£000	£000	£000	£000	£000	£000	£000
Symiau sy'n daladwy ymhén blwyddyn:								
Cyrff Llywodraeth Ganolog	(3,796)	(729)	(3,599)	(8,124)	(4,119)	(770)	(3,414)	(8,303)
Awdurdodau Lleol a Chyrff Cyhoeddus Eraill	(2,370)	-	-	(2,370)	(1,079)	-	-	(1,079)
Cyrff y GIG	(64)	-	-	(64)	(974)	-	-	(974)
Adneuon a Bondiau	(2,213)	-	-	(2,213)	(1,968)	-	-	(1,968)
Credydwy Amrywiol	(14,551)	-	(4,843)	(19,394)	(20,357)	-	(4,339)	(24,696)
	(22,994)	(729)	(8,442)	(32,165)	(28,497)	(770)	(7,753)	(37,020)
Llog ar Fenthyciadau Benthyciadau'n Aeddfedu cyn pen Blwyddyn				(1,243)				(2,427)
				(1,517)				(1,699)
Cyfanswm Credydwy	-	-	-	(34,925)	(28,497)	(770)	(7,753)	(41,146)

12.6.3 Derbyniadau Grantiau o Flaen Llaw

Grantiau yw'r rhain a dderbyniwyd o flaen llaw ac nad oes modd eu cymhwyso cyn cydymffurfio â thelerau'r grant pan fydd y grant yn cael ei gydnabod fel incwm.

	Gweddill ar 1 Ebrill 2017	Newid yn y swm pan fo disgwyl cyflawni'r amodau ymhen llai na blwyddyn	Cymhwyswyd yn y Flwyddyn Cyflawnwyd yr Amodau	Dychwelwyd yn y Flwyddyn Heb Cyflawni'r Amodau	Derbyniwyd yn y Flwyddyn Amodau Eto i'w Cyflawni	Gweddill ar 31 Mawrth 2018
Rhwymedigaeth Gyfredol:						
Grantiau Cyllid						
· Cronfa Gyffredinol	(729)	-	729	-	(770)	(770)
· HRA	-	-	-	-	-	-
Grantiau Cyfalaf						
· Cronfa Gyffredinol	(8,442)	-	2,541	(503)	(1,349)	(7,753)
· HRA	-	-	-	-	-	-
Cyfanswm	(9,171)	-	3,270	(503)	(2,119)	(8,523)

Mae dadansoddiad o'r Derbyniadau Grantiau o Flaen Llaw yn y tablau isod:

Derbyniadau Grantiau Cyfalaf o Flaen Llaw	2016-17 £000	2017-18 £000
Rhwymedigaethau Cyfredol		
Llywodraeth Cymru – Gwellu Cartrefi	(797)	(428)
Llywodraeth Cymru - Canol y Dref	(2,227)	(2,568)
Cyfraniad at Gynlluniau Trwsio Grŵp	(1,472)	(377)
Cyfraniadau Datblygwyr S106	(2,807)	(3,323)
Grantiau a Chyfraniadau Cyfalaf Eraill	(1,139)	(1,057)
Cyfanswm Rhwymedigaethau Cyfredol Derbyniadau Grantiau Cyfalaf o Flaen Llaw	(8,442)	(7,753)

Derbyniadau Grantiau Cyllid o Flaen Llaw	2016-17 £000	2017-18 £000
Rhwymedigaethau Cyfredol		
Addysg a Gwasanaethau Plant	(35)	(97)
Gwasanaethau Cymdeithasol Oedolion	-	(5)
Gwasanaethau Diwylliant, yr Amgylchedd a Chynllunio	(115)	(110)
Gwasanaethau Priffyrdd a Chludiant	-	(40)
Gwasanaethau Canolog a Chorfforaethol	(571)	(404)
Cronfa Gyffredinol Tai a HRA	(8)	(114)
Cyfanswm Rhwymedigaethau Cyfredol Derbyniadau Grantiau Cyllid o Flaen Llaw	(729)	(770)

12.7 ARIAN PAROD A CYWERTHOEDD ARIAN PAROD

	Gweddill 1 Ebrill 2017 £000	Gweddill 31 Mawrth 2018 £000
Arian yn y banc / mewn llaw	2,765	2,139
Cyfrifon Banc ar Alw	762	1,918
Arian parod dyledus	-	-
Cyfanswm Arian a Chywerthoedd Arian	3,527	4,057

12.8 ASED AU MEWN LLAW I'W GWERTHU

	2016-17 £000	2017-18 £000
Gweddill heb ei dalu ar ddechrau'r flwyddyn	-	-
Asedau a ddosbarthwyd fel Mewn Llaw i'w Gwerthu yn ystod y flwyddyn	2,093	2,756
Enillion / colledion ailbrisio	15	-
Asedau a werthwyd	(2,108)	(2,653)
Gweddill heb ei dalu ar ddiwedd y flwyddyn:	-	103

12.9 DARPARIAETHAU A RHWYMEDIGAETHAU AC ASED AU AMODOL

12.9.1 Darpariaethau

	2016-17			2017-18		
	Yswiriant £000	Arall £000	Cyfansw m £000	Yswiriant £000	Arall £000	Cyfansw m £000
Dygwyd Ymlaen ar 1 Ebrill	(1,293)	(60)	(1,353)	(952)	-	(952)
Cost Hawliadau i'w Codi ar Wasanaethau	892	-	892	407	-	407
Llai: Ad-daliad Allanol	(3)	-	(3)	(24)	-	(24)
Arall	-	101	101	-	-	-
Codwyd ar Ddarpariaeth	889	101	990	383	-	383
Cyfraniadau a Throsglwyddiadau yn y Flwyddyn	(548)	(41)	(589)	(871)	-	(871)
Gweddill a Ddygwyd Ymlaen ar 31 Mawrth	(952)	-	(952)	(1,440)	-	(1,440)

Mae'r Cyngor yn yswirio'i hunan i raddau ac yn cyfrannu swm bob blwyddyn at y ddarpariaeth i dalu am hawliadau a setlwyd.

12.9.2 Rhwymedigaethau Amodol

- Daeth busnes yswiriant Mutual Municipal Insurance i ben ar 30 Medi 1992 a gwnaed trefniant yn 1994 i sicrhau diweddu trefnus. Os daw'n amlwg bod diweddu diddyled yn annhebygol ei gyflawni, nodwyd y byddai Cynllun Trefniant yn cael ei ennyn a fyddai'n trosglwyddo peth o'r rhwymedigaeth i ad-dalu hen hawliadau i'r Cyngor.
- Cafodd y Cynllun ei ennyn ar 13 Tachwedd 2012 ac aseswyd bod y Cyngor yn wynebu ardoll o 15% yn 2013-14, gyda'r gost o £206,000 wedi'i gynnwys yn y cyfrifon. Fel y talwyd hawliadau ychwanegol mae gweinyddwr y cynllun wedi cynyddu'r ardoll i 25% yn 2015-16, gyda chost o £137,000. Felly, cyfanswm y gost i'r Awdurdod hyd yma fu £343,000. Efallai y bydd cais i gynyddu mwy ar yr ardoll ond nid yw'r atebolrwydd yn sicr. Ni chynhwyswyd yr elfen hon yn y cyfrifon, ac nid oes disgwyl iddi fod yn sylweddol.
- Fe all fod gan y Cyngor rwymedigaeth o ran talu unrhyw hawliadau o ganlyniad i ddyfarniad diweddar y Llys cysylltiedig â hawl i gyflog gwyliau mewn taliadau goramser. Mae'r Cyngor yn amcangyfrif bod cyfanswm yr atebolrwydd yn annhebygol o fod yn sylweddol.
- Yn ystod y degawd aeth heibio mae'r Awdurdod wedi gweithredu fel asiant casglu ar ran Dŵr Cymru o ran taliadau dŵr a charthffosiaeth Tenantiaid y Cyfrif Cyllid Tai (HRA). Yn gyfnewid am y gwasanaeth hwn mae'r Awdurdod wedi derbyn comisiwn a driniwyd fel ffrwd incwm i'r HRA. Codwyd amheuaeth ynghylch y trefniant hwn oherwydd dyfarniad Llys yn ystod 2015-16 (Kim Jones yn erbyn Bwrdeistref Southwark yn Llundain) a ddyfarnodd bod Awdurdodau Lleol sy'n casglu trethi dŵr drwy'r HRA yn gwneud hynny fel cyflenwr dŵr yn hytrach nag fel asiant y cyflenwr dŵr. Yn draddodiadol gwelwyd hyn fel trefniant asiantaeth, ond daw dyfarniad y Llys i gasgliad bod yr Awdurdod dan sylw'n gweithredu fel cyflenwr dŵr, sydd â goblygiadau ariannol sylweddol i'r rhai yr effeithir arnynt, o ran y ffi asiantaeth a lle cymrwyd camau yn erbyn ôl-ddyledion rhent y gellid ystyried eu bod yn cynnwys trethi dŵr. Er mwyn cyfyngu ar y rhwymedigaeth hon, mae'r Cyngor wedi ymrwmo i gytundeb newydd gyda'r cyflenwr dŵr o 1 Ebrill 2017 ymlaen, sy'n sicrhau ei fod yn gweithredu fel asiant.
- Mae'r Awdurdod mewn perygl o orfod talu cosb ariannol am fethu â chyflawni ei tharged ailgylchu gwastraff statudol ar gyfer 2017-18 yn feth. Nid yw hyn yn debygol o fod yn ddeunydd.
- Mae darparwr gofal cenedlaethol sylweddol wedi mynd i drefniant gwirfoddol cwmni (CVA) gyda'i gredydwr. Mae hyn nawr yn rhoi'r cwmni ar sail hirdymor cynaliadwy ac mae'n galluogi gweithredu cynllun busnes a fydd yn ategu dilyniant gofal ar draws gweithrediadau iechyd a gofal cymdeithasol. Maent yn darparu nifer o becynnau gofal i'r Awdurdod, nid yw'r effaith yn debygol o fod yn ddeunydd.
- Mae'r Cyngor yn gweithio ar y cyd gyda'r gwasanaeth tân i liniaru'r lefelau goddefgarwch tân yn rhai o'i blociau fflatiau lefel isel, mae rhai yn cael eu prydlesu ac mae eraill o fewn y portffolio HRA. Mae gwaith lliniaru yn mynd rhagddo wrth i'r fflatiau ddod yn wag. Mae potensial i hyn fod yn fater materol i'r HRA
- Mae cwmni rheoli prosiect a gyflogir gan y Cyngor (gan nad oedd y Coleg yn gallu cael mynediad i'r fframwaith) ac mae ymgysylltu ag estyniad Coleg Sir Benfro yn gweithio i ddatrys anghydfod cytundebol rhwng y Coleg a'i gontractwr adeiladu sydd wedi arwain at yr angen i'r Cyngor cychwyn cymal gwarant cyfochrog o fewn y contract fframwaith gyda'r cwmni rheoli prosiect.

12.9.3 Asedau Amodol

Mae gan y Cyngor hawliadau gyda CThEM o ran triniaeth incwm arall yn y gorffennol all hwyluso adennill TAW. Nid oes modd amcangyfrif union faint y TAW y gellid ei adennill oherwydd bod cymaint o ansicrwydd.

12.10 BENTHYCA HIRDYMOR

12.10.1 Dadansoddiad o Drafodion Benthyciadau yn y Flwyddyn

Dan y safonau perthnasol cyflwyno adroddiadau ariannol, er mwyn cael gwybod gwerth y portffolio benthyciadau wedi'i amorteiddio fel yr hysbyswyd ar y Fantolen, caiff gwerth aeddfedu benthyciadau ei addasu i gyfrif llog cronedig dyledus a chaiff addasiad ariannol ei wneud i lyfnu effaith unrhyw log grisiog neu breimiymau a gostyngiadau.

Amortised Value	2016-17 £000	Benthyciadau'r Farchnad £000	NAW £000	PWLB £000	2017-18 £000
Gwerth Aeddfedu	(200,633)	(40,000)	(100)	(158,834)	(198,934)
Cofnodion y Cyfrif Addasiadau Ariannol					
Addasiad Cyfradd Log Effeithiol					
· Blynnyddoedd blaenorol	(468)	(579)	71	-	(508)
· Y flwyddyn gyfredol	(40)	4	(36)	-	(32)
Cofnodion Cyfrif Rhwymedigaethau Gohiriedig					
Gostyngiadau a Drosaglwyddwyd	(200)	(200)	-	-	(200)
Llai gostyngiad Disgownt					
· Blynnyddoedd blaenorol	14	16	-	-	16
· Y flwyddyn gyfredol	2	2	-	-	2
Cofnodion Cyfrif Cronfa'r Cyngor					
Dilead Cyfradd Log Effeithiol	(8)	(8)	-	-	(8)
Gwerth wedi'i Amorteiddio	(201,333)	(40,765)	(65)	(158,834)	(199,664)

12.10.2 Cymharu Gwerth Aeddfedu a Gwerth Teg

Amcangyfrif yw gwerth teg o faint fyddai'r portffolio benthyciadau'n costio i'w adbrynu fel yr oedd pethau ar 31 Mawrth 2018. Cyfrifwyd Gwerth Teg gan ddefnyddio'r dull Gwerth Clir Presennol (NPV) sy'n rhoi amcangyfrif o daliadau yn y dyfodol yn nhermau heddiw. Prisiwyd y dyledion PWLB gan ddefnyddio'r gyfradd fenthycia newydd.

Gwerth Aeddfedu a Gwerth Teg	2016-17 £000	Benthyciad au'r Farchnad £000	NAW £000	PWLB £000	2017-18 £000
Gwerth Aeddfedu					
Fel yr oedd pethau ar 1 Ebrill					
Benthyca Hirdymor	(196,749)	(40,000)	(200)	(160,433)	(200,633)
Benthyca Byrdymor	(1,513)	-	(100)	(1,417)	(1,517)
Cyfanswm Benthyca	(198,262)	(40,000)	(300)	(161,850)	(202,150)
Ad-dalwyd yn y Flwyddyn	1,512	3,000	100	1,417	4,517
Codwyd yn y Flwyddyn	(5,400)	(3,000)	-	-	(3,000)
Fel yr oedd pethau ar 31 Mawrth					
Benthyca Hirdymor	(200,633)	(40,000)	(100)	(158,834)	(198,934)
Benthyca Byrdymor	(1,517)	-	(100)	(1,599)	(1,699)
Cyfanswm Benthyca	(202,150)	(40,000)	(200)	(160,433)	(200,633)
Newid yn y swm dyledus mewn llai na blwyddyn	(4)	-	-	(182)	(182)
Gwerth Teg	(298,260)	(65,286)	(192)	(226,578)	(292,056)

Nid yw'r Cyngor yn dal ymrwymadau ariannol yn ôl gwerth teg trwy elw a cholled.

Mae'r Awdurdod wedi defnyddio gwerth trosglwyddo fel dull cyfrifo gwerth teg ei rwymedigaethau ariannol ar 31 Mawrth 2018. Fodd bynnag, er cymharu, byddai cyfrifo gwerth teg gan ddefnyddio prisio ymadael wedi arwain at gyfrifo gwerth o £344.2m gyda dull cyfradd ddisgowntio ad-dalu cynnar. Nid oes gan yr Awdurdod unrhyw ymrwymiadau contract i dalu'r costau cosb hyn ac ni fyddai unrhyw gost ychwanegol pe bai'r benthyciadau'n rhedeg i'w dyddiad aeddfedu.

Mae dadansoddiad o'r portffolio dyledion yn ôl gwerth aeddfedu yn ôl rhoddwr benthyg ac yn ôl proffil aeddfedu ar 31 Mawrth yn nodyn 12.13.4.2.

12.11 RHWYMEDIGAETHAU GOHIRIEDIG

Rhwymedigaethau yw'r rhain na fydd yn cael eu setlo cyn pen deuddeg mis.

	Gweddill ar 1 Ebrill 2017	Talwyd yn y Flwyddyn	Rhyddhawyd yn y Flwyddyn	Addasiad PV yn y Flwyddyn	Gweddill ar 31 Mawrth 2018
	£000	£000	£000	£000	£000
Gofal Cymdeithasol Dyledion ar Ystadau	(1,436)	(1,861)	1,474	48	(1,775)
Menter Cyllid Preifat (PFI)	(6,923)	-	241	-	(6,682)
Prydlesi Cyllidol (Eiddo)	(160)	-	-	-	(160)
Prydlesi Cyllidol (Offer)	(33)	(6)	15	-	(24)
Cyfanswm	(8,552)	(1,867)	1,730	48	(8,641)

12.12 CRONFEYDD DEFNYDDIADWY

	2016-17 £000	2017-18 £000
Cronfeydd a Glustnodwyd (gwelwch nodyn 11.2.1)	(48,199)	(44,923)
Derbyniadau a Chyfraniadau Cyfalaf (gwelwch nodyn 11.2.2)	(2,055)	(4,887)
Cyfanswm	(50,254)	(49,810)

12.13 CRONFEYDD ANNEFNYDDIADWY

Caiff y trafodion yng nghyfrifon y gronfa annefnyddiadwy eu crynhoi isod gyda manylion cyfrif pob cronfa'n dilyn.

	Gweddill ar 1 Ebrill 2017*	Symudiad yn y Flwyddyn	Gweddill ar 31 Mawrth 2018
	£000	£000	£000
Cronfa Derbyniadau Cyfalaf Gohiriedig	(48)	-	(48)
Cyfrif Addasu Cyfalaf	(324,808)	(12,796)	(337,604)
Cronfa Ailbrisio	(149,082)	2,944	(146,138)
Cyfrif Addasu Offerynnau Ariannol	1,005	(47)	958
Cyfrif Absenoldebau Cronedig	1,524	110	1,634
Cronfa Bensiynau	155,398	(18,601)	136,797
Cronfa Cylchred Bywyd MCP	(1,330)	(97)	(1,427)
Cyfanswm Cronfeydd Annefnyddiadwy	(317,341)	(28,487)	(345,828)

* Wedi ei ailgyfeirio i adlewyrchu addasiadau cydbwysedd agoriadol

12.13.1 Derbyniadau Cyfalaf Gohiriedig

Mae Cronfa Derbyniadau Cyfalaf Gohiriedig yn dal derbynion gwerthiant o ran asedau a waredwyd ar sail ohiriedig. Pan gaiff yr arian parod ei dderbyn caiff y derbyniad gohiriedig ei drosglwyddo i Gronfa Derbyniadau Cyfalaf.

	Gweddill ar 1 Ebrill 2017 £000	Arian a Fenthycwyd £000	Ad-dalwyd £000	Gweddill ar 31 Mawrth £000
Morgeisi Tai Cyngor a Masnachol	(48)	-	-	(48)

12.13.2 Cyfrif Addasu Cyfalaf

Mae'r Cyfrif Addasu Cyfalaf yn clustogi'r gwahaniaethau amseriad sy'n deillio o'r trefniadau gwahanol ar gyfer cyfrif am dreulio asedau anghyfredol ac am gyllido caffael, adeiladu neu wella'r asedau hynny dan ddarpariaethau statudol. Mae'r Cyfrif hefyd yn cynnwys enillion ailbrisio sydd wedi cronni ar Eiddo, Peiriannau ac Offer cyn 1 Ebrill 2007, dyddiad creu'r Gronfa Ailbrisio i ddal enillion o'r fath.

	2016-17 £000	2017-18 £000
Gweddill ar 1 Ebrill	(299,802)	(324,806)
Addasiad y Flwyddyn Cynt Prisiadau DRC a Phwll Dinbych-y-pysgod	-	1
Cost suddo'r flwyddyn flaenorol	-	15
Gwariant cyfalaf y flwyddyn cynt a drosglwyddwyd i reffeniw	(498)	(18)
Gweddill Ailddatganedig 1 Ebrill	(300,300)	(324,808)
Symiau a Neilltuwyd i Ad-dalu Dyledion		
- Isafswm Darpariaeth Refeniw	(4,288)	(4,229)
- Derbyniadau Cyfalaf a Neilltuwyd	(1,064)	(530)
Cyllido o Gwariant ar Asedau Sefydlog:		
- Cymhwyso'r Gronfa Gyfalaf	(21,388)	(10,700)
- Cymhwyso Cyllid Arall	(3,491)	(1,013)
- Cymhwyso Derbyniadau Cyfalaf	(4,650)	(15)
- Cymhwyso Grantiau a Chyfraniadau Cyfalaf a gredydwyd i Cl&E i godi cyfalaf	(21,454)	(24,446)
Taliadau Datganiad Incwm a Gwariant:		
- Gostwng Gwariant Cyllidol Clir a Gyllidwyd o Gyfalaf Trwy Statud	39	-
- Swm a Ddarparwyd ar gyfer Dibrisiad	21,156	19,211
- Gwariant nad yw'n Gwella	7,271	9,122
- Amhariad	4,246	19
- Colled Ailbrisio	4,505	4,525
- Ennill Ailbrisio a ddefnyddiwyd i wyrddroi Colled Ailbrisio flaenorol	(1,499)	(1,679)
- Gostwng Rhwymedigaeth Ohiriedig	148	200
Symudiadau Asedau Sefydlog:		
- Gwarediadau	2,570	2,672
- Addasiadau Prisio	(15)	-
Symudiadau'r Gronfa Ailbrisio:		
- Symiau a ddilëwyd	(6,592)	(5,933)
Gweddill a Ddygwyd Ymlaen 31 Mawrth	(324,806)	(337,604)

12.13.3 Cronfa Ailbrisio

Sefydlwyd y Gronfa Ailbrisio yn Ebrill 2007 ac mae'n cyfrif am gynnydd yng ngwerth Eiddo, Peiriannau ac Offer; cyfrifwyd enillion cyn 1 Ebrill 2007 yn y Cyfrif Addasu Cyfalaf. Caiff y gweddill ei leihau pan fydd asedau gydag enillion wedi cronni yn y gronfa:

- yn dioddef ailbrisiad ar i lawr neu'n cael eu hamharu;
- yn cael eu dibrisio wrth i'w budd economaidd gael ei dreulio;
- yn cael eu gwared a'r cynnydd yn cael ei sylweddu.

	2016-17 £000	2017-18 £000
Gweddill a Ddygwyd Ymlaen ar 1 Ebrill	(153,412)	(149,082)
Enillion Ailbrisio	(9,973)	(11,706)
Ailbrisiad ar i lawr ac amhariad*	7,696	8,717
Gwarged / Diffyg wrth ailbrisio asedau anghyfredol heb ei godi ar warged / diffyg wrth ddarparu gwasanaethau	(2,277)	(2,989)
Diddymu gormodedd dibrisiad gwerth presennol dros ddibrisiad cost hanesyddol	5,682	4,382
Diddymu gormodedd amhariad gwerth presennol dros amhariad cost hanesyddol	-	-
Diddymu gweddill gwared asedau	910	1,551
Diddymu gweddill asedau amrywiol (e.e. asedau diangen ac asedau a ddymchwelwyd)	-	-
Cyfanswm a Ddiddymwyd	6,592	5,933
Trosglwyddiadau Categori	15	-
Gweddill a Ddygwyd Ymlaen ar 31 Mawrth	(149,082)	(146,138)
* Lle nad oes unrhyw ennill ailbrisiad blaenorol, caiff colledion eu codi ar y gwarged / diffyg wrth ddarparu gwasanaethau yn y Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr		

12.13.4 Cyfrif Addasu Offerynnau Ariannol

Mae'r cyfrif hwn yn cynnwys y gwahaniaethau rhwng gwerth aeddfedu buddsoddiadau a benthyciadau a gwerth y Fantolen a fesurwyd ar sail y gost wedi'i hamorteiddio.

Caiff ei ddefnyddio hefyd i reoli premiymau a dalwyd a disgowntiau a dderbyniwyd wrth adbrynu'r benthyciadau'n gynnar sy'n cael eu codi ar / rhyddhau dros gyfnod i'r Gronfa Gyffredinol yn unol â threfniadau statudol ar gyfer gwasgaru'r baich ar Dreth y Cyngor.

	2016-17 £000	2017-18 £000
Gweddill 1 Ebrill	1,044	1,005
Symiau sydd yn y Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr ond sy'n ofynnol eu heithrio trwy statud wrth benderfynu'r Symudiad ar Weddill Cronfa'r Cyngor		
Addasiad cyfradd log effeithiol	40	32
Premiwm PWLB a dalwyd	-	-
Disgownt PWLB a dderbyniwyd	-	-
Symiau heb fod yn y Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr ond sy'n ofynnol eu cynnwys trwy statud wrth benderfynu'r Symudiad ar Weddill Cronfa'r Cyngor am y flwyddyn		
Gostwng disgowntiau gohiriedig	9	9
Gostwng premiymau gohiriedig	(88)	(88)
Gweddill 31 Mawrth	1,005	958

12.13.4.1 Natur a Maint Peryglon sy'n Deillio o Offerynnau Ariannol

Cyn pob blwyddyn ariannol bydd y Cyngor yn cymeradwyo Strategaethau Rheoli a Buddsoddi'r Drysorfa sy'n pennu terfynau a meini prawf ar gyfer benthyca a buddsoddi yn ystod y flwyddyn ariannol ddilynol gyda'r bwriad o wneud y Cyngor yn llai agored i natur anrhagweladwy marchnadoedd ariannol a gwarchod yr adnoddau ariannol sydd ar gael i dalu am wasanaethau. Ni aethpwyd dros unrhyw derfynau buddsoddi neu fenthyca yn ystod y flwyddyn ariannol.

Peryglon Credyd

Dyma'r posibilrwydd y bydd un parti i offeryn ariannol yn methu cyflawni rhwymedigaethau'r contract, gan achosi colled i'r parti arall.

Daw peryglon credyd o fuddsoddi arian dros ben gyda Banciau, Cymdeithasau Adeiladu ac Awdurdodau Lleol eraill yn ogystal â pheryglon credyd y mae cwsmeriaid a bancwyr y Cyngor yn agored iddynt.

Peryglon Credyd Buddsoddi

Polisi'r Cyngor yw adneuo arian yn unig gyda nifer cyfyngedig o Fanciau a Chymdeithasau Adeiladu o safon, gyda'u cyfraddiadau credyd yn cael eu hadolygu'n gyson gan y Cyngor trwy ddefnyddio data annibynnol o'r farchnad a gaiff eu darparu gan Ymgynghorwyr Trysorfa'r Cyngor. Caiff y symiau a fuddsoddir eu cyfyngu i symiau doeth a fforddiadwy yn unol â'r Strategaeth gymeradwy. Ni chaiff unrhyw sicrwydd cyfochrog ei ddal ar gyfer y trafodion hyn.

Y farn yw bod ansawdd credyd y partïon ar ben isaf y cyfraddiadau risg; fodd bynnag, fel y dangosodd yr argyfwng bancio, nid oes modd dibynnu ar gyfraddiadau credyd bob amser. Serch hynny, ni fu unrhyw aildrafod telerau gyda phartïon ac mae'r Cyngor yn disgwyl addaliad llawn o holl adneuo a wnaed gyda'i bartïon, gan gynnwys holl log a enillwyd, ar y dyddiad dyledus. O ganlyniad nid oes unrhyw amhariad i'w hysbysu.

Amlygrwydd i Gredyd

Bydd y Cyngor yn gyson yn adolygu ei berfformiad o ran casglu incwm credyd ac yn sicrhau ei fod wedi gwneud digon o lwfans ar gyfer unrhyw ddrwgddyddion a allai ddigwydd.

Anaml iawn y caiff y cyfleuster gorddrafft sydd gan y Cyngor gyda'i fancwyr ei ddefnyddio ac mae'r amlygrwydd i beryglon credyd yn aruthrol isel.

Peryglon Hylifedd

Dyma'r posibilrwydd y bydd un parti i offeryn ariannol yn methu cyflawni rhwymedigaethau'r contract, gan achosi colled i'r parti arall.

Mae'r Cyngor yn gallu cadw golwg ar-lein ar ei drafodion banc ac mae'n paratoi rhagolygon llif arian dyddiol, wythnosol a blynyddol manwl a ddylai sicrhau nad yw diffygion arian parod yn digwydd.

Sut bynnag, gall y Cyngor fenthycu oddi ar y Bwrdd Benthyciadau Gwaith Cyhoeddus yn ogystal â bod â chyfleuster gorddrafft gyda'i fancwyr. O ganlyniad, nid oes unrhyw berygl sylweddol y bydd y Cyngor yn methu codi cyfalaf i dalu ei ddyledion dan offerynnau benthycu ariannol neu unrhyw rwymedigaeth arall.

Peryglon y Farchnad

Dyma'r posibilrwydd y bydd gwerth offeryn yn amrywio. Peryglon allweddol y farchnad yw:

Peryglon Cyfraddau Llog

Mae'r Cyngor yn agored fel a ganlyn i ansicrwydd talu / derbyn llog ar offerynnau cyfradd newidiol ac o ran unrhyw benthycu newydd gofynnol a buddsoddiadau a wneir yn unrhyw flwyddyn:

- Mae'r Cyngor yn cynnal portffolio dyledion a buddsoddiadau sylweddol. Er mwyn cyfyngu ar beryglon ailgylido polisi'r Cyngor yw ceisio sicrhau nad yw cyfran sylweddol o'i fenthycu'n aeddfedu i'w ad-dalu ar unrhyw adeg arbennig yn y dyfodol er mwyn lleihau effaith ariannol ailfenthycu ar adeg pan fydd cyfraddau llog yn anffafriol. Pan fo hyn yn anoddach, oherwydd sefyllfa dyledion etifeddol, bydd yr amser gorau i ailgylido'n cael ei geisio.
- Ni fydd newidiadau mewn cyfraddau llog yn effeithio ar y Fantolen o ran mwyafrif yr asedau a rhwymedigaethau sy'n cael eu dal yn ôl cost wedi'i hamorteiddio, ond bydd yn effeithio ar y rhai sy'n cael eu dal yn ôl gwerth teg. Bydd gwerth teg asedau ariannol cyfradd benodol yn lleihau os bydd cyfraddau llog yn codi a gwerth teg bydd rhwymedigaethau ariannol cyfradd benodol yn codi os bydd cyfraddau llog yn disgyn.
- Gallai cynnydd mewn cyfraddau gynyddu incwm o fuddsoddiad a chost benthycu ac i'r gwrthwyneb. Mae'r maint ar unrhyw adeg arbennig yn dibynnu ar gyfansoddiad a phroffil aeddfedu'r buddsoddiad a phortffolios benthyciadau a'r berthynas rhwng cyfraddau benthycu a buddsoddi. Pe bai cyfraddau llog wedi bod 1% yn uwch ar 31 Mawrth 2018 yr effaith ariannol glir fyddai cynnydd o £440k mewn incwm llog.

Peryglon Prisiau

Nid yw Strategaeth Rheoli Trysorfa'r Cyngor yn caniatáu trafod offerynnau marchnadwy ac, felly, nid yw'n agored i symudiadau prisiau'r farchnad.

Peryglon Cyfnewid Arian Tramor

Mae gan y Cyngor yr amlygiad canlynol i symudiadau mewn cyfraddau cyfnewid:

- Mae gan y Cyngor un cynllun â chymorth grant lle mae'r grant yn cael ei enwi yn Euros. Agorwyd cyfrif Banc Ewro i gefnogi'r cynllun hwn. Y Cyngor yw'r corff arweiniol ar gyfer y Grant Bucaneer am y cyfnod 2017-18 i 2020-21 lle mae'r hawl yn cael ei hawlio mewn ewro ar gyfer pob parti, gan gynnwys Sir Benfro. Er bod y Cyngor yn ailddosbarthu'r grant a dderbyniwyd i bob parti mewn ewros, mae'r Cyngor yn agored i risg gyfnewid ar yr elfen sy'n weddill. Nid oedd unrhyw gydbwysedd ar y cyfrif Ewro ar 31 Mawrth 2018
- Fel y nodir yn Nhrefniadau Llywodraethu Rheolaeth Trysorlys, mae'r Cyngor yn cydnabod eu bod yn ceisio "Gwerth am Arian" ar gyfer eu holl weithgareddau trysorlys ac, yn ychwanegol, mae cofrestr risg prosiect. Ar 31 Mawrth 2018 roedd dyledwr o £ 52k yn ymwneud â grant sy'n weddill, felly mae'r risg cyfradd gyfnewid yn amherthnasol.

12.13.4.2 Dadansoddiad o'r Portffolio

Dadansoddiad o Werth Aeddfedu'r Portffolio Benthyciadau yn ôl Rhoddwr Benthyc a Phroffil Aeddfedu ar 31 Mawrth 2018

Parod i'w Adbrynu o fewn:	1 flwyddyn	1 i 2 flynedd	2 i 5 mlynedd	5 i 10 mlynedd	Dros 10 mlynedd	Cyfanswm 2017-18
	£000	£000	£000	£000	£000	£000
Benthyciadau'r Farchnad	-	-	-	-	40,000	40,000
NAW	100	100	-	-	-	200
PWLB	1,599	540	12,434	19,126	126,734	160,433
Cyfanswm	1,699	640	12,434	19,126	166,734	200,633
Cyfradd benodol	1,699	640	12,434	19,126	151,734	185,633
Cyfradd newidiol	-	-	-	-	15,000	15,000
Cyfanswm	1,699	640	12,434	19,126	166,734	200,633

12.13.4.3 Dadansoddiad o Werth Aeddfedu'r Portffolio Benthyciadau yn ôl Amlygrwydd Credyd a Phroffil Aeddfedu ar 31 Mawrth 2018

Parod i'w Sylweddu o fewn:	1 flwyddyn	2 flynedd	5 mlynedd	Cyfanswm 2017-18
	£000	£000	£000	£000
Buddsoddiadau Penodedig (hyd pan wnaed yn llai na 364 diwrnod)				
Banciau a Chymdeithasau Adeiladu	34,649	-	-	34,649
Awdurdodau Lleol	-	-	-	-
Amhenodedig (hyd pan wnaed yn fwy na 364 diwrnod)	-	-	-	-
Cyfanswm	34,649	-	-	34,649
Cyfradd benodol	22,999	-	-	22,999
Cyfradd newidiol (Cyfrifon Galw)	11,650	-	-	11,650
Cyfanswm	34,649	-	-	34,649

12.13.5 Cyfrif Absenoldebau Cronedig

Mae'r cyfrif hwn yn cynrychioli cost hawl i absenoldeb taladwy dyledus ond heb ei chymryd ar 31 Mawrth sy'n cael ei godi ar gost gwasanaethau yn y Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr ac yn cael ei wyrddroi allan yn y Datganiad Symudiad Cronfeydd a'i godi ar y cyfrif hwn i gydymffurfio â gofynion statudol.

	2016-17 £000	2017-18 £000
Gweddill 1 Ebrill	1,212	1,524
Setlo neu ddileu croniad y flwyddyn cynt	(1,212)	(1,524)
Croniad am y flwyddyn gyfredol	1,524	1,634
Gweddill 31 Mawrth	1,524	1,634

12.13.6 Cronfa Cylchred Bywyd MCP

Mae'r gronfa hon yn cynnwys swm i adlewyrchu'r rhagdaliad i'w wneud i'r contractwr MCP o ran costau cylchred bywyd sy'n dal heb eu defnyddio ar 31 Mawrth. I gael manylion, gwelwch nodyn 12.2.3.3.

12.13.7 Y Gronfa Bensiynau

Mae'r Gronfa Bensiynau'n gysylltiedig â Chynllun Pensiwn Dyfed (gwelwch nodyn 10.5) ac mae'n llyncu'r gwahaniaethau amseriad sy'n deillio o'r trefniadau gwahanol ar gyfer cyfrif am fuddiannau ar ôl cyflogaeth ac am gyllido budd-daliadau'n unol â darpariaethau statudol. Mae'r gweddill debyd ar y Gronfa Bensiynau'n adlewyrchu'r diffyg ar adeg rhwng y budd-daliadau a enillwyd gan gyflogaeth blaenorol a phresennol a'r adnoddau o ran asedau cronfa pensiwn sy'n ofynnol i'w talu. Dylai'r trefniadau statudol ar gyfer rheoli'r Gronfa sicrhau bod cyllid wedi cael ei neilltuo erbyn y daw'n amser talu'r budd-daliadau.

	2016-17 £000	2017-18 £000
Gweddill 1 Ebrill	105,952	155,398
Ailfesuriadau o Rwymedigaethau ac Asedau Pensiynau	40,855	(34,340)
Gwrthdroi eitemau taladwy i'r gwarged / diffyg ar ddarparu gwasanaethau yn y Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr	19,614	27,643
Cyfraniadau pensiwn y cyflogwr a thaliadau uniongyrchol eraill yn y flwyddyn	(11,023)	(11,904)
Gweddill 31 Mawrth	155,398	136,797

13.0 Y CYFRIF CYLLID TAI (HRA)

Caiff trafodion cysylltiedig â Thai'r Cyngor eu dangos isod yn unol â gofynion y Cod.

13.1 SYMUDIAD AR DDATGANIAD Y CYFRIF CYLLID TAI

Dengys y Datganiad hwn yr addasiad a wnaed i'r (Gwarged) / Diffyg ar Ddatganiad Incwm a Gwariant HRA, fel y mesurwyd dan IFRS, er mwyn sicrhau mai dim ond y costau gofynnol trwy statud sy'n cael eu codi ar denantiaid.

	2016-17		2017-18	
	Gweddill Gweithredol HRA £000	Cronfeydd HRA a Glustnodw yd £000	Gweddill Gweithredol HRA £000	Cronfeydd HRA a Glustnodw yd £000
Gweddill 1 Ebrill	(752)	(6,565)	(752)	(8,247)
(Gwarged) / Diffyg ar Wasanaethau HRA	(108)	-	1,491	-
Addasiadau rhwng Sail Gyfrifyddu a Sail Gyllido Reoleiddiol.				
Symiau a gynhwyswyd yn Incwm a Gwariant HRA sy'n ofynnol eu heithrio trwy reoliad i gyrraedd y sefyllfa ariannol				
- Dibrisiad ac amhariad anheddau ac isadeiledd y Cyngor	(9,614)	-	(11,703)	-
- Grantiau Cyfalaf a driniwyd fel incwm cyllid	3,980	-	3,986	-
- Cynnydd neu golled glir wrth wared asedau anghyfredol	10	-	(12)	-
- Addasiad Cost Pensiynau	(912)	-	(1,335)	-
Symiau a eithriwyd o'r Cyfanswm Incwm a Gwariant Cynhwysfawr sy'n ofynnol eu cynnwys trwy reoliad i gyrraedd y sefyllfa ariannol:				
- Darparu ar gyfer ad-dalu dyled	1,641	-	1,587	-
- Cyfraniad cyllidol i dalu am gyfalaf	2,615	-	4,640	-
- Cyfraniad y cyflogwr at Gronfa Bensiynau Dyfed	495	-	551	-
(Cynnydd) / Gostyngiad Clir cyn gwneud Trosglwyddiadau (i) / o Gronfeydd	(1,785)	-	(2,286)	-
Trosglwyddiadau (i) / o Gronfeydd	1,893	(1,682)	795	(547)
(Cynnydd) / Gostyngiad yn y Flwyddyn	108	(1,682)	(1,491)	(547)
Gweddill 31 Mawrth	(752)	(8,247)	(752)	(8,794)

13.2 DATGANIAD INCWM A GWARIANT HRA

Dengys y datganiad hwn yr addasiadau o'r cyfrif a ddefnyddiwyd at ddibenion dyrannu adnoddau a phennu rhenti i'r un sy'n dangos y gost economaidd, yn ôl diffiniad Safonau Rhyngwladol Cyflwyno Adroddiadau Ariannol, o ddarparu'r Gwasanaethau Tai Cyngor sy'n cael eu gweinyddu gan y Cyngor.

	2016-17			2017-18		
	Pennu Rhenti	Addas-iadau	Adroddi ad IFRS	Pennu Rhenti	Addas-iadau	Adroddi ad IFRS
	£000	£000	£000	£000	£000	£000
Incwm						
Rhenti: Anheddau (crynswth)	(20,564)	-	(20,564)	(21,571)	-	(21,571)
Arall	(373)	-	(373)	(368)	-	(368)
Taliadau am wasanaethau a chyfleusterau	(414)	-	(414)	(531)	-	(531)
Cyfraniadau at wariant	(622)	-	(622)	(639)	-	(639)
Cyfanswm Incwm	(21,973)	-	(21,973)	(23,109)	-	(23,109)
Gwariant						
Gwaith atgyweirio a chynnal (addasiad Pensiynau IAS19)	7,705	98	7,803	7,921	229	8,150
Goruchwylio a rheoli (addasiad Pensiynau IAS19)	3,561	146	3,707	3,822	370	4,192
Rhenti, ardrethi, trethi a thaliadau eraill	25	-	25	22	-	22
Darpariaeth drwgddyddion	223	-	223	248	-	248
Dibrisiad ac amhariad asedau anghyfredol *	-	9,614	9,614	-	11,703	11,703
Costau rheoli dyledion	10	-	10	10	-	10
Gwariant Llawn	11,524	9,858	21,382	12,023	12,302	24,325
Cyfran Gwasanaethau HRA o'r craidd corfforaethol a democrataidd	70	-	70	73	-	73
Cyfran Gwasanaethau HRA o gostau annosbarthedig	-	-	-	-	-	-
Cost / (Incwm) Clir Gwasanaethau HRA	(10,379)	9,858	(521)	(11,013)	12,302	1,289
Cyfran HRA o'r incwm a gwariant gweithredu sydd yn y Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr						
Llog derbyniadwy	(1)	-	(1)	(3)	-	(3)
Isafswm Darpariaeth Refeniw	1,641	(1,641)	-	1,587	(1,587)	-
Llog taladwy (gan gynnwys premiymau a disgowntiau adennill dyledion)	4,230	-	4,230	3,995	-	3,995
Neilltuadau arian i Gronfeydd (Enillion) / Colled ar asedau HRA	4,509	(4,509)	-	5,434	(5,434)	-
	-	(10)	(10)	-	12	12
Lwfans Atgyweiriadau Mawr a Grantiau Eraill	-	(3,980)	(3,980)	-	(3,986)	(3,986)
Cost llogau pensiynau a'r gyfradd adennill ddisgwyliedig	-	174	174	-	184	184
(Gwarged) / Diffyg am y Flwyddyn ar Wasanaethau HRA	-	(108)	(108)	-	1,491	1,491

13.3 NODIADAU AR Y DATGANIADAU HRA

13.3.1 STOC DAI

Roedd y Cyngor yn gyfrifol am gynnal a rheoli 5,657 o anheddau a 1,075 o siopau a modurdai ar gyfartaledd yn 2017-18 yn cynnwys:

	Stoc ar 1 Ebrill 2017	Ychwanegw yd	Trosglwydd wyd	Gwerthwyd / Dymchwelw yd	Stoc ar 31 Mawrth 2018
Tai / Tai Unllawr	4,378	6	1	(5)	4,380
Fflatiau Un Ystafell a Fflatiau	1,277	3	-	(1)	1,279
Siopau a Modurdai	1,076	-	-	(1)	1,075
Gorsafoedd Pwmpio a Gwaith Trin	27	-	-	-	27
Cyfanswm Stoc	6,758	9	1	(7)	6,761

Nodyn: Caiff gwarediadau HRA eu trosglwyddo i'r Held ar Werth cyn eu gwerthu ond fe'u dangosir fel Gwerthiannau yn y nodyn hwn.

13.3.2 RHENTI – ANHEDDAU

Dyma gyfanswm yr incwm rhenti sy'n ddyledus am y flwyddyn ar ôl gwneud lwfans am eiddo gwag ac ati. Cynyddwyd 2.5% ar renti wythnosol yn 2017-18, ynghyd â hyd at £1.00 yr wythnos am eiddo oedd dan Renti Targed Llywodraeth Cymru. (Nid oes unrhyw eiddo uwchlaw rhenti targed.) Y rhent agoriadol heb ad-daliad casgladwy ar gyfartaledd yw £73.93. Mae codiadau rhent unigol yn amrywio rhwng £1.92 a £3.99 yr wythnos (52 wythnos). Yn ychwanegol at gynnydd mewn rhent blyneddol, mae eiddo sy'n dod yn wag yn cael ei ailosod ar lefelau rhent targed, mae hyn yn effeithio ar gyfrifiadau lefelau rhent cyfartalog oherwydd nifer uchel y gwagleoedd bob blwyddyn a dylid eu hystyried wrth edrych ar y ffigurau cymharol ar gyfer 2016-17 yw 1.4% a £70.44 yn ôl eu trefn.

Tenantiaid a Thenantiaid Blaenorol	2016-17 £000	2017-18 £000
Ôl-ddyledion Crynswth	1,355	1,310
Lwfans Drwgddyledion	(858)	(814)
Ôl-ddyledion Clir ar 31 Mawrth	497	496

13.3.3 TALIADAU GWASANAETH

Mae Llywodraeth Cymru'n gofyn datgronni Taliadau Gwasanaeth o renti. Yn ystod 2017-18 codwyd ar denantiaid am holl wasanaethau a dderbyniwyd ac eithrio gwasanaethau cynnal tiroedd. Codwyd rhwng £0.11 a £20.29 yr wythnos ar denantiaid unigol. Codwyd taliad wythnosol ar gyfartaledd o £5.29 ar 1,185 o denantiaid CSP am wasanaethau (52 wythnos).

13.3.4 PRISIO ASEDAU HRA

Caiff Tai'r Cyngor eu cynnwys ar y Fantolen ar sail defnydd presennol tai cymdeithasol a fydd yn cael ei ddeillio trwy ddisgowntio gwerth y farchnad yn ôl ffactor sy'n adlewyrchu'r gwahaniaeth rhwng rhenti masnachol a chymdeithasol.

Cyfarpar ac Offer Eiddo

Asedau ym Mherchenogaeth y Cyngor	Tai'r Cyngor £000	Tir ac Adeiladau HRA Eraill £000	Isadeiledd £000	Asedau Tai'r Cyngor £000
Cost neu Brisiad ar 1 Ebrill 2017	249,910	835	7,371	258,116
Ychwanegiadau	8,706	-	49	8,755
Datgydnabod - gwarediadau	-	-	-	-
Datgydnabod - arall	-	-	-	-
Ailbrisiu Dibrisiad ac Amhariad Cronedig a ddilëwyd i Swm Cario Crynswth	(37)	(40)	-	(77)
Ailbrisiu Cynnydd / (Gostyngiadau) cydnabyddedig yn y Gronfa Ailbrisiu	135	29	-	164
Ailbrisiu Cynnydd / (Gostyngiadau) cydnabyddedig yn y Gwarged / Diffyg ar Ddarparu Gwasanaethau	(329)	-	-	(329)
Ailddosbarthiadau - PPE a Buddsoddiad	80	196	-	276
Ailddosbarthiadau - Daliwyd i'w Gwerthu	(520)	(70)	-	(590)
Ar 31 Mawrth 2018	257,945	950	7,420	266,315
Dibrisiad ac Amhariadau				
Dibrisiad	(3,595)	(138)	(638)	(4,371)
Amhariad	(51,166)	-	(452)	(51,618)
ar 1 Ebrill 2017	(54,761)	(138)	(1,090)	(55,989)
Tâl Dibrisiad ar gyfer 2017-18	(3,466)	(207)	(174)	(3,847)
Colledion Amhariad i Gronfa Ailbrisiu	-	-	-	-
Colledion Amhariad i'r Gwarged / Diffyg ar Ddarparu Gwasanaethau*	(7,418)	-	-	(7,418)
Gwarediadau:				
~ dileu Dibrisiad Cronedig	-	-	-	-
~ dileu Amhariad Cronedig	-	-	-	-
Ailbrisiadau:				
~ dileu Dibrisiad Cronedig	37	40	-	77
~ dileu Amhariad Cronedig	-	-	-	-
Ailddosbarthiadau:				
~ Trosglwyddo Dibrisiad Cronedig a ddygwyd ymlaen	-	(28)	-	(28)
~ Trosglwyddo Amhariad Cronedig a ddygwyd ymlaen	-	-	-	-
Ar 31 Mawrth 2018	(65,608)	(333)	(1,264)	(67,205)
Swm y Fantolen ar 31 Mawrth 2018	192,337	617	6,156	199,110
Swm y Fantolen ar 1 Ebrill 2017	195,149	697	6,281	202,127

* Mae amhariad o £ 7,418k yn ymwneud â gwerth y gwaith a wneir i wella asedau HRA ond nid yw'n cynyddu gwerth yr asedau.

13.3.5 GWARIANT CYFALAF A DERBYNIADAU HRA

Cyfanswm Gwariant Cyfalaf a Gyllidwyd gyda:	2016-17 £000	2017-18 £000
Grant Lwfans Atgyweirio Sylweddol	3,980	3,986
Grantiau a Chyfraniadau Cyfalaf	63	134
Derbyniadau Cyfalaf	-	-
Cronfa Gyfalaf	2,615	4,640
Cyfanswm	6,658	8,760
Derbyniadau Gwared Asedau	1,081	547

13.3.6 COST PENSIYNAU HRA

Gwnaed cyfraniadau pensiwn HRA o £600k o'r Cronfa Bensiynau yn unol â Pholisi Cyfrifyddu [8.8](#) ar sail y Datganiad Polisiâu Cyfrifyddu.

13.3.7 DIGWYDDIAD AR ÔL Y FANTOLEN

Dim

14.0 CYFRIFON ERAILL SY’N CAEL EU PARATOI NEU REOLI GAN Y CYNGOR

Mae'r cyngor yn gweithredu cronfeydd ymddiriedolaeth ar gyfer Addysg a Gwasanaethau Plant, Gofal Cymdeithasol, Pwll Nofio Dinbych-y-pysgod a Chronfa Deddf Eglwys Cymru sy'n cynrychioli cyfanswm cronfeydd cronedig o £3.9m yn 2016-17 a £3.9m yn 2017-18.